Danion Vasile

Mângâiere si mustrare

Ne vorbeste Parintele Calistrat de la Bârnova

Bucuresti, 2003

"Unii farisei din multime au zis catre El: Învatatorule, cear ta-ti ucenicii. Si El, raspunzând, a zis: Zic voua: Daca vor tacea acestia, pietre le vor striga."

Luca 19, 39-40

În loc de prefata

Semne minunate din vremurile noastre

Despre milostivirea lui Dumnezeu

În 1991, când s-a deschis manastirea Bârnova, eram în primul an, eram saraci, n-aveam nimic. Era o saracie totala. Si trebuia sa aram pamântul si trebuia sa platim atunci cinci sute de lei. Am arat vreo cinci hectare si era o suta de lei hectarul. În momentul în care ne-am dat seama ca nu o sa avem de unde lua nici cinci bani, am spus ce lui cu aratura: "Domnule, daca vreti sa veniti mâi ne sau poimâine, când o sa mai adunam vreun ban, ca acum suntem saraci".

În clipa aceea mi-a venit ideea ca, dupa Utrenie, sa punem Acatistul Sfântului Spiridon, ocrotitor si mare facator de minuni, tocmai pentru ca el era cel care a transformat sarpele în aur si l-a dat unui sarac atunci când a avut nevoie. Asa ca am terminat "Aparatoare Doamna", am pus dupa ceasul întâi Acatistul Sfântului Spiridon, ne-am dus la chilie si am mai stat de vorba. Pe atunci nu eram decât patru vietuitori.

Tocmai în seara aceea venise un bucovinean din Suceava, care ne ajuta pe noi cu alimente, cu graunte, cu cartofi, cu faina, ce aveam nevoie. Venea permanent cu Dacia si ne aducea alimente pentru ca stia ca suntem saraci si nu aveam cu ce sa ne descurcam. Si noi, în fiecare seara, fiind putini si oarecum fricosi – cum era o manastire atât de mare si goala, sa stai singur în ea, îti era frica, toate casele astea pustii, da râ mate, uitate de Dumnezeu si de vreme, lasate asa, în paragina – puneam un zavor pe poarta mare si un lacat pe care-l încuiam tot timpul cu cheia.

Dupa ce s-a terminat Utrenia si am mers în chilie, la ora doua noaptea noi înca mai discutam acolo; si numai ce auzim o ciocanitura în usa. Ne-am mirat. "Cine o putea sa bata la ora asta în usa?" În momentul în care deschid usa, un om între doua vârste, usor afumat de bautura, zice: "Buna ziua, parinte". "Dar cu dumneata ce-i la ora asta, de unde vii?" "Eu am ve nit sa fac un pomelnic." "Lasa, ca ai sa-l faci mâine." "Nu, ala de la poarta a zis sa-l fac acuma." Zic: "Cine e ala de la poarta, cine ti-a zis sa-l faci acu ma?" "Nu stiu, du-te si-l întreaba. Ala cu barba mare, cu hainele lungi, era în drum. Cu el am vorbit si el mi-a zis sa vin aici sa fac un pomelnic." "Omule,

cred ca ai halucinatii, esti beat?“ “Nu sunt beat. Mi-a zis sa dau un pomelnic de ctitorie si eu am luat sa la riul, am bani la mine, uite, vreau sa dau cinci sute de lei.“ Zic: “Domnule, glumesti; lasa, ca o sa vii mâine, când esti luminat, sa stie si sotia ce-i cu tine, ce se întâmpla...“. “Nu, domnule, eu acuma fac pomelnicul, ia si scrie acolo.“

Eu, bucuros, îmi aduc aminte ca aveam nevoie de cinci sute de lei pentru aratura si n-am mai comentat, am luat o hârtie si el îmi da trei nume: Constantin, Domnica si Ion. Si-mi da cinci sute de lei, ctitorie pentru manastirea Bârnova. Si-i zic: “Haide sa te conduc la poarta, ca trebuie sa închid în urma ta“. “Nu, ca ma duc cu asta cu care-am venit.“ “Da’ cu cine-ai venit?“ “L-am lasat aici, pe hol, sa ma astepte.“ Eu, la un moment dat, am crezut ca e vorba de o halucinatie: poate a vazut ceva si i se pare. Dar când am ajuns la poarta si am gasit-o deschisa si zavorul tras, atunci l-am luat usurel si l-am întrebat: “Ia stai un pic, lamureste-ma si pe mine clar, cum s-a petrecut tot ce spui?“ “Mai parinte, eu am baut mai mult. Si când am ajuns aici, la poarta, m-a oprit un om cu barba si cu hainele lungi, care mi-a zis: ‘Pentru ca ai gre sit, trebuie sa faci aici, la manastirea asta, un pomelnic de cinci sute de lei’. Si eu am bagat mâna în bu zu nar si am vazut ca am bani; iar el m-a luat de mâna si mi-a deschis poarta asta mica, m-a adus înauntru pâna la usa aia de sus, unde am batut. Si el a spus ca merge sa ma astepte afara. Iar dupa ce am facut po melnicul, tu m-ai adus aici.“ “Da’ unde-i ala, tu-l mai vezi?“ “Nu-l mai vad. E noapte. Mi-e somn, eu plec acasa.“

A doua zi, când m-am trezit dimineata, am înce put sa ma interesez în tot satul care este acea familie ce are în componenta ei pe Constantin, Domnica si pe Ion. Si sunt de atunci unsprezece-doisprezece ani de zile si n-am aflat nici în ziua de azi ca-n sat ar fi existat un om de vârsta mea, cu un asemenea nume, cu o astfel de componenta în familie. Nu se stie ca cineva ar fi facut la manastirea Bârnova un pomelnic de cinci sute de lei, bani pe care i-am avut în mâna. Iesise atunci cinci sute de hârtie. Pomelnicul îl pomenesc si-n ziua de astazi la fiecare proscomidie, si-l consider ca un dar de la Sfântul Spiridon caruia, dupa Utrenie, i-am facut acatistul, deoarece nu aveam bani de platit aratura. Iata un lucru întâmplat, trait, autentic si contemporan.

Despre ascultarea de duhovnic

Am avut aici în sat o batrâna, Ruxanda, care era bolnava de ciroza si de acum îsi vomita ficatul. Eram în saptamâna brânzei, vinerea, mai erau doua zile si trebuia sa înceapa postul. Ca sa vezi cum cei aflati pe pa tul de moarte asculta de duhovnic, ca sa vezi cât e de mare taina aceasta a duhovniciei.

Ma cheama nora ei si-mi spune: “Parinte, soacra mea e slaba, te rog daca vrei sa vii s-o împartasesti ca se duce“. Eu mi-am luat Sfintele Taine la mine, epitrahilul si tot ce mi-a trebuit, ajung la ea acasa, intru în casa si vad asa, ca un schelet, cu o burta mare în fata. Zic: “Ce faci, bunica?“ “Bate moartea la usa. E gata.“ “Nu-i gata, ai mâncat azi?“ “Am mâncat.“ “Nu te pot împartasi. Mâine e sâmbata, manânci car ne, ca-i Lasata Secului, duminica bei tuica si vin, ca-i Lasata Secului, faci acolo o frigare mare de gaina cu smântâna si de luni începi sa postesti. Vineri vin sa te împartasesc. N-ai voie sa mori pâna vineri. Daca vine îngerul sau Dumnezeu si-ti spune ca trebuie sa te ia, îi spui asa, ca parintele Calistrat a spus sa traiesc pâna vineri.“ “Parinte, mai prind eu vinerea?“ “Taci din gura ca nu mori, fa ascultare!“ Si-mi iau epitra hi lul si vin acasa.

Vineri termin eu slujba la biserica, Liturghia îna in te-sfintita, cum se face în acea saptamâna, si-mi aduc aminte în jur de ora unu: “Baba mea, saraca, trebuia de dimineata sa ma duc s-o împartasesc“. M-am luat cu Liturghia înainte-sfintita, cu slujbe mai lungi, cum sunt în prima saptamâna, cu cuvinte de folos, cu aca tiste si s-a facut vreo unu si ceva. Si vine în ograda un om pe care îl stiam eu, cu Aro. Zic: “Avem o trea ba urgenta. Hai, ca moare cineva si ramâne neîmpar tasit, hai cu mine ca n-avem timp, discutam dupa aia“. Zis si facut. M-am suit în Aro si direct la ea, în celalalt capat de sat, ca-s vreo trei kilometri.

Când ajung la usa casei ei, nora îmi zice: “Hai, pa rinte, ca are deja halucinatii“. “Ce halucinatii are? Ce face, ia s-aud.“ “De azi dimineata tot spune asa: ‘Nu ma puteti lua, ca nu a ajuns înca parintele, aveti olea ca de rabdare, închideti poarta, deschideti fereastra, hai, stati pe laita si asteptati’. Întreb: ‘Mama, dar ce vezi?’. ‘Dar tu n-ai minte? Nu-i vezi cât sunt de frumosi? Uite cum asteapta saracii, sa ma ia, dar daca pa rintele întârzie?’ Vai, parinte, numai aiurea vor bes te.“ “Ei, vorbeste aiurea! Aiurea esti tu care nu stii ce înseamna moartea, ea stie ce spune.“ Intru în casa si zic: “Ei, bunica, vezi ca n-ai murit?“ “Vai, pa rinte, de azi de dimineata ma asteapta, saracii; iaca-s truditi si ei de atâta asteptare, le-am zis sa mai sada oleaca pe laita.“ “Dar cine-s, bunica, cum îs, ce vezi? Ca eu nu vad nimic.“ “Ei, uite cât sunt de frumosi! Ia ca, ma asteapta! Cât îs de bucurosi ca ai venit!“ “Las’ sa fie bucurosi.“

Îi fac dezlegarea, îi dau Sfintele Taine în gura si-mi zice: “Parinte, ma ajuti sa ma întorc cu fata la pere te?“ “Da, bunica, numaidecât te întind cu fata la pe re te.“ Zice: “Ce dorinta vrei mata sa-ti îndeplinesc eu înainte de a muri?“ “Sa-mi îndeplinesti una singura: daca ai sa te întâlnesti cu mama mea, sa-i spui de la mine c-o rog sa se roage pentru mine.“ Si zic: “Mori sa natoasa“. “Iaca, acuma mor, ca nu mai au nici ei rab dare sa ma astepte.“ Si se întoarce cu fata la perete si se întinde asa, cu zece centimetri mai lunga decât era, si ramâne nemiscata.

Si-i zic nora-si: “Pune mâna pe ea, vezi ce-i cu ea, e vie, e moarta?“ Eu eram deja la usa, îmi luasem epi tra hilul. Spune: “Când ajungeti la manastire sa i se traga clopotul, ca a murit“.

Despre puterea canonului

Se întâmpla în anul 1997. E vorba despre o doamna vaduva, Marina, o femeie cuminte, evlavioasa, la locul ei, care citea foarte mult la Psaltire. Am plecat eu la Sfântul Munte si am lasat-o cu canonul la Psal tire. Si cum eram eu pe atunci mai tânar si mai habotnic, dadeam câte doua catisme, câte trei. Si la un moment dat i s-a acumulat atâta canon restanta, ca nu-l mai putea face. Ce se întâmplase? I se stricasera oche larii. Seara, când se punea la rugaciune, zicea: “Maica Domnului, pe parintele mi l-ai luat. M-a lasat legata cu canon. Ce ma fac eu de acuma, cum rezolv eu problema asta? Ajuta-ma, Maica Domnului, nu ma lasa, ce ma fac eu cu canonul? Am sa ma duc în iad!“

Si odata adoarme si se vede într-un câmp verde. În clipa în care ea mergea pe câmpul acela verde, cica vin doi oameni îmbracati cu halate albe, cu bonete, cu cruciulite în frunte, se apropie de ea, îi dau buna ziua si-o întreaba: “Tu ce faci de urli atâta la Stapâna, ce-ti trebuie, ce vrei?“ Si ea zice: “Am canon de la du hovnic si nu-l pot face ca mi s-au stricat ochelarii“. Si unul zice: “Ce facem cu dânsa?“ “Pai, facem cum a zis Stapâna.“

Unul o prinde si-i suceste mâinile la spate, celalalt îi deschide ochii si dintr-o sticluta îi picura ceva în amân doi ochii. Îi dau drumul si pleaca. Ea, în emotia aceea, se trezeste din somn cu usturime la ochi. Se scoa la imediat de spaima, aprinde becul, ia Psaltirea si începe sa citeasca. Îsi da seama abia dupa doua sau trei ore de citit la Psaltire ca a citit fara ochelari. Si ci teste fara ochelari la Psaltire si-n ziua de astazi. Chiar ea mi-a povestit lucrul acesta, dupa ce m-am întors eu din Sfântul Munte.

Despre spovedanie

Eram în curte la manastirea Bârnova; si apare un alt om. Stefan îl chema. Se cam tinea de spate. Eu, când l-am vazut, i-am zis: “Ce faci, omule? Cam mi roa se a coliva, a scânduri. Ce-i cu matale? Ce-i cu ati tu dinea asta? Fii mai drept, mai batos, ca doar suntem crestini, avem pe Hristos în noi“. “Parinte, zice, sunt asa de bolnav, si-am auzit de biserica asta, si-am auzit ca aici spovediti.“ “Ei, zic, nu numai ca spove dim, dar dam si foaie de drum, bilet gratis; matale nu-ti dai seama câte avantaje ai aici, la bise rica: poti sa pleci si cu picioarele înainte, si cu capul înainte, nu tre buie sa-ti faci probleme, ca toate se rezolva foarte usor.“

“Parinte, vreau sa-mi faceti o spovedanie gene ra la.“ “Da, domnule Stefan, dar e ora doua si

jumatate si n-am mâncat nimic pâna la ora asta.“ “Hai, parin te, ca o sa te ajute Dumnezeu, stai si ma spovedeste astazi. Te rog, nu ma lasa. Asa simt eu nevoia astazi, sa ma spovedesc la mata.“ “Hai, daca insisti, te spo ve desc.“ Si venise cu doi copii de-ai lui, care se plimbau prin ograda, un pusti de vreo cincisprezece ani si unul de saptesprezece, venise si cu mama lui, o doam na pe care o cunosc si care vine si acum la noi. Se pune el în genunchi si îl iau eu la purificat cu de-a manuntelul. Daca tot l-a adus Îngerul Domnului si l-a pus în fata mea, ia sa-l spovedesc asa cum trebuie ca nu degeaba l-a trimis Dumnezeu. Si-l termin, îl purific frumos, îl scutur tot si-i mai gasesc restanta, pentru ca fuma, si îl opresc de la împartasanie, cum obisnuiesc eu sa dau pentru fumat: un an de aghiasma mare pâna va parasi fumatul.

Îi fac dezlegarea, îi dau aghiasma mare, si-mi spu ne: “Parinte, asa parca am simtit o usurare, niciodata n-am spovedit toate pacatele la Dumnezeu, asa cum m-ai luat matale. M-ai luat de parca ai alege neghina de orez, ai matale un stil, asa, nu stiu, tare bine m-am simtit. Dar stiu eu daca mai ajung pe la matale?“ “Ei, daca nu mori pâna deseara, ai sa mai ajungi, dar daca ai sa mori pâna deseara, ai sa ma saluti când treci pe deasupra manastirii pe aici.“ “Cum, parinte, chiar sunt de moarte?“ “Dupa cum esti de palid la fata, nu-i mare lucru, zic, nu-i greu de murit.“

Iese si se suie în masina, dar îi roaga pe copii lui: “Mai, taticule, daca eu m-am spovedit, ia spo ve diti-va si voi“. Pe unul din baieti l-am legat cu vreo cinci ani de aghiasma mare pentru ca deja cazuse în pacate trupesti, iar pe unul cu un an de aghiasma mare, ca fo losise tigari si niste metode de astea mai tineresti, mai zapacite, cum fac tinerii. Si în clipa în care se suie în masina si pleaca. Barbatul spune: “Parinte, parca-mi pare rau ca nu stiu când o sa mai ajung pe la ma tale“. “Lasa, ca ne întâlnim noi în rai, ca sunt lo curi, mergi sanatos.“ Ajunge în oras, opreste ma si na în parcare, face o criza de inima, face infarct în ma si na si ramâne mort la volan.

Copiii coboara de la etaj si spun: “Tata, da ce faci, nu vii în casa?“. Cine sa mai vina în casa, ca el era mort acolo. Si femeia s-a întors înapoi, la vreo doua ore, si mi-a zis “Parinte, Stefan, pe care l-ai spovedit la ora trei, e mort în cripta la Sfintii Apostoli Petru si Pavel“. “Cum asa?“ “A facut infarct în masina. Mer gând pe drum acasa, în masina mi-a zis asa: ‘Dumnezeu sa-i dea sanatate la preotul asta, cred ca binele ce mi l-a facut el astazi n-o sa-l mai întâlnesc eu ni cio data’. ‘Mai, da ce vorba sa fie asta?’ ‘Ei, nu e vor ba la întâmplare, vorba care a zis-o parintele, ca o sa-mi dea si un bilet de plecare, asta nu a zis el degeaba’. Si când a ajuns în fata blocului, a murit.“

Iata înca un semn ca Dumnezeu nu vrea moartea pacatosului, ci sa fie viu. Iata rolul sfintei spovedanii si cât de important e rolul unui duhovnic în relatia om-Dumnezeu.

Despre purtarea de grija a lui Dumnezeu

O femeie a avut un oarecare fel de aratare. Eu i-am dat canon sa aiba grija de-o femeie oarba care era bol nava si i-am zis asa: “Te ocupi frumos de aceasta fe meie bolnava, ai canon de la mine, e canonul ma ta le. Cât e iarna, sa-i faci mâncare calda, ceai cald, sa-i îngrijesti casa, sa-i pui în priza resoul sa se în cal zeasca. Sa vii tot timpul s-o cercetezi, ca asta-ti va fi mântuirea“.

Într-una din zile pe oarba a vizitat-o cineva si, din greseala, a uitat usa deschisa si usa nu s-a mai închis. Si fiind iarna si ea fiind bolnava si neputând sa mear ga, a început sa se roage de pe pat. Ea stia ca eu am dat ascultare celeilalte femei sa o îngrijeasca si ma stia si pe mine ca mergeam s-o spovedesc si s-o împartasesc. Si stând ea pe pat, a început sa se roage asa: “Parinte Calistrat, anunt-o pe doamna Magdalena sa vina, ca mor de frig, nu mai pot“.

Aceea tocmai ce citea acasa la Psaltire si-n clipa în care aceasta se ruga aici, la Dumnezeu, cealalta ma vede deschizând usa camerei ei si zicând: “Bine, tu stai si citesti la Psaltire si Ecaterina moare de frig“. (Ea mi-a povestit dupa aceea, venind la mine si întrebându-ma de ce am plecat si n-am mai stat de vorba.) Atunci ea s-a dus repede la Ecaterina si a gasit în tr-adevar usa deschisa. A închis imediat, a facut cald, i-a facut frectie, a îngrijit-o, a facut ceai cald, i-a dat pas

tile sa nu raceasca si a plecat apoi cu autobuzul la Bârnova.

“Parinte, zice, ati fost azi în jur de ora cutare la mine?“ “Nu.“ “Ei, ma mintiti pe mine.“ Eu, când am va zut ca vorbea serios, mi-am dat seama ca s-a în tâm plat ceva si i-am zis: “Ei, am fost la cineva la sfin tire cu un etaj mai sus si am zis sa deschid si la tine sa-ti spun sa mergi si sa ai grija de ea“, ca sa nu prin da ea alta idee. Zice: “Vai, as fi vrut sa-mi faceti si mie o sfintire, as fi vrut sa intrati si la mine“. “Lasa, o sa mai vin, stai linistita.“

Despre dreapta-credinta

Era prin anul 1996. O crestina intrase în conflict cu o cumnata de-a ei pentru ca aceasta trecuse la sectari si venea permanent la ea în vizita si, îndemnând-o sa mearga la casa de sectari, îi spunea: “Cât de credincioasa esti tu, ce evlavioasa esti tu, ce bine ar fi sa vii la noi la biserica; si-ai vedea câta plata ai lua si câta tra ire de la Dumnezeu ai avea daca ai alege aceasta cale, mai ales ca tu esti deja initiata în viata crestina“.

Când femeia s-a speriat, a venit într-o dupa-amia za si m-a întrebat: “Parinte, am o mare nemultumire su fleteasca pentru ca sotul meu, fiind frate cu aceasta cumnata a mea, permanent îmi spune ca ea nu gre ses te si ce face, face bine. Iar eu, care de atâtia ani vin la biserica, pentru ca asa am cunoscut de la parintii mei, cum sa ma duc la credinta ei?“

Si-i zic: “Ia si te roaga la Dumnezeu ca sa-ti arate care e voia Lui“. Si i-am dat sa citeasca Acatistul Sfân tului Acoperamânt al Maicii Domnului, Canonul În gerului Pazitor si Psaltirea de douasprezece ori. Si începând aceste rugaciuni, într-una din nopti viseaza ca apare la ea în ograda un înger si-i zice asa: “Hai sa-ti arat care credinta-i adevarata.“

Si o ia de mâna si o duce în biserica manastirii Bâr no va. Intra în biserica amândoi. Îngerul o pune undeva sa stea în genunchi, apoi intra în altar. În altar avea loc o mare ceremonie duhovniceasca, probabil o Sfân ta Liturghie, cu arhierei si preoti, si cum avea lim bajul ei sarac, taranesc, mi-a zis: “Aveau pe cap aia stralucita cum are mitropolitul Daniel.“ Dupa ce au slujit Sfânta Liturghie, au deschis usile împa ra testi, au iesit cu potirul si i-au spus îngerului din bi se rica: “Adu-o încoace s-o împartasim.“ Si, în clipa în care s-a apropiat de Sfântul Altar, acel cleric ce era cu potirul în mâna i-a spus asa: “DEine-te de credinta de pâna acum; si daca aici ai vazut lumina, înseamna ca aici e lumina. Sa nu mai cauti o alta învatatura ca ai sa-ti pierzi sufletul!“ A împartasit-o si a închis usile împaratesti. Ea a vazut cum îngerul a luat-o de mâna si a dus-o pe deal; si când a deschis îngerul usa s-o bage în casa, s-a trezit singura pe pat.

Si, din acea clipa pâna în prezent, ea este în conti nua re ortodoxa. De atunci frecventeaza permanent ma nastirea; are vreo saizeci si ceva de ani si vine me reu la toate slujbele, la toate privegherile, la spo ve dit si împartasit, în toate posturile si ori de câte ori este nevoie.

***

Am considerat ca întâmplarile de mai sus sunt cea mai po trivita prefata pentru o carte cu parintele Calistrat, du hov nicul de la Bârnova.

Traim vremuri în care astfel de semne minunate sunt din ce în ce mai rare. Putinatatea credintei noastre ne face de multe ori sa alergam dupa semne înselatoare, prin care dia volul cauta sa prezinte întunericul drept lumina, minciuna drept adevar. Constienti de acest lucru, ar trebui sa cu getam cu luare-aminte la marturia parintelui Calistrat. Pentru cei cu putina credinta, ea tine de lumea basmelor si a povestilor. Pentru ceilalti însa, aceasta marturie tine de Sinaxare si de Paterice. Din mila lui Dumnezeu parintele Calistrat a cunoscut cât de reala este aceasta lume. Totusi, daca a vorbit despre aceste semne minunate, si nu a pastrat tacerea, nu a facut-o din lipsa de smerenie, nu a facut-o pentru a se fali, pentru a iesi în evidenta. Povestind, parintele Calistrat nu înceta sa se minuneze cum lucreaza Dum nezeu mântuirea si ajutorarea oamenilor. Si nu po ves tea decât pentru a da nadejde celorlalti ca Dumnezeu e viu si nu înceteaza sa ne covârseasca prin grija Sa.

Si totusi nu lumea minunilor e lumea parintelui Calistrat. Ba chiar parintele se ridica împotriva "vedenistilor", a celor care cauta cu lumânarea semne dumnezeiesti, a ce lor care se considera pe sine iluminati si care nu vor sa se lase ca lauziti de Sfânta Traditie, crezând aratarilor înselatoare.

Parintele Calistrat nu traieste într-un univers paralel, nu e rupt de lumea noastra. Ci, dimpotriva, o cunoaste foar te bine. Si, cu iscusinta unui arhitect care, atunci când vede proiectul unei cladiri, frumoase, de altfel, stie ca aceas ta s-ar darâma la cel mai mic cutremur si de aceea mar cheaza pe planuri punctele slabe, ieromonahul de la Bâr nova pune degetul pe câteva dintre ranile societatii în care traim. Ca un medic iscusit, el stabileste diagnosticul înainte de a prescrie tratamentul.

Am fost constient ca, citind aceasta carte, multi bolnavi se vor simti jenati si vor cauta sa nege adevarul spuselor pa rintelui Calistrat; vor refuza medicamentul si îl vor goni pe doctor. Bolnavii care vor citi cuvintele sale ar trebui sa tina seama de faptul ca parintele nu e nici contesta tar si nici inovator. Discursul sau nu are prea multe în comun cu limbajul de lemn al celor care încearca sa fie orto docsi doar pastrând forma si ignorând fondul, pentru ca parintele merge pe drumul batatorit al Traditiei.

O puternica dovada în acest sens este faptul ca parintele Iu lian Lazar, batrânul duhovnic al Schitului Prodromu de la Muntele Athos, i-a spus parintelui Calistrat: "Atunci când voi muri, te rog sa te întorci în Sfântul Mun te, ca sa nu ramâna românii de aici fara duhovnic". În Munte sunt destui duhovnici români. Si daca totusi avva Iulian a considerat ca pâna si acel loc are nevoie de parintele Calistrat, ar trebui sa ne dam seama câta nevoie avem de el noi, cei care traim pe pamântul românesc.

Introducere

Ma dusesem pregatit sa stau la manastirea Bârnova foarte putin, câteva ore, pentru a-i pune parintelui în trebari legate de sfintirea mirenilor, în vederea unui volum de interviuri cu mari duhovnici români contemporani. Îl stiam pe parintele Calistrat mai ales din predici. Ma asteptam ca raspunsurile lui sa fie ziditoare. M-a impresionat în asa masura, încât am înre gistrat mai multe convorbiri pe teme duhovnicesti. Am vorbit cu parintele despre subiecte foarte variate, de la nevointa la folosul cartilor duhovnicesti, de la apostazia din vremurile noastre la cresterea copiilor.

Nu am cautat ceva anume. Unele interviuri sunt despre teme duhovnicesti clasice, teme fundamentale pentru traditia ortodoxa. Am dorit ca unele subiecte tratate pe larg de catre de-Dumnezeu-purtatorii Pa rinti sa fie prezentate într-un limbaj adaptat vremu rilor noastre. Alte interviuri, în mod special cele despre caderile preotilor, despre neorânduiala din une le manastiri si despre formalismul si fariseismul de care sunt ispititi crestinii, sunt neconventionale. Am ca utat sa provoc discutii pe teme care, de obicei, sunt dezbatute de oamenii ce stau departe de Bise ri ca, de oamenii ce cauta tot felul de pricini de smin tea la pen tru a-si justifica necredinta. Parintele a acceptat pro vocarea mea deoarece a înteles ca nu caut senza tio nalul, nu caut teme vandabile si nici nu vreau sa sochez publicul cititor. Si-a dat seama ca lumea discuta oricum vrute si nevrute si ca, daca vom aborda anu mite teme "smintitoare", vom încerca sa le fim de aju tor celor care se smintesc, vom încerca sa le oferim o noua perspectiva asupra su biec telor care îi framânta.

Nadajduiesc ca drept-credinciosii care vin la Bâr nova nu se vor tulbura de faptul ca vor cunoaste o alta fata a parintelui Calistrat. De fapt nu este vorba de alta fata. Hristos nu îi cheama la mântuire numai pe cei care vin în pelerinaje la manastiri, El a venit sa îi cheme la mântuire pe toti, oricât ar fi de pacatosi. Parintele Calistrat, atunci când vorbeste de la amvon, se adreseaza

celor veniti sa asculte cuvântul mântui rii. Însa prin raspunsurile la întrebarile neconven tio nale, s-a adresat în mod special celor care stau depar te de Hristos. Si e firesc faptul ca a încercat sa vorbeasca pe limba lor, chiar daca aceasta limba pare stranie fiilor Bisericii.

Mi-as fi dorit sa grupez aceste interviuri aparte într-un volumas intitulat “Soptind cu voce tare“. Despre lucruri care se vorbesc pe la colturi, cu un aer con spirativ, sau despre subiecte care fac deliciul petrecerilor, parintele a vorbit cu multa seriozitate. Am preferat totusi sa includ discutiile respective într-un volum mai amplu, pentru a nu lasa o imagine deformata asupra parintelui.

Pentru pastorii Bisericii nu ar trebui sa existe su biec te tabu. Toate problemele care îi macina pe cre din ciosi ar trebui sa primeasca o rezolvare potri vita din partea pastorilor. Daca pastorii s-ar multumi doar a constate ca exista pricini de sminteala care îi tulbura pe unii dintre cei ce, prin Botez, au devenit fii ai Bisericii si ca, din cauza acestor pricini, acesti fii o apuca pe caile pierzarii, ar dovedi ca nu îi intereseaza pierderea acestora si ca au mai putina dragoste pentru oile duhovnicesti decât ciobanii pentru animalele pe care le cresc cu multa grija.

Din dragoste pentru cei care se lasa smintiti de vrajmas si stau departe de Biserica lui Hristos, parintele Calistrat a îndraznit sa vorbeasca, socotind ca, prin spargerea zidului tacerii, va întinde o mâna de aju tor celor care au nevoie de ea. A facut-o asumându-si riscul de a fi judecat de anumiti “traditiona listi“ care confunda virtutea cu falsa smerenie a ta ce rii fariseice.

Parintele nu este un extremist sau un inovator, po zitiile sale critice nu constituie centrul mesajului sau.

Care este, de fapt, centrul mesajului sau stiu mul ti mi le de credinciosi care îl cauta. Ar fi de ajuns sa spu nem ca este singurul parinte din tara noastra cu ale carui predici s-au înregistrat colectii de câte cinci zeci de casete.

Parintele nu a cautat sa îsi faca reclama în acest fel. Nu a vrut sa domine “piata omiletica“. Pur si simplu, oa menii au avut nevoie de predicile sale. Predici care, din rânduiala lui Dumnezeu, circula din Iasi pâna în Bucuresti, din Ierusalim pâna la Londra.

Într-o vreme în care oamenii sunt din ce în ce mai plic tisiti de cuvântarile rostite în limbaj de lemn, în tr-o vreme în care multi preoti se multumesc sa re zume Evanghelia duminicala într-o cateheza de zece minute, parintele Calistrat sfideaza timpul. O pre dica de aproape o ora nu este un lucru neobisnuit pentru cei care vin în pelerinaje la Bârnova. Dar o ora în care vor beste el este o ora în care credinciosii sorb cuvintele mântuirii. Plictiseala nu apare, pentru ca oamenii simt puterea cuvintelor sale.

Danion Vasile

Despre rugaciune

S-au scris sute, mii de carti despre rugaciune. Oricine vrea poate afla ce au învatat Sfintii Parinti despre puterea, despre valoarea, despre necesitatea rugaciunii. Ce au înva tat despre cât de des trebuie sa ne rugam, despre cum tre bu ie silita mintea sa fie atenta la cuvintele rugaciunii, despre cum, prin chemarea neîncetata, Hristos vine si Se sa las luieste în inimile adevaratilor Sai ucenici.

Oare ce s-ar mai putea spune despre rugaciune, când s-a spus aproape totul? Iata o întrebare foarte grea.

În zilele noastre, crestinii se roaga putin. Considera ca e de-ajuns sa zica în graba “Tatal nostru“ si înca doua-trei ru gaciuni scurte, ca sa aiba cât mai mult timp pentru celelalte treburi. Rugaciunea nu mai este pretuita la justa ei valoare.

Iata de ce întrebarea principala a convorbirii despre ru gaciune cu parintele Calistrat a fost

legata de motivul pentru care oamenii, stând departe de rugaciune, stau departe de Dumnezeu.

Lumea în care traim este o lume atât de apasatoare tocmai pentru ca oamenii nu se mai roaga. Oamenii renunta la calea rânduita de Dumnezeu pentru ca lucrurile sa mear ga spre bine si se multumesc sa constate raul. Ruga ciu nea este viata sufletului. Viata nu poate fi înlocuita de nimic. Cum ar fi sa îi cumparam unui mort haine foarte frumoase si mâncaruri foarte gustoase? I-ar folosi la ceva? Nu. Câta vreme sufletele noastre sunt moarte, câta vreme stam departe de rugaciune, Dumnezeu va sta departe de noi.

Oamenii cauta o relatie cu Dumnezeu extrem de perso nala, atât de personala încât nu vor sa se mai roage: vor sa comunice atât de direct cu Dumnezeul în care cred încât nu mai au nevoie de rugaciune. Ei vor sa simplifice relatia dintre Dumnezeu si creaturile Sale printr-o relatie foarte rece: Dumnezeu ar trebui sa aiba grija de oameni, sa vada tot ce le lipseste, pentru simplul fapt ca îi iubeste. Si oame nii nu trebuie nici macar sa Îi multumeasca pentru binefaceri, cu atât mai putin sa I le ceara. Dumnezeu S-ar plictisi în cer daca nu ar trebui sa îi supravegheze pe oameni, daca nu ar trebui sa le împlineasca dorintele.

Chiar daca oamenii vor o astfel de relatie cu Dumnezeu, Dumnezeu nu le poate face pe plac. Omul a fost creat de Dumnezeu pentru a se bucura de frumusetea raiului, pentru a gusta ves nicia. Omul nu se poate mântui fara rugaciune. Rugaciunea este limba raiului. Cine refuza ruga ciu nea, refuza raiul.

Oamenii vor sa dobândeasca raiul, dar evitând rugaciu nea. O astfel de pozitie este contradictorie. Raiul este Îm pa ratia lui Dumnezeu. Cine confunda raiul cu un loc lipsit de griji, "unde nu este durere, nici întristare, nici suspin", si unde îti poti împlini dorintele fara a te mai teme de moarte, nu a înteles credinta crestina.

Viata duhovniceasca este unire cu Dumnezeu. A vrea sa fii unit cu El înseamna a întelege ca fara El nu poate exis ta nici bucurie, nici împlinire. Ca fara El viata nu are sens, ca, daca Dumnezeu nu ar exista, viata ar fi plina de tristete.

A crede în Dumnezeu înseamna a vorbi cu El asa cum Domnul o cere. Sfânta Scriptura este plina de povatuiri le ga te de rugaciune.

Este de neînteles cum de exista crestini care stiu foarte bine ce valoare are rugaciunea, crestini care se pricep sa le vorbeasca altora despre rugaciune si totusi ei însisi nu se roaga. Viata crestina fara rugaciune este viata pagâna. Este o viata din care este exclus Dumnezeul cel viu pentru a fi înlocuit cu un idol surd, dupa chipul si asemanarea omu lui patimas.

Pentru cei care nu vor sa se roage este lesne de înteles ca un dialog duhovnicesc cu un parinte contemporan, ori cât ar fi de sporit, nu poate aduce roade. Nu am purtat acest dialog cu parintele Calistrat pentru a rasturna ini mi le cele împietrite. Ci l-am purtat mai ales pentru a-i ajuta pe cei care, înselati de vrajmas, au lasat la o parte rugaciunea. Chiar daca au încercat sa o înlocuiasca cu diferite fapte bune, de la milostenie la post, ei nu au reusit sa atra ga asupra lor darul Sfântului Duh. Dumnezeu nu intra în ini ma omului pe usi laturalnice. El intra pe usa pe care a rânduit-o pentru aceasta, pe usa rugaciunii.

***

– Parinte Calistrat, va rog sa ne spuneti câteva cuvinte despre valoarea rugaciunii.

– Sfintii Parinti învata ca rugaciunea este împara teasa tuturor faptelor bune. Troneaza deasupra tutu ror pentru ca este puntea de legatura între om si Dum nezeu, este glasul viu al constiintei. Rugaciunea este starea în care omul îsi muta mintea de pe pa mânt la cer, rugaciunea este singura care îl urca pe om pâna la tronul lui Dumnezeu, este singura care ajun ge si sparge cerul, este legatura, unitatea între duh si materie.

Un lucru consemnat despre sfânta rugaciune este ca rugaciunea nu poate fi înlocuita cu nici o alta fapta, nu poate fi substituita prin nimic altceva. În materie de spiritualitate, Mântuitorul Iisus

Hristos este Cel Care ne cere si spune: “Privegheati si va rugati sa nu cadeti în ispita...“; iar Apostolul Pavel spune “Ne încetat va rugati“. Privegherea si rugaciunea sunt doua arme cu care sufletul se înaripeaza.

Rugaciunea încalzeste inima, inima încalzeste sufletul, sufletul pazeste mintea, iar mintea pazita, cum spunea parintele Staniloae, poate sa urce pe multi mea faptelor bune si, când întâlneste norul Duhului Sfânt chemat prin rugaciune, ea se rapeste si nu mai gândeste omeneste. Sfântul Apostol Pavel consemneaza: “Nu stiu daca am fost în trup sau în afara de trup, dar stiu ca am fost rapit pâna la al treilea cer, unde ochiul n-a vazut, mintea nu pricepe, urechea nu poate sa auda si limba nu poate sa vorbeasca“.

Mântuitorul spune clar în Evanghelie: “Cereti si vi se va da, bateti si vi se va deschide, cautati si veti afla“. A cauta înseamna a te ruga, a bate înseamna a te ruga, a insista înseamna a te ruga; si avem pilda din Evanghelie în care acea femeie a sâcâit atât de mult pe judecator, pâna i-a facut dreptate. Si tot în Sfânta Scriptura e consemnat: “Daca stiti ce cereti când va rugati, si ce vreti, veti primi si veti avea“. Ca dovada, credinta numai cât un sâmbure de mustar e în masura sa mute muntii. Este o esenta a Sfintei Li turghii care spune clar ca noi însine si unii pe altii si viata noastra lui Hristos Dumnezeu sa o dam; sa-I dam viata nu prin altceva, decât prin rugaciune.

– Care este cauza pentru care multi crestini se roaga foar te rar sau nu se roaga deloc?

– Ati pus o întrebare esentiala. În tara noastra vom întâlni crestinii de rutina, care sunt alcatuiti din ma se le de tineri, batrâni si copii, oameni cu experienta, oameni cu viata sau cu traire mai putin duhovni ceas ca, fara contact cu realitatea si trairea Bisericii. Înain te de a raspunde la întrebarea “De ce nu se roaga cres tinii?“ trebuie sa întelegem de ce ar trebui sa se roage crestinii, care este esenta si folosul rugaciunii. Unii nu înteleg rostul rugaciunii. Ei considera ruga ciunea ca o plaga pe care trebuie sa o primeasca din partea Bisericii, sau ca pe o obligatie, asa cum într-un serviciu trebuie sa lucrezi anumite ore. Ei considera ca rugaciunea le fura din timpul liber ori ca este un lu cru în plus, care-i oboseste. Crestinii nu se roaga din mai multe motive.

– Care sunt acelea?

– Dupa învatatura Sfintilor Parinti, sunt cei trei mari uriasi: uitarea, lenea si nepasarea. Si as continua eu cu amânarea sau dorinta de a face o fapta buna, dar mai târziu sau altadata, cu neobisnuinta de a te ruga si cu lipsa trairii în rugaciune. Rugaciunea este permanenta co municare cu Dumnezeu. Ca un om sa se poata ruga tre buie sa-L simta efectiv pe Dumnezeu.

Am întâlnit foarte multe cazuri, mai ales ca du hov nic la spovedanie, când persoane în vârsta sau per soane care au mers de o viata la biserica mi-au spus urmatoarele: “Parinte, sa nu credeti ca daca eu ma rog si stiu ce fac. Eu fac asta din obli gatie, asa cum se citeste o poezie. N-am facut nici o data ruga ciu ne pentru ca mi-ar placea sa ma rog. Fac asa, pentru ca asa este traditia, sa ma rog.“ Si în tre barea mea, atunci, a fost asa: “Dar mata stii ce în seamna Sfânta Liturghie? Stii pentru ce vii duminica la biserica?“ “Nu stiu!“ “Dar ce-a facut Hristos ca sa poata sa te mân tuiasca? Ia spune-mi mata, asa, cu cuvintele ma ta le, la cei saizeci si doi de ani pe care îi ai.“ “Parinte, ca sa fiu sincer, eu nu stiu, eu stiu ca duminica se trag clopotele si e slujba si trebuie sa fiu în biserica.“ “Si ce auzi cât stai în biserica?“ “Cânta pa rin tele acolo si strana.“ “Si ce cânta?“ “Nu stiu!“ “Dar când stai în bi serica si te rogi, ce asculti?“ “Pai, ce spune acolo.“

Am primit un raspuns foarte neclar, adica nici macar nu a pomenit Crezul, Fericirile, care sunt text din Sfânta Evanghelie, sau macar un stih din Sfânta Li tur ghie. Iata neatentia, ignoranta fata de ceea ce ex pri ma Biserica în duhul rugaciunii.

Si acum vom aminti pe rând de ce nu se roaga crestinii:

1. Timpul. În permanenta întâlnesc oameni care spun: “Nu am timp“; iar raspunsul meu a fost urmatorul: “Câte minute ai creat tu în univers ca sa ti le atri bui tie si sa spui ca e timpul tau? Timpul este numai al lui Dumnezeu. Si asa, din tot cât ti-a dat, trebuie sa-i dai si lui macar cum

spunea fariseul în Evan ghelie zeciuiala, un minut la o ora, daca nu zece minute la o ora, în care sa se vada ca încerci sa con cre tizezi comunicarea cu Dumnezeu.“

2. Neobisnuinta cu rugaciunea. Omul e învatat sa se închine din rutina. E învatat sa zica din fuga “Doam ne-ajuta!“, indiferent ca e la furat, la serviciu sau într-o calatorie. El îsi atribuie acea rugaciune scur ta, “Doamne, ajuta-ma sa reusesc...“, si prin asta crede ca a spus tot.

3. Lipsa de patrimoniu cultural bisericesc. Înca nu exista la îndemâna credinciosilor acel material pedagogic, desi librariile si bibliotecile sunt pline de carte religioasa, care sa fie pe învatatura sau pe mintea cres tinului, ca un abecedar al dreptei credinte cum sunt cartuliile alea, zece sau unsprezece ale parinte lui Cleopa care da diferite pilde practice. Adica niste abe cedare de credinta.

Mai mult decât atât, cateheza preotului din parohie trebuie sa explice concludent omului ceea ce în seamna legatura între om si Dumnezeu prin rugaciu ne, ce înseamna comunicarea cu Dumnezeu prin ru ga ciune. Crestinul priveste rugaciunea ca pe o obli gatie, cum ar fi o norma în plus în codul penal sau în codul civil. Cum m-a întrebat odata o doamna “Dar de ce tocmai douasprezece icoase si ultimul trebuie sa-l mai repet odata?“ Si i-am zis: “Daca vrei, repeta-l de doua ori!“.

Un alt lucru care sta la baza lipsei de rugaciune este obisnuinta clericilor de a comunica crestinilor acele canoane scurte si simbolice pe care noi le întâlnim în bisericile de parohie, când, pentru pacatele spovedite, preotul, în loc sa-i spuna crestinului sa ci teasca o catisma din Psaltire, un numar de Tatal Nostru, un numar de Psalmul 50, un Acatist al unui sfânt ajutator, un Canon de pocainta sau al Îngerului pazitor, el îi spune sa aprinda câteva lumânari, sa cum pe re câteva prescuri ori îi zice: “Mergi acasa, am pus la pomenit, se rezolva, stai linistit...“

– Si daca totusi credinciosul face ce a zis parintele, cum para numarul de lumânari, unde se ajunge?

– Se ajunge la acea rutina sau nepasare spirituala în care crestinul nu mai este implicat sau nu mai este îngradit si fortat de a intra pe cararea rugaciunii.

– Putem considera ca un astfel de crestin merge pe calea mântuirii?

– Nu stiu daca mai e pe calea mântuirii. Se ajunge la formalismul religios. Ne confruntam acum, în se co lul al XXI-lea, cu formalismul religios. Cum? Ajun gând sa traim în biserica noastra ortodoxa o atmosfera de magazin, în care tranzactia preot-pomel nic-pres cura-lumânare sau tranzactia “închide-te si deschi de-te usa de altar“ este echivalenta cu rândul la casa de bilete pentru a pleca cu trenul. Am dat banul, am luat restul si am plecat.

Parintele Staniloae consemna acest lucru si spu nea clar: “Este mare greseala ca biserica a alunecat în comertul spiritual cu pomelnice sau cu aceste preturi ale ctitoriilor, ale pomenirii mortilor sau a tot ce se face, prin care omul este dirijat nu spre rugaciune, ci este dirijat spre un formalism în care el, daca si-a facut datoria si a platit, a si rezolvat problema“. Trebuie cultivat spiritul crestin în care omul sa înteleaga ca nu banii sau lumânarile atasate unui pomelnic îi îm plinesc cererea de folos, ci rugaciunile pe care cres ti nul trebuie sa le savârseasca în casa lui si astfel sa aju te si el la propria zidire spirituala si la împlinirea cererii.

Spunea si un sfânt parinte: “Daca o mie de îngeri s-ar ruga, mie nu-mi foloseste la nimic daca eu personal nu ma rog. Asa cum o mie de draci nu pot sa-l duca pe om în ispita daca el se roaga si Dumnezeu sta lânga el în rugaciunea lui“.

– As vrea sa dezvoltati aceasta idee...

– Da. Iata o mica istorioara din Pateric, în care un calugar care citea la Psaltire a auzit deodata o voce care a spus: “Am sa dau buzna peste tine si am sa te strâng de gât, închide Psaltirea.“ Si el a întrebat: “Dar cine esti?“ “Satana.“ Atunci calugarul, frumos, a la sat Psaltirea, a pus umarul în usa si a început sa tina usa ca sa nu intre Satana la el si sa-l strânga de gât. În clipa în care

calugarul s-a simtit atins pe umar, a strigat cât a putut: “Doamne, nu ma lasa, ajuta-ma!“ Si-n urmatoareul moment s-a auzit glasul lui Hristos: “M-ai strigat, te-am ascultat, sunt aici, ce doresti?“ “Pai, de ce l-ai lasat pâna acum sa ma chinuiasca?“ “De-abia acum M-ai chemat în ajutor...“

Este vorba de acel formalism de a citi rugaciunea din obisnuinta. Omul îsi face o mica datorie sau un mic ritual care, la urma-urmei, nu se mai cheama ru ga ciune, ci ritual religios, asa cum aprindem tamâie si tamâiem la mormânt sau aprindem duminica o lumânare...

– *Cum ajung crestinii sa constientizeze puterea rugaciunii?*

– Datoria principala a Bisericii lui Hristos este sa co munice cu credinciosii pe mai multe cai. La amvo nul bisericii întotdeauna va trebui sa existe un preot li nis tit si binevoitor, care sa stea si sa asculte pe fie care om si sa încerce, prin tact duhovnicesc, sa-l atra ga pe crestin în cursa spre rugaciune, dupa cuvântul Apostolului Pavel: “Numai cine lupta dupa regula jo cului primeste cununa“.

Tot în biserica ar trebui sa existe o armonie absoluta care sa-i creeze omului cadrul pentru rugaciune. Si anume: în strana unde se citeste sau se cânta trebu ie sa se tina seama de acel cuvânt al sfântului Teo dor Studitul care spunea asa: “Canonarhul sa fie atent la ceea ce se rânduieste de citit, cititorul sa ci teas ca clar, tare, intonat, cu atentie, nici cu repeziciu ne, nici cu graba, nici prea încet. Cântaretul sa cânte dulce, suav si placut, ca sa atinga inima omului. Iar cel care rosteste ectenia, clericul sau preotul, trebuie sa spuna vorbele calm si cu rabdare, pe întelesul tuturor, ca sa stârneasca duhul evlaviei. Si atunci inima omului se încalzeste spre rugaciune“.

Nu întotdeauna o cuvântare extraordinar de bogata în cuvinte teologice sofisticate, fraze pompoase sau pli ne de esenta dogmatica, va reusi sa-l convinga pe crestin de puterea rugaciunii. Îl vor convinge mai mult învatatura pedagogica si morala, din practica de zi cu zi, sau citirea Patericului, a Vietilor Sfintilor, în care modelul absolut si concret sa stârneasca evla via în sufletul credinciosilor, suflet care, când ajunge în biseri ca, este fie un pamânt pietros, fie un pamânt bun.

Roada sau samânta adusa trebuie sa fie bogata, pen tru ca nu sunt putini cei care încep si nu sunt multi cei care sfârsesc. Adica, ce se întâmpla? Cres ti nii care nu se roaga n-au înteles niciodata Ortodoxia. Ortodoxia este religia care nu ofera nimic altceva de cât mântuirea, prin harisma Duhului Sfânt, care este achizitionata (folosim termeni comerciali) de credincios prin silinta la unirea cu Dumnezeu atât pe calea rationala, a rugaciunii sau a cuvintelor, cât si pe calea faptelor bune, adica a trairii unei vieti de model au ten tic. Inclusiv mersul pe strada se cheama ruga ciu ne, la fel dormitul decent, statul la masa, dialogul din tre prieteni si chiar straini se cheama rugaciune si, daca vreti, citirea unei carti sau audierea unei emi siuni, daca este facuta spre zidirea sufleteasca sau spre slava lui Dumnezeu, se cheama tot rugaciune.

Trebuie facuta o distinctie a rugaciunii, pentru ca un crestin sa înteleaga diferitele forme ale rugaciunii. Rugaciunea are o forma traita, în care cugeti la Dum ne zeu; învatatura asta o gasim si la Sfântul Teofan Zavorâtul care arata clar: crestinul trebuie sa aiba o pra vila scurta, concreta, coerenta si, în acelasi timp, permanenta.

– *Totusi multi crestini nu au o astfel de pravila...*

– Crestinii care nu au o asemenea pravila trebuie sa se îngrijeasca sa fie pusi în rânduiala spirituala de ca tre duhovnicul lor. Prima treapta în urcusul ruga ciu nii nu se face neaparat la biserica, ci se face în fa mi lie. Prima rugaciune vine din sânul familiei. Iar daca la baza familiei sta învatatura rugaciunii sau învatatura crestina, atunci viitoarea generatie se va obis nui cu acest cuvânt, “rugaciune“, îl va trai nu prin auzire, ci prin vedere. Si daca cititi viata parintelui Cleopa sau a parintelui Paisie Olaru veti vedea ca au provenit din familii unde parintii îi puneau dimineata pe copii la rugaciune, îi spalau, îi închinau, îi puneau la masa, apoi îi trimiteau la

scoala sau la treburile câmpului, învatându-i de mititei sa cultive rugaciunea.

Într-un dialog cu una din crestinele care vin la bi se rica mi s-a pus urmatoarea întrebare: “Parinte, de ce este nevoie sa ma rog atât de mult, când eu m-am ru gat de atâta vreme si n-am primit de la Dumnezeu nimic?“ Si atunci i-am spus o pilda în care un pustnic a zis: “Doamne, sapte ani m-am rugat degeaba iar al optulea vreau sa ma asculti“. Ei, atunci când ne-am rugat si consideram ca n-am primit nimic, atunci suntem mai atei decât un om care n-a deschis o carte de ru gaciuni niciodata. De ce? A considera ca Dumne zeu nu te-a ascultat este echivalent cu a spune ca Dum nezeu te-a parasit. Si a striga la Dumnezeu fara atentie, din formalism, din interes sau din obligatie, este acelasi lucru cu a-L huli pe Dumnezeu.

– Vedeti o paralela între hulirea lui Dumnezeu de catre atei si rugaciunea facuta cu jumatate de gura, de forma...

– Sau din obligatie, din constrângere. Nu exista ru ga ciune din constrângere. Pe datatorul de buna voie îl iubeste Dumnezeu. O catolica mi-a zis asa: “Iubesc mult cântarile care se cânta la Biserica Ortodoxa, dar nu-mi plac acele ceasuri lungi de stat în picioare“. Si atunci i-am spus: “Crestinii nostri se straduiesc sa stea mai mult în picioare, pentru ca vor sta mai usor în iarba raiului si se vor odihni. Cei din biserica cato li ca stau mai mult pe banci aici, pe pamânt, ca sa poa ta sta mai comod dincolo, în iad...“ Si ea mi-a zis: “Dar de ce sunteti asa de categoric si de transant?“ Si i-am raspuns: “Cu cât nevointa este mai aspra, cu atât Dumnezeu este mai îngaduitor, mai îndurator si mai milostiv, vazând ofranda adusa din inima curata, peste puteri“.

– As vrea sa ne spuneti un cuvânt despre canon. Cres ti nii cauta duhovnici care dau canoane foarte usoare sau care dezleaga la împartasanie chiar fara canon. Credeti ca este fireasca o astfel de spovedanie, neurmata de canon?

– Subiectul legat de taina spovedaniei, de canon, de duhov nic si de crestin este foarte vast si trebuie dez voltat pe larg. Când spunem cuvântul “crestin“, noi ne referim la omul botezat în Hristos, la omul altoit în sânul Bisericii prin Botez sau, cum spune într-o carte Preasfintitul Calinic Botosaneanul, prin “sa batizarea mintii în cristelnita Cincizecimii“, adica prin unirea cu Duhul Sfânt.

Vom face o distinctie generala: crestinii râvnitori, crestinii nepasatori si crestinii normali.

Crestinii normali se vor limita întotdeauna la for ma lismul preotului de parohie, care le poate foarte bine îndeplini trebuintele spirituale în familie prin Bo tez, Cununie, înmormântare, aghiasma, Maslu sau ceea ce solicita ei la nivel de familie.

Crestinii nepasatori sunt acei crestini care au vazut biserica la botez, la cununie si la înmormântare, adi ca la anumite ceremonii ale familiei.

Crestinii râvnitori pot fi identificati cu luptatorii din linia întâi ai Bisericii crestine. De-abia ei înteleg terme nul “duhovnic“ sau termenul “canon“. Cuvântul “ca non“ nu înseamna neaparat pedeapsa sau obligatie.

– Si totusi asa îl înteleg multi.

– Cuvântul “canon“ poate fi foarte frumos înlocuit cu un alt cuvânt spiritual, folosit de Sfântul Ignatie Briancianinov: “masa“ sau “ospat“. De ce spun lucrul asta? Consider ca un om, atunci când manânca la masa cu Dumnezeu prin rugaciune, nu împlineste altceva decât acel pasaj frumos, întâlnit în Evanghelie, când Luca si Cleopa, mergând pe drumul Emaosului, ascultau învatatura Mântuitorului despre Înviere de la prooroci. Si pâna în zilele Învierii nu stiau ce s-a întâmplat cu trupul Celui rastignit. Abia când au ajuns sa stea la masa, în momentul binecuvântarii pâinii, L-au simtit pe Hristos întreg si adevarat. Dupa ce le-a binecuvântat pâinea, Domnul a disparut, iar ei si-au pus întrebarea esentiala: “Nu ardea inima noastra pentru El când ne vorbea pe cale din Scripturi?“ Iata primul termen folosit în canon: “Au nu arde inima mea de întâlnirea cu Dumnezeu la momentul ru ga ciunii?“ Sfântul Teofan Zavorâtul, în “Pravila de chi

lie“, spunea ca adevaratul crestin este cel care-si pro grameaza anumite rugaciuni de umilinta, de trai re, de conlucrare si de vorbire cu Dumnezeu la anu mi te ore; dar el, gândindu-se la rugaciune, începe sa se roage deja înainte de a începe rugaciunea; el este deja într-o permanenta rugaciune si atentie, caci so ses te momentul rugaciunii.

– *Mintea e pregatita din timp pentru rugaciune.*

– Mintea este deja pregatita pentru a primi aceasta masa, pentru a începe acest canon al rugaciunii, care nu este un simplu formalism, un ritual al aprinderii unei lumânari, unei boabe de tamâie pe un carbune aprins sau al deschiderii Ceaslovului, ci este mai degraba o aprindere a mintii, o tamâiere a simtirii si o des chidere a inimii în care sa încapa Dumnezeu asa cum o cere El în Evanghelia de la Sfântul Maslu: “Lasa mortii sa-si îngroape mortii lor, tu urmeaza-Mi Mie.“ Iarasi mai departe: “Foc am aruncat din cer si ce mult as vrea ca el sa arda“, focul credintei care aprinde râvna în inima omului, atunci când se roaga, si-l canalizeaza spre cele duhovnicesti. Tot Mântui to rul spune: “Pe datatorul de bunavoie îl iubeste Dumnezeu, iar silitorii vor rapi împaratia lui Dumnezeu“, nu cei care lenevesc si trândavesc.

Canonul este un semnal pentru alergatorul duhov ni cesc care alearga la întâlnirea cu Dumnezeu. Este, de fapt, un start. În momentul în care omul doreste acest start, are nevoie de un arbitru, iar acel arbitru este du hovnicul. Duhovnicul este omul care comunica cu Dum nezeu prin Duhul Sfânt, pentru ca asa este hiro tesit de arhiereu prin rugaciunea speciala prin care se învesteste cu puterea de a lega si a dezlega.

– *Ce presupune aceasta învestire?*

– Din acel moment el devine un luptator cu duhu ri le, un discernator al duhurilor, un deosebitor al du hu rilor, al celor bune de cele rele, un deosebitor al pa timilor usoare de cele grosolane si, în acelasi timp, al raului de bine. Când un crestin adevarat cauta un duhovnic, el cauta sa fie si sub o rânduiala. Pentru ca non mai putem folosi termenul de marcaj. Asa cum pe o carare spre o manastire sau spre un obiectiv tu ris tic gasim indicatoare, asa si la întâlnirea mintii cu Dumnezeu prin rugaciune vom întâlni acele marcaje de cum începem rugaciunea: o rugaciune de slava lui Dumnezeu, catre Prea Sfânta Treime, catre Duhul Sfânt, spunem “Împarate Ceresc“, “Tatal Nostru“, apoi rugaciunea catre înger, rugaciunea de pocainta catre Maica Domnului si asa mai departe.

Nu poate sa existe spovedanie fara duhovnic, nu poate sa existe canon fara povatuitor si nu poate sa existe crestin râvnitor fara povatuitor, spovedanie, canon, si fara sfat. Duhovnicul este si sfatuitor. El intra în contact cu crestinul cautator de Dumnezeu ara tându-i cararea de lumina pe care au batatorit-o toti Sfintii Parinti. Toate caile duc într-un singur punct, la Hris tos! Pentru ca în însasi Evanghelia Mântuitorului Iisus Hristos la Cina cea mare spune asa: “Iesiti la uliti, la garduri si la târguri, deci mergeti în toata lu mea si orice suflet veti gasi, chemati-l la cina.“ Si-n cli pa în care toti se îndreapta spre Cina, adica vin la ru ga ciune, vin pe carari diferite, dar cararea se înche ie într-un singur loc: sub acoperamântul lui Hristos.

Sfântul Ciprian episcopul Cartaginei spune: “Unde este episcopul este si Biserica, unde este Biserica este si Hristos, unde este Hristos este si întreaga crestinatate. Acolo este si adevarul“. În Ortodoxie, canonul nu aduce o îngreunare a omului, ci o înaripare a lui. Prin canon omul se înaripeaza cu Dumne zeu: “Cel Ce faci pe îngerii Tai duhuri si pe slugile Tale pa ra de foc...“ Para de foc vine prin permanenta cau ta re si traire în canon de rugaciune.

– *Ce înseamna cuvântul “canon“?*

– În Ceaslov scrie foarte frumos: “Canonul de ru ga ciune catre puterile ceresti“, “Canonul de rugaciu ne catre Îngerul Pazitor“, “Canonul de pocainta catre Mântuitorul Iisus Hristos“. De ce nu i-a spus ruga ciu ne catre Mântuitorul? Canon, pentru ca se sa vâr seste într-un anumit fel, cu o anumita evlavie, cu o anumita traire, cu o anumita simtire si cu o anumita implicare. Implicarea

este fondul care sta la baza acestui canon. Daca un crestin întelege rostul impli carii în viata duhovniceasca, atunci întelege si rostul canonului primit de la duhovnic.

Sa vedeti superficialitatea în aceasta legatura ca non-preot-spovedanie-crestin: veti întâlni foarte des crestini care spun: "Parinte, nu mi-am facut cano nul..." Ei, cuvântul "Parinte nu mi-am facut canonul" este echivalent cu "Parinte, L-am omorât pe Dumne zeu". Oare s-a facut criminal de Dumnezeu? Nu. S-a facut criminal de suflet. L-a lepadat pe suflet de pre zenta lui Dumnezeu. Prin ce? Citirea e hrana min tii, mân carea e hrana trupului si rugaciunea e hrana su fle tului. Primul care va muri si va fi lipsit de Dumne zeu este sufletul.

Iata cuvântul pe care îl spune Duhul Sfânt în stihul de la Psalmi: "Scoate din temnita sufletul meu, ca sa se marturiseasca în Numele Tau." Iata prima che mare sfânta care vine din implicare. Si, atunci când implicarea este pozitiva, tot psalmistul David vine si com pleteaza si spune printr-un stih: "Sa se îndrep teze rugaciunea mea ca tamâia înaintea Ta..."

Iata mireasma rugaciunii curate, nu facuta din obligatie, ci din dragoste, pentru ca, pâna la urma, ru gaciunea nu e decât dragoste. Pâna la urma, unirea omului cu Dumnezeu nu e decât dragoste: "Cel ce vrea sa vina dupa Mine sa se lepede de sine, sa-si ia cru cea si sa-Mi urmeze Mie." În rânduiala tunderii în monahism apare un lucru extraordinar de frumos: "Iata, frate, cu bucurie bucura-te ca te-a ales pe tine Domnul Dumnezeu de la vietuirea cea lumeasca si te-a pus în rânduiala ostasirii îngeresti, înaintea fetei Sale. Iata o noua petrecere în ceruri, un al doilea bo tez ia astazi, frate, si, prin marturia iubitorului de oameni, Dumnezeu, toate pacatele tale s-au sters."

Canonul de rugaciune vine sa faca si o absolvire de pacate, lucru consemnat de Sfântul Nicodim Aghio ritul care spune clar: "Cel ce s-a spovedit la du hovnic si si-a descarcat sufletul de toate pacatele si a primit canonul, acela a primit bucuria împacarii cu Dum nezeu, este absolvit de ele si-i sunt sterse din haina sufletului, din catastiful sufletului..."

Odata un crestin a pus întrebarea: "Oare de ce nu se plictisesc sfintii în rai?" Sfintii nu se plictisesc în rai pentru ca permanent Îi aduc slava lui Dumnezeu, având la baza slavei doua temeiuri. Unu: multimea bunatatii lui Dumnezeu de a-i primi în gradina raiului, trecându-le cu vederea pacatele, fiindca toti sfin tii sunt pacatosi pocaiti sau iertati de pacate. Doi: mul timea milei lui Dumnezeu de a ierta multimea de pa cate savârsite pe pamânt.

– Ce se întâmpla cu cei care nu-si fac canonul?

– Cel care primeste canonul si nu-l savârseste, ucide pe Dumnezeu. Am gasit în cartea lui Savatie Bastovoi, un parinte de talie mai noua, un diacon mai postmodernist, cuvântul: "Fiecare sa se roage cum crede el si cum vrea el." Nu întotdeauna este adevarat lucrul acesta; uneori trebuie sa ne rugam asa cum o cere Dumnezeu. Pentru ca jertfa lui Dum ne zeu este duhul umilit, inima înfrânta si smerita. El întreaba frumos în Psaltire: "Oare carne de taur voi mânca sau sânge de tap voi bea? Ale Mele-s pasarile cerului, ale Mele-s animalele tarinii. Ada Domnului roada buzelor tale si va fi jertfa bine primita." Iata ca jertfa împacarii cu Dumnezeu este pe calea rugaciunii. "Si L-am înaltat pe Domnul cu limba mea..." "Cu glasul meu catre Domnul am strigat, cu glasul meu ca tre Domnul m-am rugat." "Dintru adâncuri am stri gat catre Tine: Doamne, Doamne, auzi glasul meu!" "Asa Te doreste sufletul meu pe Tine, Dumne zeule, cum doreste cerbul izvorul apelor".

Atunci întrebarea este una: daca sufletul meu este însetat, atunci cum pot eu, ca om însetat, sa vin plic ti sit la un izvor, dupa un zaduf si o caldura a paca te lor de zi cu zi, rupt de lumea stresata, occidenta li za ta, mo dernizata si secularizata, si sa gust din Dumne zeu, care e plin de savoare si de balsam, câte-o gura, câte-oleaca? Ori îmi potolesc setea racorindu-mi sufletul, ori aduc hula împotriva lui Dumnezeu, zicând ca ceea ce-mi da nu-mi e de folos sau ca darul lui Dum nezeu este prea mic. Spune iarasi în Psaltire: "Oare ce voi rasplati Domnului pentru toate

câte mi le-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua si Numele Domnului voi chema“.

– *Ce pot face cei care îsi dau seama ca nu simt setea aceasta, ca nu vor sa-si umple sufletul de Dumnezeu? Sunt iremediabil pierduti sau exista si pentru ei o cale de întoarcere?*

– Parintele Cleopa de la Sihastria spunea asa: “Si ru gaciunea este un dar“. Oamenii care au câstigat darul rugaciunii au puterea sa-L slaveasca pe Dum ne zeu permanent. Sfântul Isaac Sirul învata ca oamenii care vor sa primeasca darul rugaciunii îl vor primi în raport cu cât se silesc. Si spune acolo ara tând treptele rugaciunii: unii ajung la treptele înalte din generatie în generatie, unii din neam în neam. Dar când spune ca din zece mii care se silesc unul ajun ge la rugaciunea înalta, înseamna ca cei care se si lesc ajung si ei la o anumita stare, dar nu la starea de perfectiune absoluta, la extaz.

Nu se poate vorbi despre crestini iremediabili.

– *Dar unii aleg pedeapsa vesnica...*

– În Împaratia lui Dumnezeu exista si “Nu te cu nosc pe tine, blestematule...“ si “Vino la Mine, bi ne cu vântatul Tatalui Meu, peste putine ai fost pus, pes te multe te voi pune.“ Ca sa folosim un termen pa ru siac: “Întâlnirea cu Dumnezeu este de fapt în fie care zi o venire a lui Dumnezeu pe pamânt.“ Ve ni rea lui Dumnezeu pe pamânt se face de catre om; el Îl co boa ra în inima lui, prin parere de rau, prin ruga ciu nea lui Iisus, prin rostirea rugaciunii “Tatal Nostru“, prin ci tirea Psalmilor, prin postire si cugetare la cele smerite sau la trairea duhovniceasca. Ori de câte ori Îl chem pe Dumnezeu lânga mine, am savârsit o rugaciune.

– *Unii crestini nu vor sa se roage, spunând ca sunt prinsi prea tare cu grijile lumii acesteia...*

– Aceia sunt crestinii care, plictisiti de rugaciune, înselati sau pescuiti de vrajmas, în care Satana a împrastiat lenea, uitarea si nepasarea, devin victimele care au cazut în mlastina si nu recunosc ca vor sa iasa, ci vin sa argumenteze negativist: “Nu pot iesi“. Nu exista “Nu pot iesi“. Sfântul Antonie spune în Fi lo calie: “De va voi crestinul, se va mântui, de nu va voi crestinul, nu se va mântui“. În Psaltire scrie: “De bunavoia mea ma voi marturisi Domnului“. De ce am ales Psaltirea? Pentru ca ofera argumentul incon tes tabil pentru oricine l-ar dori, fie laic, fie cleric, mo nah sau teolog.

– *Cum se poate iesi din aceasta mlastina?*

– Ca sa poti iesi din colapsul acesta al lipsei de rugaciune trebuie sa ai prezenta vederii lui Dumne zeu, cum spunea arhimandritul Sofronie de la Essex, sa ai vederea lui Dumnezeu. Deocamdata nu pe cea mistica, pentru ca nu am ajuns la acea masura, ci macar pe cea intelectuala. Sa-L privesti pe Dumnezeu în fata ochilor tai din punct de vedere intelectual.

Atunci când ai sa întelegi ceva din vietuirea unui sfânt, din trairea unui monah sau din marturia vie a unui crestin cu viata aleasa, poti sa stârnesti în tine fiorul sfânt care sa te conecteze din nou la sursa de energie a Duhului Sfânt. Fiindca Duhul Sfânt nu vine peste puturosi. În Biserica, cuvântul “lene“ înseamna “moarte“. Omul lenes nu poate comunica cu Duhul Sfânt. Iar când el nu comunica, de fapt neaga puterea Duhului Sfânt care l-a îmbracat de la botez. “Cel Ce Te îmbraci cu lumina ca si cu o haina, mult milostive Doamne, slava DEie“.

Nu exista cuvântul “nu pot“. Exista doar cuvântul “nu vreau“. Iar cuvântul “nu vreau“ este de origine satanica. Satana striga permanent împotriva lui Dum ne zeu: “nu vreau sa slujesc DEie“. Crestinul adevarat zice: “Doamne, ajuta-ma în masura în care poti ca Dumnezeu, ca eu sa fac în masura în care pot ca om...“

– *Dumnezeu vrea binele nostru, adica mântuirea noastra, dar noi stam împotriva voii Sale...*

– Omul satanizat, demonizat sau îndracit, nu este doar cel care tipa sau urla, ci omul ateizat, omul mor ti ficat, este cel care îl ia în brate pe “nu pot, nu vreau“. De ce nu vreau? Pentru ca eu ma rog în sine, am cre din ta mea. Daca pomul si-ar da roada în sine, ar ra mâne numai cu frunze, daca pamântul si-ar da roada în sine, ar fi gol, daca apa fântânilor ar veni în sine, n-am avea ce

bea, pentru ca am gasi numai gropi uscate, iar daca intelectualii dintr-o universitate, dintr-un institut teologic, politehnic, o scoala, o gradi ni ta, si-ar da valoarea culturii personale în sine, si nu elevilor, am ajunge la nulitate85 Numai Satana duce la nimic, Dumnezeu aduce totul din nimic la fiinta, la plinatate.

– *Cum trebuie înteleasa rugaciunea?*

– Aici am sa va dau un raspuns concret. Fiecare traire este particulara, de aceea foarte multi calugari spuneau: “Ma duc la Sfântul Munte sa vad si eu cum arata sfintii“. Si uneori îi ironizam si le spuneam: “Da, da, mergeti, ca de la Dafni pâna în Careia sunt nu mai pustnici cu cartonul în fata pe care scrie: ‘Vi no si ma vezi pe mine; uite, eu am duhul smereniei. Vi no si ma vezi pe mine, eu am duhul postirii’“. Nu am prea multa experienta spirituala, nu am prea multa ex perienta duhovniceasca, dar va spun un lucru constatat, trait. În 1994 am fost hirotonit preot si, fiind sin gurul preot în manastire, am decis, de comun acord cu obstea, sa facem Sfânta Liturghie zilnic. Când ma refer la Sfânta Liturghie zilnica, ma refer si la acel minim cumul de pregatire pentru a pu tea sa slujesti o Sfânta Liturghie: sa ai grija cât ma nânci si cât bei, ca sa nu patimesti noaptea din na lucirea vrajmasului, sa ai grija sa nu-ti fie rau, sa ai grija sa nu vo miti, sa nu-ti vina sa scuipi, deci toate particulari tatile biologice care ar veni în contradictie cu legea trairii autentice crestinesti a unui preot în pregatirea pentru slujba. Sa ai o participare la sfânta rugaciune: sa ai un Paraclis al Maicii Domnului citit, un Canon de po ca in ta, un Canon al Îngerului Pazitor, un Canon al Pu te rilor Ceresti, o rugaciune de dimi nea ta, un Aca tist, eventual o catisma la Psaltire, sa ai timp sa faci pros co midie si sa-i pomenesti pe cei pentru care te rogi si apoi sa slujesti Sfânta Liturghie.

Ca sa vedeti ce înseamna dragostea sau rugaciu nea din dragoste, daca as fi întrebat, as raspunde: “Si-n clipa de fata daca ar trebui sa slujesc o Sfânta Liturghie, n-as putea sa spun vreodata ca am ajuns la rutina, la plictiseala, la obligatie sau la a face cu forta, din constrângere; întotdeauna am avut aceeasi pasiu ne si placere si la fiecare liturghie m-am simtit de fie care data la fel si cu totul altfel fata de cea de ieri sau de alaltaieri. Nu stiu cum m-am simtit la cea de acum o luna, doua luni sau un an, dar pe cea care am slujit-o astazi, am simtit-o la fel de frumoasa, de plina si de existenta, pentru ca, în clipa în care m-am împar tasit, s-au linistit simturile interioare; si atunci apare o pace interioara pe care nu tu o cultivi, ci Dum nezeu ti-o daruieste“.

Preotul slujitor care se pregateste pentru Sfânta Liturghie trebuie sa fie în permanenta atent; indife rent la ce ceas din zi sau din noapte ar fi solicitat, el sa fie gata de a face slujba.

Am avut o întâmplare, cu câtiva ani în urma, cu un ucenic mai tânar, care se plângea permanent ca este desconsiderat de staretul lui, ca nu e de ajuns de traitor duhovniceste. El se straduia sa le faca pe toate bune. Grabindu-ma eu într-o zi, pentru ca aveam de mers într-un loc, i-am zis asa: “Te rog frumos, daca vrei, slujeste tu Sfânta Liturghie, ca eu trebuie sa ma duc undeva, ca am ceva treaba si nu pot“. Era vorba de o înmormântare a unui om sarac si, neavând preot sa tul respectiv, trebuia sa se duca cineva sa-l îngroa pe si atunci am zis ca ma duc eu. Era ora sapte fix. În mod normal, Liturghia dureaza o ora si ceva. Si i-am zis: “t3 Sfânta Liturghie în locul meu“. Si mi-a ras puns: “Vai, dar nu sunt pregatit...“ si o multime de alte scuze. Atunci i-am zis: “Asteapta-ma un pic în chilie, ca am treaba“.

L-am lasat în chilie, am sarit în biserica, m-am în chinat, am sarit în vesminte, am pus prescurile, am prins din fuga un monah si i-am spus: “Da drumul la ceasul al treilea si la ceasul al saselea, cât fac eu pros co midia, le citesti rar si cu grija, ca sa fiu atent pentru ca nu mai am timp sa le citesc eu din carte. Si cât a citit ceasul al treilea si al saselea, am facut proscomi dia, am dat drumul urgent la Liturghie, iar când eram pe la sfintele daruri, ucenicul cel tânar, vazând ca nu mai apar, a iesit din chilie sa ma caute. Si a ve nit în biserica si a început sa ma întrebe: “Parinte, dar ce faceti?“ Zic: “Ma rog“. “Cum, dar ati zis sa fac eu Li turghia!“ “Pai, n-ai spus ca nu esti

pregatit?“ “N-am stiut ca va suparati; daca stiam ca va suparati, o faceam eu, dar am zis ca trebuie pregatire specia la...“ “Eu sunt special pregatit în fiecare clipa...“

– Care ar trebui sa fie atitudinea crestinului fata de slujbe?

– Nu exista o clipa în care Dumnezeu te cheama la datorie si tu sa-i spui: “Asteapta numai oleaca, azi nu-s vrednic!“ Exista o învatatura în Pateric si-n Fi lo calie, pe care foarte des o mentioneaza Sfintii Pa rinti: “Cum ar trebui sa fie crestinul sau monahul?“ “Sa fie la fel de râvnitor precum a fost în prima zi când L-a cunoscut pe Dumnezeu“. Monahul, în ziua în care este tuns sau primit în manastire, are o traire deosebita. Îi vede pe toti buni, frumosi, curati, drepti, blânzi. Crestinul, când este pentru prima data spove dit sau când este atras de biserica si o descopera, este râv nitor, saritor, ajutator la toate. Asa trebuie sa ra mâi permanent. Asta înseamna dragoste. Adica nu sa aprinzi un foc de paie, care tine o luna, doua, trei, un an si dupa aia, gata, sa apara moleseala si lâncezeala.

Adevarata traire în Dumnezeu este permanenta comunicare cu El. Si m-am obisnuit în felul acesta: sunt dispus sa slujesc în orice moment si fara mustrare de constiinta. Vrednicia mea Dumnezeu o poate sti, eu nu pot spune daca-s vrednic sau nevrednic, asta e trea ba Lui, nevrednic sunt pentru ca suntem pacatosi, dar vreau sa spun ca la orice ora sunt dispus a face Sfânta Liturghie si a-mi face datoria de preot, indife rent de serviciul sau de taina care trebuie savârsita, fara a mai face comentarii sau a mai pune întrebari de genul: “De ce tocmai eu, de ce asa sau nu asa?...“

Ca ostas al lui Hristos, trebuie în orice clipa în care ti s-a solicitat de catre general, adica de catre Dumne zeu, sa fii în garda. Da, sa fii în garda! În orice moment sa fii gata de plecare. Exact asa este trairea au ten tic crestina. Sa simti permanent ca faci ceea ce faci cu aceeasi placere, din pasiune. Sa simti ca actionezi în prezenta lui Dumnezeu, ca El este lânga tine, se uita si primeste. Si daca ti-a placut tie lucrul pe care l-ai facut, Lui îndeosebi Îi place.

– Dar nu apar si unele ispite? Nu sunt momente în care rugaciunea se face cu o anume greutate?

– Nu, nu sunt momente în care merge mai greu; merge mai cu lene. Si atunci stii ca e Satana care vine sa strecoare moleseala sau akedia, amânarea, trân da via, cascatul, somnolenta. Dar daca ai inima tare si am bi tie, toate acestea trec. În literatura bisericeasca, mândria este un viciu capital, din care cauza Satana a si fost coborât din cer. Daca ai ambitie sau râvna, nu exis ta slabiciune, nu esti slab niciodata. Si asta nu o spun teo retic, ci o spun din punct de vedere practic. Adica nu ai voie sa te plictisesti niciodata. În clipa în care te-ai plictisit de Dumnezeu, deja te-ai îndepartat de El.

Si spune Sfântul Maxim Marturisitorul si este ma re taina: “Ce-i dragostea? Dragostea sau iubirea este ceea ce simt mai multi la fel si care nu se termina nici odata“. Deci tu nu ai cum sa-L iubesti pe Dumne zeu si-n iubirea ta sa vina o clipa când ti-e lene sa-L iubesti. Nu poate sa existe asa ceva. A iubi înseamna a trai, a comunica, a amesteca, a uni. Si atunci cum poti sa iubesti din lene? De fapt, în clipa în care te-a luat lenea, tu nu-L iubesti, Îl hulesti. Nu exista cu vân tul “lene“. Exista acea demonizare fina, seculari zan ta si moderna prin stres, prin nepasare si prin ui tare, care se cheama “nu vreau“, se cheama “scuza“.

– Ce sfaturi dati la spovedanie ucenicilor care au spus ca au avut diferite motive ca sa nu se roage?

– Legat de Taina Spovedaniei, eu mi-am facut un tipic aparte pentru spovedanie, pe care-l respect, fa cân du-mi o linie personala, nu rupta de biserica. Este, de fapt, aceeasi linie a canoanelor si a învatatu ri lor bisericesti, a rânduielilor despre Taina Spoveda niei, dar cu caracter personal. De exemplu, când pri mesc omul la spovedit, îi pun urmatoa rea întrebare: “Tu ai venit sa te spovedesti sau ai venit pen tru a te afla în treaba?“ “Pai nu, parinte, vreau sa ma spo ve

desc.“ “Daca vrei sa te spovedesti, tine acest îndreptar de spovedanie.“

Când îi dau îndreptarul de spoveda nie, nu i-l dau pentru ca acesta ar putea substitui necesarul de întrebari care trebuie sa le pun sau ca în acela ar fi cuprins totul. Îl dau ca pe o legitimatie în care va exista un calendar al zilelor când el a venit la spovedit; si voi tine o evidenta permanenta a spovedaniei lui. De exem plu, daca a fost pe 10 august, pe 20 septembrie, pe 15 octombrie, pe 19 noiembrie, pe 20 decembrie, eu trec si semnez. Într-o parte sunt trecute datele, ca sa-i vad cursivitatea cu privire la spovedanie, iar în par tea opusa scriu cum îl cheama, când a fost facuta spovedania generala si altele. Dupa ce am tras frumos o linie, mai jos îi trec canonul.

Si asa apare automat o comunicare directa de la su flet la suflet, o conversatie libera, fara gesturi, fara po lemica, fara tipete, fara vorbe urâte. Eu scot tot ta câ mul de pacate care ma intereseaza, uitându-ma doar formal peste ce scrie în carte (de pilda: mi-am pus cercei, am fumat o tigara sau am trântit usa în bi serica, m-am certat cu sotul); asta-i apa de ploaie, pe lânga pacate mult mai grele si esentiale.

Dupa ce l-am spovedit, analizez cele trei feluri de pacate: pacatele de rutina, pacatele din obisnuinta si pacatele din nebagare de seama. Daca exista un pacat din nebagare de seama mai mare, si e singur, nu ma deranjeaza, daca exista pacate de rutina si vad ca numarul lor depaseste normalul pentru un om care ar trebui sa nu pacatuiasca, atunci încep sa ma îngrijorez, iar daca în prima etapa îl gasesc cu pacate obisnuite care vin din lene, nepasare, uitare, adica este un crestin puturos si nepasator, atunci ma fac foc si para si, fara sa-l cert sau sa-l ocarasc, îi aplic un canon pedagogic care nu are în el prea multe lucruri grele de împlinit.

– De obicei, în ce consta un astfel de canon?

– Daca i-am dat douazeci de metanii sau cincispre ze ce sau douazeci si cinci sau treizeci, doisprezece Ta tal Nostru sau sapte Tatal Nostru, Crezul, Psalmul 50, Canonul Îngerului Pazitor permanent, pentru ca este una din cele mai frumoase rugaciuni, Canonul de Pocainta catre Mântuitorul, Paraclisul Maicii Dom nu lui, rugaciunea serii si a diminetii, duminica la bi se rica, spovedit în posturi, anafura si aghiasma zilnic, de fapt eu nu-i dau altceva sa faca decât ce trebuia sa faca fara sa vina sa se spovedeasca. El astea trebuia sa le stie. Eu încep cu el de la clasa I, dar el nu-si da seama. El crede deja ca-i în clasa a III-a sau a IV-a.

Din clipa în care am început sa-l spovedesc, eu deja îl mut de sub cota zero, unde el se afla din ne pa sare si din prea putin interes, si-l aduc deja la cota doi. Îl pun în rândul crestinilor obisnuiti, ca si cum el ar sti totul. Si dupa ce începe sa se roage, îi spun: “Baga bine de seama, daca data viitoare când ne întâlnim nu mi-ai facut ce ti-am spus, nu mai îmi vii la spovedit“. Si atunci tocmai acest lucru mi-l face atent si el începe sa-si puna întrebari. Aici e marea taina psi hologica: atunci când vorbesti cu omul liber si îi dai un sfat, i-a in trat pe o ureche si i-a iesit pe cea lal ta; dar am constatat cu mare bucurie sufle teas ca faptul ca-n clipa în care te adresezi ucenicului tau si-i dai canonul scris, asa cum i se da o reteta la dispensar, el ti-l executa întocmai si la timp, pentru ca înce pe sa-l apese. Dupa proverb: “Vorba zboara, dar scri sa ramâne“.

Si începe pentru el a doua tracasare si trezire din somnul lenii si al nepasarii duhovnicesti, apasarea de constiinta: “Parintele mi-a dat canonul.“ Si atunci el devine interesat si vine cu câte o sacosa de cartulii: “Parinte, mi-am gasit cartea cu Sfântul Mina, cartea de rugaciuni, mi-am luat Ceaslovul, mi-am luat Psal ti rea...“ Zic: “Bine, bine, sa fii sanatos, foloseste-le“. Deja îi stârnesc interesul, se vede obligat si implicat în mod direct, fara a mai spune: “Las’ c-oi vedea eu ce-oi face“. Nu, el sta cu cartea aia în mâna si deja intra frica-n el, panica. De câte ori o vede-n casa, pentru el apare un soc: “Mai, nu mi-am luat cartile, n-am început rugaciunea“. Si vrând-nevrând, intra-n mod fortat în ritmul rugaciunii. Si deja când vine a doua, si-a treia, si-a patra oara, îl am cu cartea în mâna, ma uit la el, la cartea pe care i-am dat-o, eu stiu ce om am în fata si ma uit la ce a mai aparut nou.

Admit ca un canon dat unui ucenic sa fie savârsit 60%, 70%, 80%, 100%. Nu fac chiar toti, ca oamenii sunt supusi pacatului. Dar celui care începe sa vina sub 50-60%, îi spun ca n-avem ce discuta. “Du-te acasa, fa-ti canonul si dupa aceea mai stam de vorba; sa nu ai impresia ca facem târg cu Dumnezeu.“ Adica apare si acea forma categorica de a discuta cu omul, la modul frontal, nu doar prin vorbe frumoase.

Am auzit un cuvânt pe care-l contest categoric: “Parinte, sa ne purtam frumos cu ei ca-i pierdem pe toti de la biserica“. Toti sa plece, închidem biserica, o facem muzeu, dam cu naftalina, punem covoare noi pe jos si scriem “Muzeu“ pe usa. Dar atunci când în biserica sunt zece crestini buni, atunci Duhul Sfânt co boara acolo si mântuieste câteva sate împrejur. Pen tru cetatea Sodomei si cea a Gomorei, trebuiau cinci drepti ca sa nu le piarda Dumnezeu. Nu trebuiau cincizeci de mii...

***

Daca Sodoma si Gomora aveau nevoie de câtiva drepti, ca pentru rugaciunile lor Dumnezeu sa nu pedepseasca pacatele oamenilor, am putea crede ca si orasele în care tra im, care cauta cu încrâncenare sa copieze “virtutile“ celor din Sodoma si Gomora, ar putea fi crutate pentru rugaciunile câtorva parinti cu viata sfânta. Numai ca, gândind asa, îi suntem potrivnici lui Dumnezeu. Dumnezeu nu vrea numai mântuirea unor preoti sau a unor calugari, ci vrea mântuirea tututor oamenilor. Deci si a noastra. Toata Bi serica daca s-ar ruga pentru noi, câta vreme noi însine nu vrem sa ne rugam, nu ne putem mântui.

Ar trebui sa ne plecam atentia asupra rugaciunii. Sa ne gândim cu sinceritate ce câstigam daca nu ne rugam, si ce pier dem. Si ce câstigam? În cel mai bun caz câstigam câ teva minute sau zeci de minute, pe care le folosim în alt fel. Poate chiar pacatuind.

Pacatul este placut, nimeni nu contesta asta. Dar nu e vesnic. Vrem sau nu, nu putem pacatui la nesfârsit. Pâna la urma vom renunta la pacat în clipa în care vom da ochii cu moartea.

Unii cred ca vor renunta la pacat la batrânete. Unii dintre cei care traiesc în curvie se gândesc ca vor pune început bun mântuirii atunci când vor ajunge la batrânete, adica la neputinta fizica de a desfrâna. Dar, ajunsi aici, vor descoperi noi forme de a pacatui. Daca pacatul a devenit prieten, nu pleaca usor.

Avem doua lumi: cea a rugaciunii si cea a pacatului. În prima, oamenii îsi dau seama de pacatele lor si Îl roaga pe Dumnezeu sa îi izbaveasca de ele. În cea de-a doua, paca tul si placerea sunt valorile supreme. Dar nu pentru multa vreme. Nici macar pentru o suta de ani.

Ajuns în iad, bogatul nemilostiv îl roaga pe Dreptul Avraam sa îl trimita la fratii sai pe saracul Lazar ca sa le spuna sa aiba grija cum traiesc, ca sa nu ajunga si ei în chi nu rile iadului. Dupa moarte, bogatul întelesese cât de “fo lo sitoare“ i-a fost lacomia. Tot asa, dupa moarte, toti pa ca tosii vor pricepe ca pacatul nu le-a fost prieten, ci dusman.

Sa întelegem cât de ucigatoare de suflet este lipsa rugaciunii. Sa ne rugam lui Dumnezeu sa picure în inimile noas tre dorinta de a ne ruga. Sa alegem noi binele, înainte de a fi siliti sa dispretuim raul.

Sa ne rugam, oricât de greu ne-ar fi. Cu cât suntem mai legati de lanturile patimilor, cu atât ne va fi mai greu sa ne rugam. Dar sa nu deznadajduim. Hristos, Care a biruit lu mea, vine în ajutorul fiecaruia dintre cei care Îl cheama prin rugaciune. Sa luam aminte!

Despre fariseism

Unul dintre cele mai interesante subiecte pe care le fra mân ta “lumea buna“ este fariseismul celor care merg la bi se rica. Astfel de discutii sunt reconfortante, abunda în ironii si în exemple. Prin fumul de tigari si aburii vinului fiert se ridica norul cugetarii aprinse.

“Iata, noi nu suntem ca ei...“ Paharele se ciocnesc, at mo sfera se încinge. Muzica rasuna cu putere. În timp ce saracii crestini, ridiculizati si batjocoriti, merg pe calea mântuirii.

Cei care îi judeca pe crestini, acuzându-i de formalism sau de fariseism, nu sunt nici macar ca fariseii pe care îi judeca. În mintile celor din urma, credinta curata se ames teca uneori cu fariseismul. În mintile celor dintâi, fariseismul se afla în stare pura: ei resping învataturile Bisericii, justificându-se ca nu vor sa le urmeze si sa de vina farisei.

Dar învatatura curata a Bisericii naste sfinti. Asta nu vor sa recunoasca fariseii din “lumea buna“. Biserica e Cerul pe pamânt. Învataturile ei transfigureaza omul care vrea sa Îl urmeze pe Hristos. “Fariseii din lumea buna“, sub pretext ca nu vor sa se molipseasca de cealalta forma de fariseism, stau departe de Hristos. Nu ispita acestui fa riseism îi sperie; s-ar acomoda repede cu el. Îi sperie ideea de a supune mintile lor superioare învataturii mântuitoare pe care a propovaduit-o Domnul.

Credinta crestina ne învata sa murim noua, patimilor si poftelor noastre si sa dobândim raiul. Unii nu se mul tu mesc cu aceasta smerire a voii si cauta tot felul de motive pentru a-si justifica patimile, pentru a nu se supune po run cilor lui Hristos.

Acestor farisei, care îi arata cu degetul pe fariseii care vin la Biserica, nu li se poate spune nimic. Sunt prea plini de sine pentru a mai învata de la altii. Li s-ar putea totusi reprosa faptul ca, în loc sa se multumeasca cu viata pe care o duc, îi mai atrag si pe altii de partea lor. Pe unii care, fiind sensibili din fire, se lasa pacaliti de refrene insuficient argumentate. Acestora din urma le este “dedicat“ acest interviu. Cu rugamintea de a întelege ca nu exista nici un motiv atât de important încât sa merite sa stam departe de Hristos. Da, exista farisei printre credinciosi. Si au existat de la începutul Bisericii. Dar alaturi de ei au existat si sfinti. Ar trebui sa ne lasam atrasi de sfintenia acestora cu aceeasi putere cu care ne-am lasat smintiti de fariseismul celorlalti.

***

– Parinte Calistrat, sa vorbim putin despre motivele care-i tin pe oameni departe de biserica. Sa începem cu fariseismul. Sunt unii care spun: “Nu vrem sa ne apro piem de Biserica, pentru a nu deveni, la rândul nostru, fa risei. Decât sa devenim farisei, mai bine ramânem asa, cu credinta în inimile noastre, si nu ne ducem la biserica“.

– Despre aceasta problema as vorbi într-un singur fel: asa cum Hristos a venit în taina în pântecele Fe cioa rei si S-a aratat lumii ca Logos întrupat, si S-a rastignit pentru mântuirea noastra, si a aratat numai fapte bune si traire autentica, fara a bate prea mult toba, fara bigotism sau fariseism în trairea mesiani ca, asa si crestinul nostru poate sa treaca prin viata du hov niceasca cu o traire profunda, fara sa dea dova da de fariseism. Am sa va dau un exemplu. Spove desc din 1994, aproape zi de zi. Niciodata, ca duhov nic sau ca preot, n-am fost si nu voi fi adeptul fustelor exa ge rat de lungi sau a tinutelor bisericesti prea sme rite, pentru ca acolo unde intervine prea mult forma lism se strica fondul problemei.

Veti întâlni în biserica persoane care stiu sa se poar te în societate la fel ca acasa, si acasa la fel ca în bi serica, foarte ascunse, foarte bine tainuite, într-o traire foarte frumoasa si placuta lui Dumnezeu, fara a da macar de banuit ca au o traire launtrica deosebita.

– În general, cum sunt crestinii care vin la biserica?

– Am sa va fac o caracterizare personala, nu luata din carti, ci din trairea practica: în general, în biseri ca sunt trei feluri de crestini. Unu, partidul conservator.

– Ce înseamna partidul conservator?

– Sunt acele grupuri, de crestini sau crestine, pe care în enorie le numim comitete parohiale. În ma nas tire, sa spunem ca este consiliul duhovnicesc, con si liul economic si administrativ, iar în lumea laica, între crestini în general, vom întâlni “bisericutele“.

– *Ce înseamna aceste “bisericute“?*

– Sunt acele grupuri de oameni care în sufletul lor se considera credinciosi si traitori, care încep sa arun ce cu noroi în începatorii care intra în biserica.

– *Sa continuam...*

– Doi, crestinii obisnuiti sau normali. Sunt oamenii care frecventeaza biserica de parohie, manastirile unde se desfasoara cultul divin public, Sfânta Liturghie, Ve cernie, Utrenie sau orice alta ierurgie; acestia sunt cei mai sporiti crestini. Sunt oamenii care trec prin via ta neobservati. Ei sunt cei mai placuti lui Dumne zeu: au fondul cel mai sanatos, tainuit.

Si treia, crestinii de rutina. Când spun “rutina“, ma refer la tot tineretul care intra si se închina la ico nostasul din biserica sarutând icoana sau dând un po melnic, cerând ajutor pentru examen, un serviciu, o viza; si intra în biserica, cu batic sau fara batic.

Aici am eu o vorba pe care o spun tot timpul uce ni cilor mei preoti pe care-i spovedesc: “Cred ca nu ati ramas la balada baticului si a fustelor lungi, la balada ‘fa-ti crucea drept si nu lua aghiasma înaintea anafurii si anafura înaintea aghiasmei’, ca atunci voi sunteti acei preoti de parohie deja morti, care degeaba vreti sa îi înviati pe altii“.

Sa cautam sa explicam întotdeauna crestinilor ca unul din motivele pentru care Dumnezeu primeste rugaciunile unui crestin mai repede sau mai târziu este si modul în care acesta se prezinta înaintea Lui în biserica; si aici vom vorbi de buna-cuviinta a Sfin ti lor sau de sfiala pe care o cere Dumnezeu atunci când ne rugam, “cu frica si cu cutremur“.

Nu poti sa-ti permiti sa vii în fata lui Dumnezeu în orice pozitie, oricum îmbracat, sa te prezinti oricum, sau sa spui rugaciuni în orice ipostaza. N-ai sa stai sa spui sprijinit pe o râna sau sa stai pe scaun ori culcat pe pat sau pe o coasta. Stând la plaja, n-ai sa iei Cea slo vul ca sa citesti rugaciuni. Sau acolo facând-o, tre bu ie sa ai o pozitie decenta, într-un sezlong, ceva, ca sa exis te si o marja de buna-cuviinta; pentru ca unul din mo ti vele pentru care Dumnezeu respinge rugaciu nea crestinului este si felul în care el îsi face rugaciunea.

Aici am sa va dau sfatul concret: pozitia aduce umilinta. Cum spunea Sfântul Isaac Sirul: “Este una sa te rogi în genunchi, alta sa te rogi în picioare, este alta sa te rogi pe scaun, alta sa te rogi culcat si alta sa te rogi în nepasare.“

Spun lucrul acesta pentru ca este legat de farise ism. Ne trezim în biserica cu crestini care, dupa ce sa vâr sesc un anumit ritual, îsi fac canonul pe la sfintele icoane, termina de facut observatii în stânga si în dreap ta, termina de îndreptat pe cutare si cutare, zic o întreaga pleiada de învataturi si de sfaturi traditio nale, legate de locul respectiv, de rugaciune. Într-un fel, celor din jur li se face lehamite, si atunci sunt obli gati sa stea sa asculte slujba afara, la difuzor, sau evita sa mai vina la biserica si spun: “Parinte, as veni, dar este grupul acela de babe rele si spurcate la gura si la limba, care nu fac altceva decât sa judece tot timpul, si clevetesc si bârfesc pe tot crestinul care intra în biserica“. Iata prima forma de fariseism.

– *Si aceasta forma de fariseism sminteste85*

– N-ar trebui sa ne smintim. Eu nu ma duc pentru ei la biserica, eu ma duc pentru Dumnezeu. Crestinii obisnuiti, oamenii de rând, intra fara sa tina cont de acest lucru, stau si-si fac datoria lor de crestini.

Venind mai des la biserica, familiarizându-te cu biserica si cu locul de rugaciune, ai sa vezi un nou fe no men care apare în biserica: “De ce stai în locul meu, de ce ai ocupat strana cutare, de ce te-ai bagat acolo ca aia-i treaba mea, de ce ai aprins tu lumâna rea, de ce ai pus tu sfesnicul, de ce ai pus tu flori, de ce ai sarutat mâna preotului?“ Fiecare cauta sa iasa în evidenta cu ceva. Asta e a doua forma de fariseism.

– *Exista si alte forme de fariseism?*

– Da. A treia este si cea mai periculoasa. Apare la acei crestini care vin la biserica doar pe post

de observatori, de clevetitori si de judecatori. Ei nu fac par te nici din prima categorie, nici din a doua; ei sunt o categorie speciala, pe care putem sa-i numim cautatorii de nod în papura. “De ce s-a cântat prea repede, de ce s-a citit nu stiu cum, de ce a facut preotul asa, de ce a stat ala asa, de ce e galagie în biserica?...“ Sunt mii de întrebari care încep cu “de ce?“ si se termina cu “nu stiu“.

– *Ar trebui sa existe îngaduinta fata de cei care vin pentru prima data la biserica...*

– Într-o lume moderna, într-o lume plina de mize rie, în care Satana urla ca un leu si cauta pe cine sa în ghita, accepti rugaciunea la icoana a celei cu sânii goi sau cu capul gol si-i dai sfatul de folos pâna o aduci la stadiul normal, de a veni îmbracata decent si de a se comporta decent în biserica, decât sa o dai afa ra din biserica pentru ca e nepregatita. Cred ca de aici se dovedeste înca o data ca-n putregaiul de pacat este un sâmbure de adevar si ala-i constiinta. Si-n loc sa fie în fata cartilor de Tarot, în loc sa fie în fata cestii de cafea, în loc sa fie în fata ghicitorului, fachirului si a magicianului, vine asa, în starea de destrabalare, si plânge în fata icoanei lui Hristos.

Si atunci, daca ai rabdare, ai câstigat pe fratele tau dupa cuvântul Scripturii care spune: “Dragostea toa te le rabda, dragostea toate le crede, dragostea toate le iarta, dragostea nu se mândreste, nu se trufeste, nu tine minte raul, nu cauta ale sale. Dragostea nu piere ni ciodata“. Iar în a sasea epistola care se citeste la Sfântul Maslu iarasi se spune: “Daca traim în Duh, în Duh sa si umblam, nu iubitori de marire desarta, nu piz muindu-ne unii pe altii, nu urându-ne unii pe al tii, ci voi cei tari sfatuiti pe cei slabi, luând seama la voi sa nu cadeti, ca asa sa se împlineasca legea lui Hristos“.

– *Crestinii trebuie sa dea dovada de dragoste...*

– Partidul conservator din biserica trebuie sa-si pu na cu toata dragostea si evlavia problema venirii ce lui nou în biserica, pentru a-l atrage. Oamenii se smin tesc si nu vin în biserica nu pentru ca slujba e prea lunga, nici pentru ca taxa e prea mare, nici pentru ca partidul conservator îsi depaseste uneori limi tele. Mai este o scuza: “Am trait în vremea comunismului...“ Pe vremea comunismului, la nici una dintre usile bisericii nu stateau ostasii cu mitraliere.

Înainte de legea comunismului, ai avut legea fa mi liei, ai avut educatia celor sapte ani de acasa. Daca acolo nu si-a pus amprenta mama sau tata, restul e egal cu zero. Educatia religioasa se face pentru prima data în familie si abia apoi în biserica. Daca n-ai ve nit la biserica sau daca te-ai smintit, te-ai smintit din lene, te-ai smintit din comoditate, din prea multa superioritate.

Odata, a venit la mine o doamna sa se spovedeas ca si am rugat-o sa stea în genunchi, ca doar nu era s-o spovedesc în picioare. Si mi-a zis: “Vreau sa stiti cu cine stati de vorba, sunt profesoara“. I-am zis: “Doam na, în cazul acesta nu pot sa va spovedesc, tre buie sa mergeti la un profesor“. De ce lucrul asta? Ca sa înteleaga ca în fata Mântuitorului Iisus Hristos sufletul trebuie sa fie gol si sincer.

Duhul are nevoie de dragostea lui Dumnezeu. Este duh care trebuie descatusat, nu în raport cu mof turile intelectuale, cu mofturile secularizante, cu mof turile postmoderniste, cu mofturile iubirii de sine si ale parerii de sine si ale crutarii de sine si nu în raport cu interesele fiecaruia. “Daca te porti frumos, vin la biserica, daca nu, nu vin“. Biserica are usa des chisa, iar clopotul si toaca cheama pe orice crestin.

Spune Mântuitorul: “Am venit sa aiba viata si via ta din belsug, Eu sunt Pastorul cel Bun, ce-si pune su fletul pentru oi si oile cunosc glasul Meu si ma ur meaza pe Mine“. Iar cine sare pe aiurea si intra în staul pe unde nu trebuie e hot si tâlhar. Asa sunt si acei crestini care traiesc cu impresia ca s-ar putea ruga la casa lor, desi un canon apostolic spune clar: “Cine nu merge trei duminici la biserica sa se afuriseasca“, adica nu mai are voie sa se împartaseasca, si cade sub blestemul Bisericii si trebuie sa-i faca preotul sau ar hiereul dezlegare ca sa mai poata intra în biserica, pentru ca lipsa de la comuniunea jertfei euharistice îl salbaticeste, îl îndraceste si îl animalizeaza.

– Multi crestini vin la biserica numai la Pasti si la Craciun. Nu intra ei sub osânda acestui canon?

– Foarte multi crestini sunt sub osânda afurisirii pen tru lipsa prezentei lor la biserica. Dar cu ei preotii trebuie sa fie foarte îngaduitori, sa foloseasca o tactica extraordinara de cucerire a sufletului; si, în special, trebuie sa-i atraga nu prin metode speculante, ci prin metode duhovnicesti.

Sfântul Chiril al Alexandriei spune: "Cine face din rau bun, gura lui e gura Duhului Sfânt, iar cine face din bun bun nu are aceeasi plata". Adica trebuie sa luptam si sa avem un program filantropic spiritual pentru ca în fiecare parohie sa se formeze un fond de carte, un rulaj de învatatura religioasa care sa fie dat crestinului. Nu numai cu o mâna a lua, ci si cu cea lal ta a da. Pentru ca s-a obisnuit asa.

Una dintre marile greseli care se fac azi, si nu o zic cu suparare, este rularea acestui fond material bi se ri cesc, începând de la candelute, iconite, de la cruciu lite, de la carticica de rugaciuni, la "n" volume, "n" po licandre, sfesnice, lumânari, cruci, vesminte, cu care se face o adevarata specula bisericeasca. Se pune un adaos de pâna la sapte sau opt ori, uitând ca si bietul crestin trebuie sa respire si ca traieste tot dintr-un sa la riu minim pe economie, si trebuie ajutat si angrenat în aceasta miscare de formare duhovniceasca nu prin jefuirea buzunarului, ci prin aflarea virtutilor pastra te în suflet, care trebuie colectate si puse în valoare.

Orice crestin are un potential spiritual care trebuie des coperit. Si daca-l aduci în biserica în echipa de facut curatenie, în echipa de îngrijit florile de prin ogra da, în echipa de spalat vesminte, în echipa de cân tat la strana, în echipa de sfatuire, în comitet, pentru o povata, pentru o cateheza, atunci sa-i dai si milostenie.

– Daca un credincios e neglijat, profita sectele.

– Trebuie depus tot efortul pentru a-i impulsiona pe credinciosi. Când nu vom mai avea crestini în bi se rica, nu vom mai avea preoti la altar. Sa fie foarte clar: sectele duc o politica foarte bine pusa la punct, expansionista, de dragoste artificiala, cu daruri, ca do uri, carti, cu toate mijloacele de informare necesa re. Chiar stârnesc o dragoste ce duce la un pietism sal batic. Si atunci se întreaba un ortodox: "Cum, dom nule, asta când venea la biserica era un prost, nu stia nici Crezul, si de când s-a dus la sectari stie toata Scrip tura pe de rost!"

Nici pe departe nu o stie pe de rost, dar atâta informatie si cateheza s-a bagat în el, atâta investitie încât, în clipa în care l-a câstigat, secta l-a facut îndoit fiu al gheenei: l-a pierdut si cu sufletul, ca l-a rupt din altoiul Bisericii, l-a pierdut si cu mintea, pentru ca l-a îndoctrinat si i-a bagat în cap o învatatura care nu va mai iesi.

La fel ar trebui sa procedeze si preotii nostri: pentru fiecare crestin format mai putin duhovniceste sa duca o munca de lamurire; sa existe un program filantropic, pentru ca si asta e tot o filantropie: sa înveti un suflet. Prin învatatura, macar doua-trei ore în biserica, începând de la tinerii care fac religia în scoa la, lucru extraordinar, si terminând cu cateheza babelor care nici nu stiu macar de ce se aprinde policandrul la Liturghie, de ce se pune lumânarea în sfesnic, de ce se citeste Evanghelia sau ce e Sfânta Împar ta sa nie. Ele stiu doar ca e slujba.

– Dar daca aceste babe, care vin din formalism, mor fara sa înteleaga ce este slujba, se mai pot ele mântui?

– Daca n-au stiut din slabiciunea mintii si din lipsa de întelepciune, se pot mântui, dar daca n-au stiut din alte cauze... La întrebarea: "Omule, de ce nu ci testi Noul Testament?", am întâlnit raspunsuri de ge nul: "Parinte, stai un pic, eu nu citesc pentru ca daca nu stiu, nu sunt osândit!" Aici intervine forma lis mul mortificarii sufletesti.

Daca tu stii ca exista o taina mai înalta despre Dum nezeu si nu vrei s-o descoperi din comoditate si din lipsa de implicare, atunci te duci în iad. Pentru ca nu ti se cere socoteala de ce

n-ai stiut, ci de câte pu teai sa le stii si n-ai vrut sa le cunosti.

– *Parinte, as vrea sa ne spuneti ce este fariseismul si cum se manifesta el?*

– Problema cea mai grava la acest capitol, fariseismul, este, si raspunsul îl da proorocul David în Psal ti re, ca "pe viclean uraste Domnul". În primul rând, fariseul este omul viclean. Este omul lepadat de orice notiune de morala, este omul lepadat de orice notiu ne de etica, este omul lepadat de orice notiune de nor ma canonica duhovniceasca. Am sa va dau un exem plu foarte des întâlnit în viata noastra de zi cu zi: exista oameni, si ca duhovnic cunosc multe cazuri, care cu atâta blândete si bunatate îti vorbesc despre Dumnezeu, despre normele legilor lui Dumnezeu si despre biserica, despre mântuire, iar în momentul în care nu se mai afla în prezenta ta, sunt cu totul alte persoane.

Trairea în fariseism este bigotismul absolut al so cie tatii. Este vorba de omul cu multe fete. Spunea Sfântul Tihon de Zadonsk: "Fariseul este ca rândunica, cât îi este bine sta cu tine, iar când a dat de rau te pa ra seste". Întotdeauna fariseul va fi un om caruia îi va placea sa pozeze în victima. Întotdeauna fariseului îi va placea sa pozeze în lup moralist, sa scoata în evidenta faptele sale, sa observe paiul din ochiul aproa pelui si sa nu vada bârna din ochiul lui, întotdeauna un fariseu va sti foarte bine sa-si mascheze viciile, slabiciunile, defectele, sau cel putin sa le gaseasca o justificare prin care ele sa devina o norma de moralitate. În prezenta cercului de prieteni sau oriunde ar fi, el trebuie întotdeauna sa demonstreze ca în el exista o doza de finete spirituala.

Am sa va exemplific printr-o forma de fariseism foarte des întâlnita, mentionata de obicei de Sfintii Pa rinti. Spune un avva: "Daca auzi de la cineva: ce smerit e fratele cutare, zice, încearca-l cu ispita si vei vedea cum începe sa-ti arate cât este de smerit. Si-n clipa în care l-ai atins si i-ai zis macar jumatate din cu vânt sau i-ai spus ceva ce nu-i este pe plac, daca e mândru sare ca ars". Sfintii Parinti spun despre unul ca acesta: "Ce smerit e mândruletul...".

Se spune ca Sfântul Vasile cel Mare a întâlnit odata o calugarita care a început sa se smereasca pe sine si sa spuna: "Parinte, sunt o pacatoasa, sunt cea mai rea, cea mai cruda, cea mai tiranica, cea mai nesupu sa..." La care sfântul i-a spus: "Da, dar parca totusi nu esti la fel ca ceilalti, esti parca un pic mai sus." "Ei, parinte, bineînteles ca da, din punct de vedere spiritual, sigur ca exista o doza de superioritate85"

În momentul în care crezi ca smerindu-te din cuvinte te-ai smerit si din fiinta, esti într-o mare însela re. În Pateric este consemnat clar cazul celui care platise cu bani sa fie smerit în fiecare zi la poarta târgului; si într-una din zile cineva l-a smerit fara bani si atunci, iesindu-si din fire, acela i-a zis: "Tu nu stii cine sunt eu, tu nu stii ce pot eu, tu nu stii cu cine stai de vorba..." "Stiu, tu esti omul care plateste în fiecare zi sa fie smerit; dar ce ramâne interesant pentru mine, pacatosul, este ca azi, când n-ai platit, parca nu ti-a priit nici smerenia..."

– *Alaturi de fariseism, habotnicia este una dintre trasaturile caracteristice ale multor credinciosi...*

– Învatatura despre habotnicie a Sfintilor Parinti este cuprinsa în cartea "Despre înselare" a Sfântului Ig natie Briancianinov, care trateaza foarte bine acest subiect. Daca vreti s-o comparam cu lenea, care îm pinge la pacat si la delasare, habotnicia este extrema cea lalta care ne împinge la peste masura si duce la ne bunie. Habotnicia este iesirea din matca fireasca a lucrurilor. Am sa va dau un singur exemplu care sa va faca sa întelegeti acest lucru.

Odata un tânar a venit si a spus asa: "Parinte, da ti-mi o rugaciune în care eu sa ma rog si sa primesc o nota buna la examenul pe care îl am". Si i-am spus asa: "Primul canon pe care ti-l dau este sa înveti. Sa citesti si sa memorezi si sa-ti dai tu doua-trei teste acasa". Iar el mi-a spus asa: "Nu, parinte, eu merg pe alt principiu. Rugati-va sa-mi pice la examen ceea ce am învatat." Si atunci i-am raspuns: "Ma rog sa-ti pice la examen ceea ce n-ai învatat". Si el îmi ras pun de: "Parinte, sa stiti ca, daca voi cadea la acest examen, în seamna ca Dumnezeu nu este si nu ma

ajuta!“ Si i-am spus asa: “Dumnezeu mergea pe carare si, îm pie di cându-Se de un om, a mers mai departe; dar, mer gând un om pe carare si împiedicându-se de Dum nezeu, a cazut; si piatra peste care a cazut îl va spulbera“. Consider ca habotnicia este mentalitatea care confunda starea de spirit a lucrurilor normale cu starea de ha zard sau cu minunile facute la întâmplare.

– *Fata de habotnicii care au “surplus“ de credinta, sunt unii care cad în extrema cealalta, a putinatatii de credinta.*

– Da, unii spun: “Daca m-am rugat, de ce Dumne zeu nu-mi da?“

Sau înca un caz de habotnicie. Un tânar mai lipsit de bani ma întreaba: “Parinte, ce sa fac ca sa gasesc niste bani pentru taxa la facultate, pentru tot ce am nevoie?“ Si i-am zis: “Citeste Paraclisul Maicii Domnului, ca va avea grija de tine“. La care raspunsul a fost ferm: “Si daca am sa citesc Paraclisul Maicii Dom nului, o sa ploua cu bani din cer?“

Iata elemente de habotnicie care pot demonstra ca atunci când omul iese din matca fireasca a lucrurilor devine un om nefiresc si iese din normalul societatii, devine schizofrenic sau paranoic.

– *Cum se pot evita aceste doua ispite: habotnicia si fariseismul?*

– Ca sa vorbim în termeni obisnuiti, nu academici sau teologici, voi cauta sa nuantez ceea ce poate însemna evitarea habotniciei si a fariseismului, ceea ce poate însemna evitarea fatarniciei si a vicleniei.

În primul rând cel mai important lucru îl întâlnim în Evanghelia de la Ioan. Daca un om vrea sa stie daca omul cu care sta de vorba nu este fariseu, trebuie sa citeasca capitolul 1 din Evaghelia lui Ioan: “La început era Cuvântul si Cuvântul era la Dumne zeu si Dumnezeu era Cuvântul“. Crestinul care crede în Dumnezeu si-L are pe Dumnezeu are cuvânt. În momentul în care a promis sau si-a dat cuvântul si nu l-a respectat, acela este un fariseu si un fatarnic, de oarece, daca nu are în el cuvânt, nu-L are nici pe Dumnezeu.

Iata un asemenea caz concretizat. Vine cineva oda ta la spovedit si spune asa: “Parinte, va rog frumos, as dori un lucru. Eu ma lupt cu patima fumatului, dar va promit în mod solemn ca, daca ma împar ta siti, nu mai pun tigara în gura niciodata“. Eu i-am spus: “Bine, posteste trei zile fara untdelemn si te voi îm partasi. Cam la o saptamâna sau doua, când a apa rut din nou la manastire, primul lucru pe care mi l-a spus a fost: “Parinte, nu stiu, o sa va suparati, n-o sa va suparati, n-am putut sa tin, sa stiti ca am fumat“. Si mi-a zis asa: “Va rog sa-mi dati dezlegare si bine cu vântare sa ma spovedesc la alt duhovnic“. Si i-am scris pe îndreptarul de spovedanie urmatorul lucru: “Crestin te-ai facut, îti mai ramâne sa te faci om, sa ai cuvânt“. Si-n felul acesta ne-am despartit. A dat do vada de ce înseamna fariseismul, bigotismul si mai este un cuvânt frumos pe care-l folosesc englezii, snobismul.

– *Unde se întâlneste habotnicia?*

– În general, habotnicia o vom întâlni la femeile evlavioase, la batrânele pioase, la crestinii mai râvnitori si, în special, în viata monahala, pentru ca aici, acest cuvânt, “habotnic“, este legat mai mult de straduinta. În esenta lui nu este un cuvânt vicios, ci este mai degraba un cuvânt periculos, care împinge spre extrema.

Am întâlnit multe cazuri în care femeia îi spune sotului: “De tine ma las, de biserica nu ma las“. Iata un caz de habotnicism absolut, în care Biserica trebuie sa intervina si sa arate legiuirea canonica, si anu me faptul ca femeia trebuie sa fie supusa barba tu lui conform tainei nuntii, femeia trebuie sa asculte de barbat si barbatul s-o cârmuiasca dupa legea lui Hristos. Ea trebuie sa fie supusa barbatului în toate con form canoanelor. Femeia nu are voie sa-si lase bar batul decât în cazul desfrânarii, iar duhovnicul care-i spovedeste trebuie sa se straduiasca sa-i aduca la un echilibru în care Biserica sa nu fie o plaga pentru casa lor, ci ceva normal, în care harul lui Dumne zeu sa se salasluiasca.

Si-am sa va dau o pilda. O femeie s-a dus la du hov nicul ei si i-a spus asa: “Barbatul meu ma

loveste permanent.“ “Si care este motivul acestei loviri?“ “Cred ca vorbesc uneori prea mult“, s-a scuzat femeia fara sa spuna ca, de fapt, este cicalitoare. Si atunci duhovnicul i-a dat o pietricica si o sticla cu aghias ma si i-a spus asa. “În clipa în care sotul tau so seste de la serviciu, pregateste-i masa, pregateste-i apa calda, pregateste-i patul, ia aghiasma si pietricica în gura si, când el va adormi, atunci sa înghiti aghiasma si pietricica s-o pui în buzunar, s-o ai pentru ziua urmatoare“.

Si-n felul acesta, dupa o vreme femeia a spus: “Pa rinte, lucrurile decurg normal, întocmai cum mi-ati spus, minunea s-a petrecut într-un mod extraordinar. Si iata ca, în momentul de fata, sotul meu este un sot ideal, dar mi s-a terminat aghiasma din sticla“. “Poti sa iei si apa din fântâna, ca are acelasi efect“. Esenta nu era apa sau aghiasma, ci era închiderea gurii, cum spune psalmistul David: “Pune, Doamne, straja gurii mele si usa de îngradire împrejurul buzelor mele“. Cicalirea nu este decât o extrema a habotniciei.

– *Ce alte forme de habotnicie mai exista?*

– O alta forma de habotnicie se întâlneste în mona hism. Este dorinta de pustnicie înainte de vreme, dorinta de sfintenie înainte de vreme, dorinta de a do bândi Rugaciunea lui Iisus înainte de vreme si do rinta tuturor preotilor si duhovnicilor de a fi înainte vazatori si mari prooroci înainte de vreme. În toate pustiile Moldovei, oriunde te duci, la tot felul de pust nicasi tinerei, toti sunt vazatori cu duhul si toti vad un singur lucru: ca i s-au facut omului farmece, ca i s-au facut tot felul de lucruri necurate, dar nimeni nu scoate acel duh necurat ca Avva Pimen, care facea cruce peste cel bolnav si se facea sanatos. Acestia au acel duh pitonicesc al mândriei care vine dintr-o habotnicie bolnava, de-a câstiga printr-un pie tism bolnav cât mai multa faima de duhovnic spo rit sau de duhovnic înaintevazator. Înaintevazatorii lui Dumnezeu sunt stiuti de El în taina si sunt ascunsi si feriti de ochii lumii. În Biserica nu trebuie sa existe o habotnicie a reclamei, pentru ca Biserica nu se hraneste din reclama, ci din Duhul Sfânt. Întotdeauna habotnicia va duce la epuizarea fortelor.

– *În ce sens?*

– Vom întâlni monahi bolnavi care si-au distrus trupul înainte de vreme, care au postit fara masura, care s-au nevoit fara masura, care au lepadat masura ascultarii duhovnicesti si a treptelor spirituale, încercând sa înainteze spre desavârsire într-un mod sa ma volnic, asa cum arata si învatatura Sfântului Simeon Noul Teolog.

Cea mai elocventa si mai frumoasa istorioara este pilda parintelui Ioil de la Manastirea Rarau, consemnata de mitropolitul Antonie în “Traditie si Libertate“. Iat-o. La numai câteva luni de la preotie, desi fiind hirotonit prea devreme, îngerii veneau noaptea în altar sa îi aprinda lumânarile. Staretul Casian al vremii de atunci, coborând la Slatina cu mare graba, i-a spus duhovnicului si staretului Cleopa: “Cred ca pe Ioil l-au înselat dracii“. Batrânul a spus: “Stiam ca asa se va întâmpla, daca-l va lua înainte de vreme. Coboara-l imediat devale. Dar spune-mi mai întâi ce simptome are ca sa stiu cum trebuie sa intervin“. Si atunci a început sa-i spuna: “De multa vreme nu mai manânca si, daca manânca, manânca foarte putin, de multa vreme nu mai doarme si, daca doarme, doar me foarte scurt timp. În rest, sta tot timpul, tace, nu comunica cu nimeni si se roaga permanent“. Si batrâ nul a spus: “Trimite-l urgent devale“.

Când a ajuns devale, batrânul i-a spus: “Vei pleca degraba undeva, la economatul manastirii, raspunzi de culesul unei vii. Va trebui sa ai grija de mireni, sa le dai cuvinte de folos, sa-i spovedesti si sa supra ve ghezi toate lucrarile“. La care Ioil a raspuns foarte scurt: “Nu se mai tine cont de sfintenie si de valoarea monahului?“ Si batrânul i-a spus: “Lasa asta, vom dis cuta, mergi si fa ascultare“. Si-n clipa în care i s-a pus în vedere ca trebuie sa faca ascultare si sa lase asa-zisa sfintenie, primul lucru pe care l-a facut a fost ca si-a tuns barba si parul si s-a dus în lume...

***

“Altii sunt formalisti, dar eu nu sunt formalist. Altii sunt farisei, eu nu sunt.“ Asta este o

ispita. Vazând "bârnele" din ochii altora, sa ne gândim la "paiele" din ochii nostri.

Parintele Ioil de la Rarau a fost batjocorit de draci în tr-un mod lesne de observat de catre altii. Dar câti dintre noi nu ne lasam prinsi în cursa formalismului? De câte ori nu oferim celor care vor sa se apropie de Biserica prilejuri de sminteala. În loc sa fim lumini, în loc sa purtam în ini mi le noastre pacea lui Hristos, ne facem vase ale tulburarii.

Credinta crestina trebuie sa ne faca vii. Trebuie sa fim teofori, sa Îl purtam pe Dumnezeu în inimi. Câta vreme crestinii se vor multumi sa se laude ca tin credinta lui Hris tos, fara sa o arate prin fapte, nu sunt bineplacuti lui Dumnezeu.

Unul dintre cele mai triste aspecte ale formalismului este ilustrat de cei carora li s-a nazarit ca trebuie sa faca misio na rism în rândurile sectarilor si apostatilor. "Noi avem Sfânta Traditie, noi avem dreapta credinta, noi trebuie sa îi convingem pe ceilalti sa vina în rândurile noastre..."

Laudându-ne cu o traditie pe care nu o cunoastem, vorbim în vânt. Câta vreme ortodocsii nu se vor lasa modelati de Ortodoxie, câta vreme vor încerca sa se laude cu tezaurul ortodox acoperit de praf prin cine stie ce biblioteci, me sa jul lor va fi lipsit de putere. Numai în clipa în care vie tile noastre vor fi o marturie a faptului ca suntem orto doc si, vom putea vorbi si cu gura. Înainte de a le cuvânta, si înainte de le asterne într-o carte, Sfintii Parinti scriau învataturile ortodoxe cu propriile lor vieti.

Câta vreme nu ajungem ortodocsi în faptuire, câta vre me mesajul nostru este triumfalist si nu ajunge la ini mile celorlalti, înseamna ca trebuie sa ne catehizam pe noi în si ne. Si poate tacerea noastra va vorbi mai mult.

Poate ca ceilalti, vazând ca nu mai sunt sufocati de evla via noastra de cruciada, se vor simti atrasi de Cel pe Care Îl vom purta cu adevarat în inimi. Abia atunci le vom putea vorbi despre Hristos.

Despre
iubirea aproapelui

Traim într-o societate în care se vorbeste mult despre iu birea celorlalti, într-o lume preocupata de comuniune. Este foarte ciudat însa ca, pe cât de mari sunt eforturile de puse pentru a-i apropia pe oameni, pe atât de mici sunt rezultatele obtinute.

Un exemplu este oferit de telefonia mobila: oamenii vor besc foarte mult unii cu altii, dar vorbele lor nu îi apropie. Oamenii îsi împartasesc unii altora din propria singuratate. Dumnezeu e singurul care poate alunga aceas ta singuratate si Care poate pune în locul ramas împlinirea dragostei...

***

– Parinte, as vrea sa ne spuneti câteva cuvinte depre iubirea aproapelui.

– Mântuitorul Iisus Hristos spune în Sfânta Scriptura: "Sa iubesti pe aproapele tau ca pe tine însuti si pe Domnul Dumnezeul tau, din tot sufletul tau, din tot cugetul tau si din toata inima ta". Si tot Mântui torul Iisus Hristos spune în Sfânta Scriptura: "Iubiti-va unii pe altii asa cum v-am iubit Eu". "Pacea Mea dau voua." "Iubiti-va, ca lumea sa cunoasca ca sunteti ucenicii Mei." "Dragostea nu cade niciodata." Iata de unde vom porni sa discutam despre iubirea aproapelui.

– Cine este aproapele nostru?

– Nu trebuie sa vedem în aproapele nostru numai pe cel care este de aceeasi credinta, de aceeasi mentalitate, de aceeasi traire duhovniceasca. Noi trebuie sa ne raportam din punct de vedere social la iubirea umana. Asta este în primul rând iubirea despre care vom vorbi. Iubirea umana este respectarea semenului. Deci noi trebuie sa iubim orice faptura de sub soa re, indiferent de religie, de parere si de opinie. Si în tâlnim acest lucru în societatea în care traim. Relatiile între statele lumii sunt bazate pe legaturi di plo matice, economice, financiare, de

întrajutorare re ci proca, mass-media, crucea rosie si asa mai departe.

Ei, aceasta iubire a omului de catre om si a omului catre om, este explicata prin cuvântul Apostolului Pavel care spune clar: “Pagânii fac din fire cele ale legii...“ Mai intervine însa un lucru: aproapele meu, ca sa înteleaga forma în care eu îl iubesc, trebuie sa înteleaga ce este iubirea.

– Ce este iubirea?

– Iubirea este o taina pe care Dumnezeu a pus-o în sufletul omului, care are la baza ei jertfa. Nu exista jertfa fara iubire si iubire fara jertfa.

– Ne puteti da un exemplu?

– Un parinte al Patericului tot spunea fiecaruia: “Eu, într-o zi, am sa ajung împarat“. Odata, pagânii au luat în robie un monah mai batrân. Parintele le-a spus: “Lasati-l pe el liber si luati-ma pe mine în schim bul lui, ca eu va sunt mai de folos, si va dau si sapte ar ginti.“ Iar în clipa în care i-au taiat capul, batrânul s-a aratat în biserica unde preotul slujea Sfânta Liturghie la manastire, si toti l-au vazut cu duhul si au auzit ca el a spus: “Acum sunt cu adevarat împarat, pentru ca mi-am pus viata pentru aproapele“. Iata o forma de manifestare a iubirii.

– Câte feluri de iubire exista?

– Un mod de iubire este iubirea sociala sau iubirea agapica, întrajutorarea. Cei sapte diaconi din Faptele Apostolilor au fost hirotoniti ca sa slujeasca la mese, sa se îndeletniceasca cu cuvântul, sa le protejeze pe fe meile vrednice si care erau neluate în seama la me sele crestine, când se faceau întrajutorarile. Acolo totul era de obste.

Un alt mod de iubire este iubirea duhovniceasca. Si aici intra iubirea lui Dumnezeu din tot sufletul, din tot cugetul si din toata inima. Când vorbesc de iu birea aproapelui, ma raportez numai la iubirea dintre oameni. Aceasta iubire trebuie sa aiba la baza principiul dumnezeiesc, principiul uman si princi piul sufletesc. Principiul uman: “Daca nu esti om, nu poti sa iubesti“. Om nu ca persoana, ci ca traire. Daca nu esti duhovnicesc, n-ai sa poti iubi pentru ca ura este inversul iubirii; iar din punct de vedere dumne ze iesc, niciodata n-ai sa poti vorbi sau trai în iubire daca nu ai fost vreodata implicat în ea.

Despre iubire nu se poate vorbi artificial. Iubirea în seamna lacrimi, suferinta, parere de rau. Iubirea în seam na a te gândi, a te implica, a trai, a colabora, a aju ta, a sprijini, a mângâia, a da sfat, tot ce se face din punct de vedere al binelui. Când este vorba sa-l aleg pe aproapele meu, problema se împarte si este foarte fina.

Chiar Mântuitorul, la un moment dat, întreaba în tr-una din cuvântarile Sale: “Iertam sau facem drep ta te?“ Când iubeste Dumnezeu? Când iarta sau când face dreptate? În ambele cazuri iubeste. Atâta timp cât face dreptate, pedepseste pentru a curma pacatul, tot din iubire, caci, daca nu s-ar curma pacatul, s-ar strica si altii în raport cu forma pacatului, iar în momentul în care Mântuitorul iarta, la fel iubeste.

– Cum se manifesta iubirea?

– Ca si crestini, noi trebuie sa traim iubirea cresti na. Conform principiilor scripturistice si patristice, iubirea crestina nu-ti da voie sa urasti absolut pe nimeni. Si Mântuitorul arata clar ca cine poarta ura pe aproapele, mincinos este chiar daca spune ca-L iu bes te pe Dumnezeu. Cine poarta ura, pacat de moar te savârseste. În vrajmasul tau sa arunci cu pâine si cu sare, ca sa gramadesti pe capul lui carbuni aprinsi. Daca el blesteama, tu sa-l binecuvântezi, daca el uras te, tu sa-l iubesti, ca sa se împlineasca legea lui Hristos.

Dar, ca sa se împlineasca legea lui Hristos, Ortodoxia are nevoie si de demnitate. Sunt cazuri în care noi, daca iubim, trebuie sa si alegem. Si uite ce frumos spune Mântuitorul prin gura Apostolului Pavel, în epistola catre Tit: “De omul eretic, dupa întâia si a do ua mustrare, departeaza-te“. Si iarasi spune: “De-ti greseste fratele tau, iarta-l între el si tine; si de l-ai câstigat

pe fratele tau, lucru bun ai facut; de-ti gre ses te fratele tau cearta-l între el si înca doi-trei; si de l-ai câstigat, bun lucru ai facut; de-ti greseste fra te le tau, cearta-l între tine si sobor, iar daca nici de sfatul so bo rului, adica de Biserica, nu asculta, sa-ti fie tie ca un strain si ca un vames“.

Sfântul Ioan Gura de Aur spune în scrierile sale: “Pe eretic când îl auzi vorbind si hulind pe Dumne zeu, sa-l lovesti peste gura, ca ti se sfinteste mâna“.

– Dar poate ca oamenii din ziua de azi au ajuns la o dragoste mai mare decât zice sfântul si îi iubesc pe eretici, fara sa se gândeasca la mântuirea acestora...

– Da. “S-au amestecat lor, s-au amestecat între neamuri si au deprins lucrurile lor si mâncarea fiind în gura lor, a venit peste dânsii mânia lui Dumnezeu si i-a pierdut pe ei“, spune în Psalmi. Iar învatatura Scrip turii si a Sfintilor Parinti spune asa: “Cu omul ere tic la masa sa nu stai si buna ziua sa nu-i dai“.

– Pâna unde merge iubirea de aproapele?

– Avem exemplul cu femeia desfrânata, în care Mân tuitorul, iubind pe pacatosi, nu vrea sa-i judece si sa-i piarda, ci sa-i mântuiasca. Este o iubire înalta. Spune Sfântul Ioan Evanghelistul: “Adevarata viata vesnica este ca lumea sa Te cunoasca pe Tine, singurul si adevaratul Dumnezeu, si pe Fiul Tau Iisus Hris tos pe care L-ai trimis în lume ca sa mântuiasca nea murile“. Sau: “Atât de mult a iubit Dumnezeu lu mea, încât pe unicul Sau Fiu L-a dat la moarte si la ce fel de moarte, moarte pe cruce“85

Iata modelul absolut al iubirii nemarginite. Iata mo delul absolut al iubirii: Dumnezeu vine în viata noastra si vrea sa ne arate ca, atunci când este vorba despre aproapele, noi trebuie sa mergem pâna la jertfa. Cine greseste una din porunci se face vinovat pentru toate celelalte. Pentru ca, daca iubesti pe aproa pe le, nu poti sa furi, nu poti sa râvnesti bunul lui cu vi cle sug, nu poti sa iei în desert numele lui Dumnezeu, nu poti sa nu-ti cinstesti parintii, nu poti sa ucizi, sa curvesti, nu poti sa urasti si asa mai departe.

– Exista iubirea ca act filantropic, ca act de caritate si de milostenie...

– Ei, aici este esenta. Mântuitorul scoate în eviden ta iubirea fata de aproapele, filantropia. Biserica trebuie sa fie foarte ferma si categorica: sa nu încurajeze lenea. Nu exista act de caritate pentru trândavi si lenesi, pentru ca atunci Biserica ar înlesni pacatul de moarte al lenii. Nu are voie sa faca nici un act filan tropic celor lenesi si nepasatori, nu are voie sa încu ra jeze hotia. Si de ce spun hotia: pentru ca foarte multi vin în numele lui Iisus Hristos si, fara nerusi na re, folosindu-se de cruce sau în numele crucii, sub di fe rite forme si organizatii, în numele copiilor stra zii, copiilor cu SIDA, copiilor din orfelinate, batrâni lor, încep sa faca acele colecte din care, vezi Doam ne, sa le asigure un tratament, o masa, o vorba buna, o cântare.

– Puteti sa detaliati?

– Da. Psihologul sau psihiatrul trebuie sa anali ze ze foarte bine daca cel care a ajuns la deznadejde, la starea de alterare totala, toti respingându-l si margi nal izându-l, nu cumva si-a facut-o cu propria mâna si cu propria voie. Spre exemplu: un caz concret întâlnit în cadrul spovedaniei în manastire. Vine o femeie de 76 de ani si începe sa zica un fel de rugaciu ne de hula la icoana Maicii Domnului: “Maica Domnului, daca esti si ma iubesti, cum îti poti bate joc de mine? Ma rog de atâta vreme la tine, de atâta vreme îti cer sa ma ajuti, ti-am spus ca mi-am pus nadejdea în tine, tu esti singura mea mângâietoare, cum poti sa ma lasi? Nu vezi ca dorm în gara? Nu vezi ca sunt necajita, nu vezi ca n-am din ce trai? Adica tu esti cu adevarat Maica lui Dumnezeu si nu întelegi lucrurile astea? Pentru ce mai stai în cer?“ Eu, la un moment dat, spovedind la scaun, am întrebat: “Stai un pic. Cum te iei tu cu Maica Domnului în bete si-i vorbesti asa? Ia vino încoace!“

O iau si o spovedesc pentru a-i cunoaste fondul sufletesc. Si aflu ca, la 76 de ani ai ei, avea trei ani de când concubinul o lasase, o îmbatase, îi vânduse casa si averea, o dusese la azil si, având

pensia mica si fa când pe acolo diferite lucruri interzise, a fost exclusa si data afara. Si a ramas pe drumuri. Si ce-a zis atunci? “Hai s-o fac pe evlavioasa si pe credincioasa, ca s-o gasi cineva care sa ma ia si sa ma îngrijeasca; si o sa traiesc pe spinarea Bisericii.“

Ca sa aflu ca, la Biserica, în tinerete nu mersese, ca sa aflu c-a stat nemaritata cu trei barbati, ca sa aflu ca a avut copii pe care i-a dat la casa de copii. Si atunci m-am dus imediat cu mintea la Sfântul Isaac Sirul care a spus: “Osteneala tineretii este odihna batrânetii“.

Si atunci i-am spus: “Femeie, cum îti permiti tu sa hulesti, când esti ca o gura de iad. Cum îti permiti sa hulesti când ai trait o viata în nenorociri, iar acum vii la usa lui Dumnezeu si strigi cât poti ca nu te baga în seama? Unde ti-ai consumat vigoarea tineretii? În care familie de crestini ai crescut copii, ai lucrat pa mântul si ai fost la serviciu? Unde îti este cartea de munca? Tu ce-ai îngrijit în tineretea ta, oameni sau câini? Ce-ai avut, copii sau animale?“ “Domnule pa rinte, nu sunteti pus sa ma judecati; eu am venit aici ca o femeie necajita, ca sa ma ajutati cu o stra china de mâncare, ca pot sa va fiu mama“.

Ea începuse sa-mi explice mie ca poate sa-mi fie mama, cum îmi permit sa-i spun asemenea vorbe? Si atunci am asezat-o frumos pe un scaunel si-am înce put sa-i explic ce grea pedeapsa de la Dumnezeu este sa ajungi sa doresti sa mai pacatuiesti si sa nu mai fii de folos pacatului, pâna si pacatul sa se îngretoseze de tine si sa te paraseasca, sa devii al nimanui si apoi, fals ca un fariseu si ca un om slab si ticalos, sa vii sa spui ca Dumnezeu este vinovat ca tu ti-ai facut de cap o viata.

Dar când te-ai distrat, când ai dansat, când ai mân cat peste masura, când ai desfrânat, când ai facut toate faradelegile, atunci nu exista Dumnezeu? Atunci nu te gândeai? Cum spune Iisus Sirah: “Adu-ti aminte de cele de pe urma ale tale si în veac nu vei gresi“. Atunci cugetai la moarte? Cum spune Sfântul Vasile cel Mare: “DEi-ai adus aminte ca trebuie sa mai si mori, ti-ai adus aminte ca zilele omului sunt ca iarba câm pului, asa va înflori, pâna va cadea si se va usca?“

Si i-am spus: “Îmi pare rau, nu vreau sa te jignesc, o pâine sau o punga de faina ti-o dau, un ban de autobuz ti-l dau, dar ca sa ma priveasca unde dormi, de ce n-ai ce-ti trebuie, nu este treaba mea, nu este al meu. Este al lumii care te-a tinut în ea pâna la ora aceasta. Mergi si-l cauta pe primar, pe asistentul social, pe presedintele tribunalului, pe avocat si pe pro curor; si roaga-i sa te ia în spinare, fiindca ei te-au ocrotit...“

– *Exista foarte multe astfel de cazuri.*

– Da. Venise una cu un copil în brate si ofta acolo, chiar în fata mea, ca eu s-o vad. “Ce, vrei sa pari mai dramatica? Tot doua pâini si bani de autobuz îti dau. Nu ti-am facut eu copilul si nu te-am pus eu sa-l faci. Înainte de a face acest copil trebuia sa te întrebi unde îl tii, cu ce-l hranesti, ce va iesi din el, ce iese din tine, unde stai si unde lucrezi.“

Avortonii sociali sunt foarte periculosi. Din avortonii sociali ies vagabonzii strazii, homosexualii si pedofilii de mâine, ies curvarii si banditii si spargatorii de vitrine si ies hotii pentru care societatea, în loc sa investeasca în dezvoltarea culturala, trebuie sa faca acele centre de reeducare, puscariile, caminele în care sa-i tina pe acesti oameni care nu se pot adapta la normele societatii.

– *Cum se implica Biserica în asistenta sociala?*

– Biserica a facut niste pasi enormi, pozitivi, ti nând cont de vasiliade, de acele opere de binefacere ale Sfântului Vasile cel Mare, sau de viata agapica a primilor crestini, în care totul se împartea din dra gos te, ca într-o viata de obste. S-au facut cantine sociale pentru saraci, bucatarii sociale pentru nevoiasi, s-au facut mici colectari de fonduri cum este cutia milei sau ajutorul social, fondul central misionar, ajutorarea unor familii nevoiase, a unor familii cu copii multi. Dar, mai mult decât orice, Biserica a facut un pas pozitiv în acest domeniu prin înfiintarea sectiei de asistenta sociala în Facultatile de Teologie.

– *Care este rolul asistentului social în societate?*

– Asistentul social trebuie sa îndeplineasca trei conditii. Sa fie un bun credincios, sa fie un bun psiholog si sa fie un bun analist. Fiecare parohie sau fiecare protopopiat trebuie sa aiba un asistent social care sa circule din casa în casa si sa constate necesitatea ajutorului bisericesc, prin intermediul Mântui to rului Iisus Hristos, pe principiul milei crestine. Acelor persoane care întrunesc conditiile de a fi ajutorati social de biserica, adica vaduvele, batrânii cu fonduri minime financiare, oamenii parasiti, uitati de copii, cu o viata crestina corespunzatoare – buni cre din ciosi, evlaviosi, rabdatori, care solicita preotul pen tru spovedanie, pentru Împartasanie – Biserica le este cu adevarat o mama spirituala.

Mi se pare firesc ca Biserica sa nu-i ajute decât pe cei care cu adevarat merita, pe cei care cu adevarat sunt oamenii Bisericii, si nu pe tot felul de boschetari si betivi, desfrânati, tot felul de lepadati de credinta, care, în ultimul moment, constrânsi de situatia în care se afla – sociala, morala, economica sau financiara – alearga repede la sânul Bisericii, ca Biserica e o mama buna si trebuie sa le treaca pe toate cu vede rea. Daca ar face asa, unii oameni ar crede ca se poate trai nemuncind. Apostolul Pavel spune clar: “Cine nu lucreaza nici sa nu manânce“; si iarasi în Psaltire spu ne clar: “Iesi-va omul la lucrul sau si la lucrarea sa pâna seara“. La fel se zice si în rugaciunea înce pe rii lucrului. Si iarasi Mântuitorul Iisus Hristos spune clar: “Tatal meu lucreaza si Eu lucrez“. Orice om trebuie sa faca ceva.

Daca în cooperativa invalizilor, ologii, orbii, chio rii, blegii, paralizatii si betegii pot sa faca perii, maturi, tesaturi ornamentale, sa faca tot felul de împletituri artistice, de menaj sau de uz cas nic, atunci unul care într-adevar este sanatos si apt de munca poate sa îsi ia serviciu si sa o ia pe calea adevarului. Iar când Biserica constata ca un om vicios are deja un an, doi, de îndreptare în viata crestina, atunci merita sa faca si ea un efort si sa-l ajute.

– Care este atitudinea pe care ar trebui sa o aiba cres ti nii fata de cersetori?

– Miluirea cersetorilor este o alta forma de ajuto rare sociala. Stim prea bine din viata Sfântului Patriarh Ioan al Alexandriei ca la el a venit un cersetor de mai multe ori într-o zi. Sluga l-a întrebat pe patriarh: “Da’ de câte ori o sa-i dam astuia, c-a fost de sase sau sapte ori?“ Patriarhul i-a raspuns: “Da-i, ca e mai bine asa...“ A saptea oara când a venit cerseto rul i-a spus patriarhului: “Lui Hristos I-ai dat“. Si în clipa aceea a zburat în chip luminos la cer. Patriarhului i s-a dat numele de “cel milostiv“, fiind cel mai milostiv patriarh cunoscut în istoria bisericeasca.

Dar sa ne fie iertata îndrazneala, consider un act total necaritabil miluirea fumatorilor, miluirea beti va nilor, miluirea desfrânatilor si a cersetorilor prefacuti. Eu, personal, ca preot, nu obisnuiesc sa res ping cersetorii sau sa-i las cu mâna întinsa; dar le dau în raport de cateheza pe care o cunosc. Daca vine un cersetor la o manastire, o femeie, de exemplu, cu trei copii, o întreb: “Stii Tatal nostru?“ “Da.“ “Stii Cre zul?“ “Da.“ “Stii Psalmul 50?“ “Da.“ “Stii ruga ciuni le de dimineata?“ “Da.“ “Postesti miercurea si vine rea?“ “Da.“ Atunci îi dau de pomana o suta de mii. Daca stie numai “Tatal Nostru“, “Crezul“ si “Îngera sul“, îi dau numai 50.000. Daca stie numai “Îngera sul“, îi dau 10.000. Pentru ca ea trebuie sa-si faca obligatoriu cateheza crestina, ca sa înteleaga în numele carui Dumnezeu cerseste, ca sa înteleaga în numele carui Dumnezeu i se face milostenia, pentru ca nu exista un dumnezeu al crestinilor evlaviosi, care sunt luati drept monstri de naivitate, sau sunt luati drept naivii care pot fi scotociti în buzunare prin me tode si tertipuri inventate pe principiul simfoniei la crimilor, al parodiei vorbelor frumoase si pom poase sau al sentimentalismelor pioase.

Spune Sfântul Tihon de Zadonsk: “Adevaratul mi lu i tor este cel care si zideste când miluieste“. Scriptura spune: “Sa asude milostenia în mâna ta“, ca nu cumva, facând milostenie, sa stârnesti viciile si pati mile, lenea, trândavia, nepasarea, amânarea, dezinte re sul, lâncezeala. Cel ce a cersit nu trebuie sa-si faca din cersetorie completarea lucrurilor proprii din fa mi lie. Cersetoria nu face altceva decât sa amelioreze o stare de moment.

Daca un om flamând cerseste o pâine, merita sa i-o dai, fiindca s-a saturat, a baut apa si, în numele lui Hristos, l-ai hranit. Dar nu esti obligat sa-i cum peri pâine pentru înca o luna sau pentru o saptamâ na. Dupa un principiu al Scripturii, “cine se multu mes te cu putin are parte de mult“. Iata un proverb fru mos, românesc, potrivit tuturor cersetorilor: “Fur ni ca nu face musuroi cu lopata, ci cu gura“. Daca are rabdare sa astepte picatura cu picatura, si aceea este o osteneala, atunci merita sa ia banut cu banut si sa faca ce crede cu ei.

***

Lumea de astazi are mare nevoie de dragoste. Si, în loc sa faca efortul de a cauta dragostea cea adevarata, oamenii se multumesc sa o înlocuiasca prin tot felul de surogate. Parintele Calistrat ne spune: “Iubirea este o taina pe care Dumnezeu a pus-o în sufletul omului, care are la baza ei jertfa. Nu exista jertfa fara iubire si iubire fara jertfa“. O astfel de marturie nu este prea placuta. Pentru ca loveste cu toporul în iubirea surogat, în iubirea pe care ne-o vinde la pret atât de ieftin vrajmasul mântuirii noastre.

Oamenii vorbesc despre iubire, considerând ca, prin aceasta îndelunga vorbire, vor alunga singuratatea din ini mile lor. Dar inima nu se satura cu minciuni. Inima are nevoie de dragoste adevarata.

Cuvintele parintelui Calistrat despre dragoste nu fac altceva decât sa ajute inima sa nu primeasca zgura patimasa a vremurilor pe care le traim. Într-o lume care face din ajutorarea cersetorilor dovada fundamentala a iubirii semenilor, vocea parintelui vine sa marturiseasca altceva...

Despre pacatele preotilor

“Când Iisus vru sa se întoarca în Nazaret, orasul era asa de schimbat, încât el nu-l mai recunoscu. Na za retul, în care traise si care era altadata numai vaiete si lacrimi, era acum plin de hohote de râs si de cântece. Hristos, intrând în oras, vazu sclavi încarcati cu flori, grabind cu totii spre scarile de marmura ale unei case construite toata din marmura alba.

Hrist intra în casa si, în fundul unei sali din jasp, vazu rasturnat pe un culcus de purpura un om în al carui par nepieptanat erau încâlciti trandafiri rosii si ale carui buze erau rosii de vin. Hrist se apropie de el, îi atinse umarul si-i zise:

– Pentru ce duci aceasta viata?

Omul se întoarse, îl recunoscu si îi raspunse:

– Eram lepros si tu m-ai vindecat, de ce as duce alta viata?...

Hristos iesi din casa aceea. În strada vazu o femeie cu obrajii fardati si purtând vesminte colorate si în cal tari împodobite cu perle. Pe urmele ei, un om în tr-o haina în doua culori pasea cu ochii plini de do rin ta. Si Hrist se apropie de omul acela, îi atinse uma rul si-i zise:

– Pentru ce urmaresti aceasta femeie si o privesti astfel?

Omul, întorcându-se, îl recunoscu si-i raspunse:

– Eram orb si tu m-ai vindecat. Ce as putea face acum cu vederea mea?

Si Hrist se apropie de femeie:

– Calea aceasta pe care umbli tu este cea a pacatului; de ce mergi pe ea?

Femeia, recunoscându-l, îi zise râzând:

– Calea pe care merg acum e dulce si tu mi-ai iertat toate pacatele.

Atunci Hrist se întrista foarte si voi sa paraseasca orasul acela.

Dar, iesind din oras, vazu în sfârsit, pe marginea unui sant, un tânar ce plângea. Hrist se apropie de el si, atingându-i buclele parului, îi zise:

– De ce plângi, prietene?

Tânarul ridica ochii si, recunoscându-l, îi ras punse:

– Eram mort si tu m-ai înviat; ce as putea face acum cu viata mea?

Oscar Wilde*

Textul de mai sus face parte dintre acele savuroase po vesti pe care le rostesc cu emfaza cei care neaga faptul ca rostul omului este de a merge spre rai pe calea aratata de Hristos prin Biserica. Vom explica prin ce anume se lea ga acest fel de povestiri de problema pacatelor preotilor.

Multi oameni au auzit în zilele noastre de Hristos, dar putini traiesc dupa cum ne-a învatat El. Multi vorbesc despre Hristos, dar putini merg pe calea mântuirii. Motivul principal este putinatatea credintei lor în Dumnezeu.

Povestirea lui Oscar Wilde este reprezentativa pentru modul în care înteleg acestia rostul Întruparii Fiului lui Dum nezeu. "Poate ca într-adevar Hristos a vindecat le prosi, a înviat morti, a iertat pacatele pacatosilor. Si ce daca? Câta vreme nu a fost în stare sa ne ajute sa avem o viata plina de bucurii, ramâne sa faurim noi însine o astfel de viata..."

Si oamenii traiesc departe de Hristos si de Biserica. Vin la biserica de Pasti si de Craciun, pentru a lua o gura de aer duhovnicesc înainte de a se duce la petreceri festive. Oricum, nu întârzie prea mult înauntru, de teama ca nu cumva acest aer sa le strice buna-dispozitie, transformându-i în niste credinciosi "de rând".

"Si ce daca Hristos a înviat mortii, câta vreme pe noi nu ne intereseaza acest fapt?", se întreaba acestia. Ei pierd din vedere un lucru: ca Hristos a înviat si pentru ei. Hristos îi cheama si pe ei la mântuire.

Povestioara lui Oscar Wilde, oricât de interesanta li s-ar parea admiratorilor, sufera de o hiba: e inexacta. Adica nu respecta adevarul istoric. Fiul lui Dumnezeu nu a ve nit pe pamânt nici ca sa învie mortii, nici ca sa vindece pe cei bolnavi trupeste. Ori de câte ori Hristos a facut mi nuni, le-a facut mai ales pentru folosul sufletesc al oamenilor. Bolnavii pe care i-a vindecat si-au schimbat viata, pacatosii carora le-a iertat pacatele au pus început bun mântuirii, pornind pe calea sfinteniei. Pentru asta a venit Hristos, pentru a-i sfinti pe oameni, pentru a le arata drumul spre rai.

Minunea cea mare nu a fost ca bolnavii s-au vindecat, pen tru Dumnezeu nici o vindecare nu este cu neputinta, mi nunea cea mare este ca pacatosii s-au lepadat de pacate. Hristos a venit ca sa-i învete pe oameni sa traiasca viata cea adevarata, viata binecuvântata de Dumnezeu.

"Ucenicii" lui Oscar Wilde nu vor sa înteleaga aceasta viata. Prefera sa gaseasca o sumedenie de motive pentru a-si justifica necredinta si iubirea de patimi. "Daca viata crestina este o viata plicticoasa, o viata searbada, de ce nu ne-am scalda în bucuriile vietii pagâne?...", se întreaba acestia. Si se scal da în patimi si în minciuna, fericiti ca au reusit sa se ascunda de Hristos si sa Îl pacaleasca pe Dumnezeu.

Unul dintre marile lor atuuri este faptul ca "preotii sunt pacatosi". Acest refren, care face deliciul presei, este la fel de adevarat precum formula: "toate pisicile sunt negre" sau "toti oamenii poarta ochelari".

Nu toti preotii sunt pacatosi, asa cum nu toti oamenii poarta ochelari. Dar lor, cei pe care îi voi numi "discipolii acestui veac", le place sa se minta. Cum gasesc un preot pa catos, imediat fac mare vâlva. Îi vâneaza cu aceeasi râv na cu care pe vremuri erau vânate vrajitoarele din Salem.

"Daca pastorii sunt pacatosi, de ce sa fim noi altfel?", se întreaba acesti eroi ai cugetarii. Ei uita ca Hristos nu a spus niciodata crestinilor: "Traiti curat, asa cum traiesc pas torii vostri". Dumnezeul Sfintelor Scripturi spune însa cu putere: "Sfintiti-va si veti fi sfinti, ca Eu, Domnul Dum nezeul vostru, sfânt sunt" (Levitic, 11, 44).

Aceasta este învatatura crestina pe care nu vor sa o pri measca "discipolii". Oricât de pacatosi ar fi preotii, credinciosii nu trebuie sa se abata de la învataturile Evangheliei.

Dar, asa cum sunt si preoti pacatosi, asa sunt si preoti cu viata sfânta. Cârtitorii le gasesc însa si acestora fantomatice defecte, pentru a nu fi nevoiti sa le recunoasca vir tutea: "Parintele Cleopa? Dadea niste canoane imposibil de facut. Parintele Arsenie Papacioc? A facut închi soa re politica. Parintele Justin Pârvu? Nu e îngaduitor cu pa ca tele si slabiciunile noastre".

Uite-asa, încet-încet, cârtitorii reusesc sa se minta pâna si pe ei însisi. Bine ca nu au trait cu sute de ani în urma, ca le-ar fi gasit defecte chiar si Parintilor care au intrat în Sinaxar.

Oricât de împietriti la inima ar fi acesti cârtitori si chiar daca exagereaza pacatele preotilor, nu trebuie sa negam faptul ca, pâna la un punct, au dreptate. Exista si preoti nevrednici, din cauza carora crestinii mai slabi în credinta parasesc Biserica si alearga la secte, crezând ca acolo vor gasi modele vrednice de urmat.

Exista si preoti nevrednici. Chiar daca presa exagereaza de multe ori, chiar daca adesea bârfele oamenilor nu au nici un graunte de adevar, exista totusi si preoti nevred nici. Numai ca existenta lor nu e o dovada a faptului ca Biserica nu ar fi Mireasa lui Hristos. E doar o dovada a faptului ca si-au folosit în mod gresit libertatea.

Nu trebuie sa uitam nici ca, de multe ori, presa arunca cu pietre chiar si în parinti cu viata curata: astfel de articole de senzatie se vând ca pâinea calda. Dupa ce un pa rin te este acuzat de un pacat pe care nu l-a facut, multi îl vor judeca cu asprime. Daca s-ar scrie o suta de articole care sa lamureasca adevarul, în inimile multora va ramâne totusi un semn de întrebare: "De unde a aparut fumul, daca nu e nici un foc?"

Trebuie lamurita aceasta dilema. Mass-media constituie una dintre principalele puteri ale societatii. De aceea chiar si unii oameni ai Bisericii se tem sa nu fie luati în vizorul ei. Dar pentru cine Îl slujeste pe Hristos, nu exista motiv de teama.

"Daca vrea, presa poate zdrobi pe oricine..." Acesta este un mit fara nici un fundament. Ce poate face presa? Poate lansa o sumedenie de zvonuri neadevarate despre capii Bisericii si despre clerici. Oricât de mari ar fi minciunile lan sate, totusi ele nu ar face altceva decât sa sporeasca sfintenia celor învinuiti pe nedrept.

Crucea prigonirii nu este noua în istoria Bisericii. Nu a fost nevoie sa apara radioul, televiziunea sau internetul pentru ca bârfele pe seama slujitorilor lui Hristos sa se ras pândeasca cu viteza fulgerului. Numerosi sfinti au fost învinuiti de pacate pe care nu le-au facut. Dar ei au rabdat cu smerenie aceasta forma de martiriu nesângeros si au dobândit cununa sfinteniei. Unora dreptatea le-a fost va dita abia dupa moarte. Nu de putine ori însa Dumnezeu a facut dreptate alesilor sai înca din timpul vietii si clevetitorii au fost facuti de rusine.

As putea aminti aici faptul ca Sfântul Ioan Maximo vici, marele facator de minuni, arhiepiscopul din San Fran cisco, a ajuns în fata tribunalului civil, spre satisfac tia dusmanilor sai. Dumnezeu i-a facut dreptate sfântului ierarh, si viclenia prigonitorilor sai a iesit la iveala. Daca ne-am gândi la un alt mare sfânt ierarh facator de minuni (iata ca exista si ierarhi care spulbera orice zvon despre lip sa de credinta a pastorilor Bisericii), si anume la Sfântul Nectarie de Eghina, putem spune ca tocmai clevetirile dusmanilor sai i-au fost, într-un fel, prilej de sfintire. Prin rabdarea clevetelilor, el, care fusese izgonit din Patriarhia Alexandriei, a ajuns mai slavit decât toti ierarhii alexandrini din vremea sa la un loc. Îndraznesc sa cred ca, daca Sfântul Nectarie ar fi trait astazi, s-ar fi putut face emi si uni foarte palpitante despre pacatele pe care i le-au re pro sat clevetitorii de altadata. S-ar fi putut scrie articole lungi. S-ar fi creat chiar un site special pe internet. Sfântul Nec tarie ar fi rabdat toate aceste prigoniri nedrepte, asa cum le-a rabdat si pe celelalte.

Modul în care vrajmasul mântuirii loveste în clericii cu viata sfânta nu este nou, doar pare

nou. Si, chiar daca cei clevetiti pe nedrept sufera din cauza clevetelilor (atât pentru Sfântul Nectarie, cât si pentru Sfântul Ioan Maximo vici prigonirea a fost pricina de întristare, si nu de bucu rie), Dum nezeu îi rasplateste cu îmbelsugare pentru rab da rea cu care îsi poarta crucea. De aceea, o biruinta vre mel nica a celor care, folosindu-se de atotputernicia mijloacelor mass-me dia, lovesc în pastorii alesi se va transforma, în timp, în biruinta celor loviti.

Afirmând cu toata convingerea ca unii parinti sunt în vi nuiti de pacate pe care nu le-au savârsit nu înseamna ca neg faptul ca exista si preoti care pacatuiesc. Evidentele nu pot fi negate. Ar trebui ca oamenii sa nu se mai sminteasca de caderile unor astfel de preoti. Ar trebui sa mearga la pa rinti sporiti în viata duhovniceasca, fara a se scârbi de cei dintâi. Parintele Sofronie de la Essex, fiind întrebat ce pot face crestinii care se smintesc de nevrednicia pastorilor lor, a raspuns: "Sa faca efortul de a cauta parinti cu viata curata si sa îi asculte pe aceia".

De multe ori, oamenii considera ca pastorii nu sunt buni pentru ca nu îi lasa sa duca o viata de compromis. Pre fera sa îi paraseasca pe acestia pentru a gasi preoti mai în gaduitori, care nu le cer sa mearga pe calea cea îngusta a Evangheliei. Acest lucru dovedeste ca oamenilor le sta în fire sa gaseasca tot felul de motive pentru a nu trai cum învata Evanghelia.

Daca oamenii ar iubi învataturile Evangheliei, atunci ar merge pe calea mântuirii oricât de pacatosi ar fi preotii lor. De-a lungul istoriei Bisericii au fost multi crestini care au avut pastori nevrednici, dar nu s-au smintit de ei si au dobândit raiul. Aceasta dovedeste ca, desi pastorii nu au stiut sa fie modele pentru cei pastoriti, Dumnezeu i-a ajutat pe cei din urma sa mearga pe calea cea îngusta. Capul Bisericii nu e nici preotul, nici episcopul, nici chiar patriarhul de la Constantinopol. Capul Bisericii e Hristos si El Însusi poarta de grija celor credinciosi, oricare ar fi piedicile cu care acestia se confrunta. E lesne de înteles ca, acolo unde pastorul nu e model, pastoritii îl urmeaza în pacat. Dar Dumnezeu biruieste neputintele omenesti si, acolo unde preotul nu e vrednic, credinciosii Îl pot urma pe singurul care e vrednic sa le fie model: pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Cei slabi în credinta ar trebui sa îsi dea seama ca nimic nu e mai important decât mântuirea. Si daca afla ca vreun preot a cazut în pacat, sa nu se sminteasca, ci sa se roage pentru el. E foarte greu acest cuvânt. Dar oricine vrea sa se mântuiasca, trebuie sa îl tina. Noi vrem sa ne mântuim si în acelasi timp vrem sa ne judecam aproapele. Dar cele doua lucruri sunt contrare. Nu avem dreptul sa osândim pe nimeni. În clipa în care osândim, devenim noi însine par tasi pacatului.

Asta nu înseamna ca trebuie sa acceptam pacatul. Sfintii Parinti ne învata sa iubim pacatosul, oricare ar fi el, dar sa nu iubim si pacatul sau. Pacatul trebuie urât, indiferent cine si de ce l-ar savârsi. Pacatul este pacat, chiar daca îl savârseste un laic sau un preot. Sa nu fim îngadui tori cu pacatul, vazând ca unii pastori pacatuiesc. Fie care îsi va avea plata lui, dupa faptele sale. Si nu trebuie sa ju de cam noi pe nimeni. Pe fiecare îl va judeca Însusi Dum ne zeu, la vremea cuvenita.

Nu este problema noastra de ce îngaduie Dumnezeu sa pacatuiasca unii preoti. Dumnezeu pe toate le vede si le ras plateste dupa cuviinta.

Vorbele parintelui Calistrat despre caderile preotilor ar putea fi considerate dure. Dar nu sunt cu nimic mai dure decât cele ale Sfintilor Parinti care i-au mustrat pe preotii nevrednici. Sfântul Grigorie de Nazianz marturisea:

"Mi-a fost rusine sa fiu alaturi de ceilalti preoti care, cu nimic mai buni decât gloata, mare lucru daca nu chiar cu mult mai rai, intra în locurile cele preasfinte cu mâini ne spa late, cum se spune, si cu suflete necurate; care, înainte de a fi vrednici, se apropie de cele sfinte, se apuca de altar, se în ghesuie si se împing în jurul Sfintei Mese, ca si cum ar so coti ca preotia nu-i chip de

*virtute, ci mijloc de trai, nu-i slu jire plina de raspundere, ci domnie fara îndatoriri. Si sunt acestia la numar aproape mai multi decât cei pe care-i pas toresc. Slabi în credinta, ticalosi, cu toata stralucirea lor!“**

***

– Parinte Calistrat, nu este greu sa observam ca, desi majoritatea românilor sunt botezati în Biserica Ortodoxa, totusi numarul celor care vin la slujbe, duminica sau în sar batori, este foarte mic. Desi ne bucuram ca s-a înmultit nu marul tinerilor care vin la biserica, totusi procentul celor care intra în sfintele locasuri doar la Pasti si la Craciun este foarte mare. Nici cu adultii situatia nu este mai buna. S-au facut niste calcule aproximative: daca toate bi se ricile din Bucuresti ar fi pline, în ele nu ar încapea nici macar a zecea parte din locuitorii Capitalei. Faptul ca multe biserici din Bucuresti sunt pline nu înseamna deci ca oamenii s-au apropiat brusc de Dumnezeu. Libertatea religioasa de dupa ’89 a dat nu numai prilejul apropierii de Biserica, ci si prilejul intrarii într-o multitudine de gru pari sectante. Multi au preferat sa se implice în miscari religioase pseudocrestine sau chiar orientale. Si mai multi însa au preferat sa aiba o credinta personala, caldicica, ce nu are nevoie de slujbele bisericesti si care le permite sa traiasca o viata patimasa. Care credeti ca sunt principalele motive care îi tin pe oameni departe de Biserica?

– Biserica este într-un mare colaps spiritual. În pri mul rând, a avut loc marea ruptura de la revolu tie, când s-au deteriorat putin principiile de formare a pastorilor în biserica. S-a intervenit usor, prin dife ri te metode (si nu vreau sa le amintesc); oricum, acestea sunt neprincipiale, nespirituale si duc la princi piul lui Simon Magul, al lui Anania si Safira, al bubosului Ghezi, care au fost urâti de Dumnezeu. Este clar ca harisma Duhului Sfânt lucreaza în pastori pe masura chemarii pe care au avut-o.

La ora actuala, în Biserica, principalul lucru trebuie sa fie deosebita atentie a episcopilor fata de preotii din episcopie; ei trebuie cu adevarat sa fie condu catorii nostri spirituali, implicati ca adevarati tati în Biserica, sa stie exact si sa ia aminte la cauzele pentru care sufera Biserica. Unde întâlnesc un preot be tiv, sa-l elimine, unde întâlnesc un preot desfrânat, sa-l elimine, unde întâlnesc un preot care-si bate joc de epar hia sau de parohia lui, sa-l elimine, când un preot nu-si face datoria sau nu este la dispozitia cre din ciosilor, nu le deserveste cerintele morale si spirituale, sa-l elimine.

Adica sa nu vii sa stai cu jalba în protap la episco pie si la secretariatele episcopiei si sa nu treci peste acea bolnava nomenclatura de douazeci de birouri, iar episcopul sa afle abia dupa 5-6 ani ce se întâmpla în parohia respectiva, ascultând el cu urechea o vorba de ici sau o vorba de colo, iar subalternii lui sa mear ga pe principiul: “Pâna la Dumnezeu, te manân ca sfintii“.

– Proverbul acesta are ecouri serioase în astfel de birouri...

– Sfintii n-au mâncat oameni niciodata. Ei i-au ajutat pe oameni sa ajunga la Dumnezeu. Asa si subalternii sau cei care sunt pusi în subordinea episcopului locului trebuie neconditionat sa-i aduca la cu nos tin ta orice lucru nedenaturat, asa cum este, sa-l pre zinte asa cum a fost expus, nu cu partiniri, în care tot vinovatul e cel care vine si reclama. Pentru ca pe acest fond si la acest parametru s-a ajuns la un laicat bolnav.

Nu pastorii s-au stricat, pastorii erau deja stricati, s-a stricat laicatul de tot. Si atunci preotul spune: “Preasfintite, mie sa-mi faci salariu, ca nu mai am din ce trai în parohie!“ Pai, când ai ajuns sa ceri salariu Preasfintitului ca nu mai ai din ce sa traiesti în parohie atunci tu esti omul mort care trebuie schimbat de acolo, pentru ca adevaratul preot ortodox nu va muri de foame niciodata în parohia lui. Orice om are de sfintit tarâta unui animal, de împartasit un bolnav, de botezat un copil, de cununat o fata, de înmormântat un defunct, de facut o sfintire, o aghiasma, o sfes ta nie, un Maslu, si tu daca ai fi un preot activ si adeva rat, ai trai cu adevarat din laptele

Scripturii si din lâna oilor pe care le pastoresti, fara sa ai nevoie sa te închini statului ca sa-ti dea el nu stiu ce salariu de prin cipiu de trei sau patru milioane, ca ai nu stiu ce diploma sau nu stiu ce capacitate luata, cu nu stiu ce nota.

Tu trebuie sa fii adevaratul pastor de suflete care sa reînvie parohia respectiva. Biserica sufera de un co laps intelectual prin faptul ca, în cei cincizeci de ani de comunism s-au promovat multe valori negati ve, care si astazi sunt bine înradacinate. Detin bani, pu tere si relatii, detin functii clare si categorice, de ne clintit, în sate si parohii care la ora actuala înca au filii si ar trebui sa aiba biserici.

Episcopul ar trebui sa studieze la modul categoric fiecare parohie în parte si s-o analizeze cu credin cio sii, sa vada daca preotul este pe cerinta credincio si lor. Episcopul trebuie sa stie daca vrednicia îl mai poate lasa pe preot în parohia respectiva; sa nu conteze examenul de capacitate preoteasca, data prin trei întrebari din Dogmatica.

– Puteti da macar un exemplu care sa arate la ce se poa te ajunge când preotul nu îsi ia în serios atributiile preotesti?

– Am întâlnit un caz într-un sat din judetul Bacau mi se pare, unde un preot, care a fost solicitat sa faca o dezlegare, i-a spus persoanei respective: "Ai vraji, trebuie sa te botez a doua oara, ca dracul, când vine, sa nu-ti mai cunoasca numele si sa nu mai nimereas ca vraja la tine..." Si efectiv a botezat-o pe crestina res pectiva, facând-o din Dorina, Elena, îmbracata în camasa alba, cu nas de botez, cu mirungere si cu bo te zare, turnându-i apa cu capul aplecat deasupra cris telnitei si tunzându-i parul exact ca la un botez normal. Sunt ferm convins ca acest lucru nu a ajuns la urechea episcopului, episcopul nu stie ca are ase me nea elemente ramase de pe vremea ceausista, când se facea preotie comunista cu cai de lemn.

– Cum vedeti situatia de atunci, comparativ cu cea de acum?

– Biserica avea diferite elemente mediocre de preotie si suferea de anumite traume spirituale. Acum exista atâta informatie spirituala si religioasa, capacitati preotesti si reciclari, tot ce vrei, si poti sa-ti verifici permanent clericii. Poate este nevoie ca tineretul care s-a ridicat acum sa fie pus în parohii, sa fie acolo si sa învete de la cei batrâni; dar, în acelasi timp, sa nu colecteze si greselile care se fac. Daca episcopul va ramâne un simplu functionar bisericesc, slavit de cres tini cu ocazia sfintirilor, resfintirilor de biserica, cu ocazia hramurilor, a slujbelor arhieresti, nu este de ajuns. Episcopul trebuie sa fie la inima poporului, pentru ca, în momentul în care episcopul este în mij lo cul poporului, Hristos este în mijlocul poporului si Bi serica este în mijlocul poporului.

Ar trebui sa renuntam, trebuie neaparat renuntat la acele slogane prin care predicile preotului sfârsesc cu "avem popor credincios si bun, avem popor cre din cios si evlavios, avem popor jertfelnic, avem po por rabdator".

– Aceste sloganuri încearca sa acopere situatia reala, arata lipsa dorintei de a privi adevarul cu ochii deschisi...

– Avem nevoie si de un popor credincios, si de un po por intelectualizat, trezit si spiritualizat ortodox, avem nevoie de un popor receptiv la chemarea preotului si episcopului, avem nevoie de un popor care sa nu fie receptiv la atacul sectelor, la atacurile neocres ti ne sau la învataturile gresite, avem nevoie de un tineret receptiv la cerintele Bisericii. Pentru ca viitorii clerici si preoti sa nu mai confunde preotia cu ingineria, sau cu medicina ori cu avocatura.

Avem nevoie de un popor care sa fie permanent la în demâna Bisericii, ori de câte ori este nevoie, în orice activitate filantropica si caritabila: sa fie un po por care sa rationeze cui face binele, când îl face, de ce-l face, pe ce principiu si cu ce scop, iar episcopul trebuie sa fie un fel de mama spirituala a poporului, nu cineva de care nu ai voie sa te atingi...

– "El este stapânul. Stapânul nu e ca o mama? Nu i se cânta 'Întru multi ani, stapâne'?", se

poate întreba omul din popor. Desi în cartile de cult grecesti termenul folosit are alt sens...

– În momentul în care i se cânta "Întru multi ani, stapâne", poporul sa vada în el punctul de referinta al Bisericii, ca atunci când intra sectarul în casa lui sa spuna asa: "Tu-mi vorbesti mie de Dumnezeu.... Pai, tu nu l-ai vazut pe stapânul nostru cum arata si cine este el, cu el sa stai de vorba, sa vezi el ce spune, cu mine n-ai ce sa discuti, fugi de aici..." Atunci ar ra mâne satul curat, biserica curata, mosia curata si tara ar ramâne curata. Nu ar mai da navala sectele.

Dar secta vine si gaseste un preot la patru sate; secta vine si gaseste un preot betiv, un preot privatizat cu magazine sau un preot care la toti crestinii le des chide cartea si le spune ca au farmece, nascând ast fel tot felul de curente neortodoxe; secta vine si ga seste un preot care nu i-a învatat pe credinciosi ro lul Sfintei Împartasanii la 40 de zile, al spovedaniei la 40 de zile, al parasirii pacatelor, al prezentei în bise ri ca, al Sfintei Liturghii în fiecare duminica si al rostului ei esential în viata crestinului...

Episcopul se va mândri cu adevarat abia atunci când va avea o turma de apostoli seriosi si credinciosi, care cu adevarat îl reprezinta la nivel de biseri ca si la nivel de morala crestina.

– Spuneti ca ar trebui ca, prin vrednicia lor, preotii sa fie un prilej de bucurie pentru pastorul lor. Dar preotii nu sunt si ei tot oameni? N-au dreptul sa pacatuiasca?

– Nu. Se merge pe principiul izvorât din mentalitatea comunista: "Sa faci ce te învata preotul, nu ce face el". Nu este firesc! Preotul trebuie sa fie îndreptarul satului. În vremurile de demult, preotul, docto rul si avocatul erau oamenii culturii românesti. Nimeni nu stia în sat decât de prefect, de preot, de doctor, de învatator. Acestia erau oamenii în jurul carora se alcatuia satul. Iar când era o judecata, preotul era cu Scriptura si cu crucea, medicul era si el acolo, de fata, sa vada ce s-a întâmplat. Iar prefectul se sfatuia cu preotul si luau o decizie, învatatorul scria jalbele sau consemna procesele verbale, asculta ce spunea pre otul si dadea ultima decizie. Aceasta este adeva ra ta învatatura sanatoasa, din vatra românească a satului.

Întrebarea mea ramâne una singura: daca în momentul de fata nu mai avem nici medic, nici prefect, nici învatator si nici preot adevarat, ce se va întâmpla cu satul românesc?...

– Exista multe sate în care preotii apar numai duminica sau la sarbatori si oamenii sunt lipsiti de o relatie vie cu ei. Astfel de preoti se simt prea elevati pentru a locui la tara, pentru a împartasi aceeasi viata cu cei pe care îi pastoresc. Iata ca, din cauza preotilor navetisti, sunt sate aproape lipsite de preot...

– Problema preotilor navetisti... Ei singuri sunt vinovati ca au ales sa-si ia preotese care se tem de no roi, care nu vor la tara, ci prefera baia cu lux si con for tul, prefera sa fie coafate si aranjate... Asta îi pri veste direct si personal.

– Sunt totusi situatii în care vina nu este a preoteselor...

– Este de datoria episcopului sa încerce orice mij loc de constrângere, de fortare, ca ei sa traiasca în mij lo cul satului, exact cum traieste învatatorul în mij locul clasei, pentru ca nu poate el, ca navetist, sa înteleaga cerintele parohiei.

Daca totusi trebuie sa faca naveta, macar lunea, mier curea, vinerea si duminica sa fie în parohie, patru zile în care el sa fie oarecum la cerinta credincio su lui, lânga el. Credinciosul sa stie clar: azi este marti, pa rin tele nostru nu este, are problemele lui per sonale, dar stiu ca miercuri dimineata va fi gasit la biroul pa rohiei, la casa parohiala, unde se pot rezolva pro ble mele parohiei. Botez, Cununie, înmormântare, sfin ti re, aghiasma, Maslu – si tot ce mai este nevoie.

– Considerati ca tinerii sunt sensibili fata de caderile preotilor?

– Caderea preotului, sminteala tânarului... Capacitatea redusa si incultura preotului, dezinteresul fata de tânarul pe care-l are în fata, modul de tratare a relatiei preot-ucenic sau duhovnic-crestin, acela este mai important si mai smintitor. Ati vazut ca în gene ral se merge pe

un principiu birocratic. “Ce doriti, ce pof titi, bine, lasati, rezolvati, plecati, Doamne-ajuta!...“

– Superficialitatea acestui refren nu face altceva decât sa îi îndeparteze pe oameni de biserica. Oamenii au nevoie de preoti care sa le înteleaga framântarile, sa le înteleaga zbu ciumul launtric si sa îi ajute sa se ridice din cadere, sa duca lupta cea buna împotriva patimilor si a poftelor, sa mearga pe calea mântuirii...

– Trebuie eliminat dialogul subiectivist în care noi facem o activitate care nu mai este spirituala, ci fa cem mai mult o activitate pedagogica, în care-l obis nuim pe crestin sa lase pomelnicul, si cu asta a rezolvat problema, fara a-i mai da un sfat, fara a mai cer ce ta în ce stare spirituala este, sau cât de împrastiat sau necunoscator al lucrului pe care-l are de facut este. Asta-l sminteste pe tânar... Nepasarea preotului fata de sufletul lui sau neimplicarea preotului în via ta lui concreta.

De exemplu, sunt cazuri când vin tineri si spun: “Am fost la preot si i-am spus ce am patit si mi-a zis: ‘Si acum ce vrei sa-ti fac eu?’“. Iata un raspuns care sminteste. “Si ce vrei sa-ti fac eu? Roaga-te...“ Ei, cuvântul “roaga-te“ îl stim din Sfânta Scriptura. Dar când, cum, de ce, cu ce, cât, pâna când sunt întrebari legate de cuvântul “roaga-te“, care trebuie sa-mi ara te daca voi fi sau nu ascultat de Dumnezeu ori daca sunt pe calea pe care Dumnezeu ma poate asculta.

– Oamenii comenteaza articolele din ziare si sunt însetati sa afle cât mai multe despre pacatele preotilor, consi derând ca daca preotii sunt pacatosi, au si ei dreptul sa pa ca tuiasca. Îsi justifica pacatul aratând cu degetul spre preoti, nu?

– Da, mi-a placut cum ati pus întrebarea si am sa va dau un raspuns pe masura. Oamenii cauta artico lele si tot ce se scrie despre pacatele preotilor si uita sa citeasca articolele despre pacatele lor. Dar, pen tru ca ati pus o întrebare atât de interesanta, am sa va spun urmatorul lucru: nu trebuie sa raportam Biserica la individ.

Hristos n-a pacatuit, n-a curvit, n-a baut, n-a furat, n-a înselat, n-a batjocorit niciodata, a dus o viata si o activitate mesianica: “Cine ma vadeste de pacat?“ A aratat ca este fara de pacat, cum spune si rugaciunea: “Tu singur ai purtat tot, fara de pacat fiind“. În momentul în care noi suntem întrebati daca oamenii se smintesc neaparat de pacatele preotilor, trebuie sa re zol vam problema astfel: oamenii sa fie aceia care sa-si aleaga preotii singuri în parohia lor, dupa vrednicia fiecaruia.

În vremea de demult, un preot nu era pus în satul respectiv pentru ca asa voia el, ca avea relatii la episcop si acesta i-a dat parohia cutare. Nu. În vremea de demult poporul spunea: “Pe cutare îl vrem preot!“ Asa a ajuns si Sfântul Spiridon preot si episcop în Trimitunda, asa a ajuns si Sfântul Nicolae preot în Mira Lichiei si episcop, asa a ajuns si Sfântul Ioan Gura de Aur patriarh în Constantinopol.

– Oamenii uita de existenta unor asemenea ierarhi cu viata sfânta. Desi am avut ierarhi sfinti, chiar facatori de minuni, si în vremuri apropiate de ale noastre: Sfântul Ioan Maximovici, arhiepiscopul care nu se sfia sa mearga descult pe strazile din San Francisco, sau Sfântul Nectarie din Eghina, care, de altfel, a si fost prigonit de clericii ne vred nici, fiind mutat disciplinar din Patriarhia Alexandriei... Oamenii prefera sa îi vada numai pe clericii nevrednici si sa spuna ca si Biserica e nevrednica...

– Poporul trebuie sa tina minte ca Biserica este alcatuita din totalitatea credinciosilor botezati în numele Sfintei Treimi, altoiti în butucul lui Hristos. În momentul în care ei alcatuiesc o biserica într-un sat, au un comitet parohial. Acel comitet parohial are un de legat sau mai multi delegati care, în momentul aparitiei unei probleme din partea preotului lor, sunt obligati sa o explice episcopului.

Iar daca episcopul este anuntat si nu da o mustra re, un avertisment sau o îndreptare acelui cleric pentru viciile pe care le are, poporul are libertatea de a-i elibera certificatul de pensionare,

adica prin de mi sie cu conventie sau preaviz, în care sa-i spuna: “Pa rin te, mai aveti doua duminici sa va cautati parohie, pentru ca noi vom merge la episcop sa ne dea un pre ot care sa fie pe vrednicia locului“.

– Dar daca e mutat într-o alta parohie si strica si parohia aceea...

– Sa ajunga sa-l plimbe în cel putin douazeci de pa rohii, pâna ce si episcopul va ajunge la concluzia ca acel om care are permanent reclamatii, nu trebuie sa fie slujitor si model celor pe care-i sminteste. Daca oamenii sunt categorici si sunt bine formati duhov ni ces te, vorbind cu episcopul fata catre fata, la modul cel mai serios, atunci pot merge pâna la a închide bi se rica. “Domnule, noi nu mai avem nevoie de slujba unui ticalos. Noua sa ne dati un preot tânar, ca aveti absolventi tineri, care au nevoie sa-si puna capacita tea lor preoteasca în slujba Bisericii. Iar pe acesta, care sminteste satul, este momeala sectelor, a ateilor, este limba bârfitorilor, este ochiul si tinta de atac a tu tu ror propagandistilor împotriva Bisericii, va rugam urgent sa îl luati de aici! Noi nu vrem ca satul nostru sa aiba o reputatie proasta din cauza preotului!“

Si atunci, va spun eu ca, în mod categoric, vom ajun ge sa avem preoti someri, care nu vor avea parohie din cauza conduitei lor si vor trebui sa se reorienteze profesional, sa ajunga avocati, doctori, medici, tâmplari, zidari, zugravi, salahori, faiantari...

– Oamenii s-ar putea sminti sa îl vada pe preot zugra vind case... Totusi, în trecut, gasim cazuri de preoti care, pentru a se pocai de caderile pe care le-au avut, desi erau slujitori ai altarului, au preferat sa se reprofileze, sa se ocu pe cu meserii obisnuite. Lumea spune ca Biserica e oarba la caderile slujitorilor ei. Dar pravilele bisericesti sunt foarte aspre si foarte categorice în privinta pedepselor preo tilor care pacatuiesc. E adevarat însa si faptul ca nu prea se mai tine cont de aceste pravile...

– Nu scrie nicaieri ca un preot trebuie sa moara preot, cum nu scrie nicaieri ca un preot trebuie sa faca pacate si sa slujeasca cu tot cu pacate... Când pacatele lui au depasit dreptatea lui Dumnezeu si mânia poporului, atunci episcopul este obligat sa ia masura administrativa, prin mustrare, avertisment, mutare, desfiintare, pentru ca altfel se compromite el ca episcop si are o reclama proasta. Luati de pilda, pro ble ma de la Galati când episcopul a demis direct un preot care savârsise nu stiu ce faradelege. Episcopul pe loc, fara sa mai discute, fara sa mai faca consilii si povesti, a luat decizia definitiva si a trimis automat alt preot. Nu e chiar atât de greu.

– Dar unii ierarhi au retineri fata de o atitudine atât de directa...

– Cine sa se teama de o atitudine directa? Ce spu ne Sfântul Ioan Gura de Aur? “Mai bine sa putre zeas ca în pântecele maicii sale decât sa se nasca cel care va ajunge preot nevrednic“.

– Ce masuri ar trebui luate în privinta preotilor care fac pacate mari?

– Deocamdata episcopul locului sau chiriarhul fie carei eparhii trebuie sa-si cunoasca într-un opis toate parohiile si toti preotii, sa aiba un caiet în care sa consemneze slabiciunea sau vrednicia fiecarui preot. El, ca parinte si ca econom al fiecarei eparhii, trebuie sa stie permanent când trebuie sa dea sfatul parintesc, doar de aceea poarta cârja si mitra arhi e reas ca, are putere de a reprezenta pe Hristos si de a lua decizii în numele lui Hristos: “Tu sa fii cuminte, sa fii atent sa nu faci asa...“ El este unicul în masura sa-l îndrepte; nu poate o instanta de judecata lumeas ca sa rezolve o problema de instanta preoteasca.

– Sunt mireni care, plini de mânie, vin si spun ca preo tii ar trebui judecati în tribunale... Dar pentru preotii care pacatuiesc exista instante bisericesti. Si uneori nici nu este nevoie sa se ajunga la aceste instante, sunt pro bleme care intra în competenta episcopului...

– Nu poate o instanta sa vina sa spuna “de ce a pus preotul o taxa la botez?“ Nu poate sa vina o instanta judecatoreasca sa-l judece pe preot de ce e aspru în biserica sau de ce-si bate joc de credinciosi. Asta e numai de datoria spirituala si morala a episco pului care are consistoriul lui personal, format din oameni care au o anumita autoritate morala, nu sunt ca cei pe care-i judeca,

pentru ca, altfel, n-ai facut nimic: corb la corb nu-si scoate ochii si întunericul nu se ames teca cu lumina.

– Nu putini sunt cei care se smintesc de taxele impuse în anumite biserici... Tarifele pentru înmormântari, pentru botezuri sunt prea mari si oamenii nu pot face fata. Chiar daca "birul", atât la botez cât si la înmormântare, ti se ia o singura data...

– Protopopul sau episcopul locului pot cadea de comun acord, ca în orice institutie de domeniu public unde se vorbeste de o finantare. Avem parohii de gra dul I, de gradul II, de gradul III. În parohia de gradul I, 30% din credinciosi sunt bogati, 20% saraci, 10% umiliti, lipiti pamântului. Si poate exista un articol local de lege, pus de episcopul locului, în care sa se spuna ca preotul este obligat sa boteze gratis copiii oamenilor saraci, sa îngroape gratis oamenii saraci, sa cunune gratis oamenii saraci sau sa ia jumatate din taxa. Sau un articol care sa spuna ca ramâne la la ti tudinea credinciosului cât va darui el din proprie ini tiativa preotului sau bisericii, fara ca preotul sa cârteasca, sa ceara sau sa mareasca o anumita taxa.

– Ati vorbit despre faptul ca episcopul poate sa-l ajute pe preot sa se îndrepte. Exista posibilitatea de îndreptare? Pentru ca oamenii sunt convinsi ca preotii cazuti nu se pot ridica. Îi arata cu degetul, ca si cum ar fi osânditi la iad.

– Acum, trebuie sa întelegem urmatorul lucru: sunt caderi si caderi, patimi si patimi. De exemplu, nu o sa putem sa condamnam un preot ca este mai as pru sau mai categoric ori mai rece fata de credinciosii sai. Nu o sa poti condamna un preot pentru ca a întârziat la slujba. Nu o sa poti condamna un preot pentru ca a întârziat la o cununie, ca a refuzat sa faca cuiva o ierurgie exact în ziua în care a vrut acela, el având alt program.

Sunt nenumarate motive de reclamatie, dar cele mai multe reclamatii sunt întemeiate pe un singur lucru: viata morala a preotului, care ar trebui sa fie în pa rohie modelul absolut. Acolo ar trebui sa intervina epis copul categoric, în anumite situatii: n-ai sa-mi lasi tu mie într-o parohie sa faca Liturghie un preot care desfrâneaza, ci automat îl vei înlocui, pentru ca deja te compromiti tu, ca episcop, prin subalternul tau pe care-l ai si care te reprezinta acolo, daca el face asemenea lucruri. Daca ramân oameni neîngropati, oa meni neîmpartasiti, bolnavi neîmpartasiti, muribunzi neîmpartasiti, atunci oamenii pot sa se razvra teas ca împotriva preotului facându-i reclamatie la eparhie.

Daca apare o patima din asta minora, lacomie sau betie, la fel, trebuie sa intervii: fie îl legi sa nu mai bea, fie îl obligi sa nu mai faca anumite abuzuri. Sunt vicii si patimi personale pe care si le rezolva el cu episcopul, atunci când se spo vedeste în cadru intim. În general, enoria se leaga de pacatele preotului care sunt facute în ochiul public, fara scrupul si fara ru sine. Adica pacatele vatamatoare ochiului social. Aco lo, episcopul trebuie sa intervina categoric.

Unde sunt probleme personale, care nu se vadesc si nu afecteaza cadrul parohiei, acolo nu mai au trea ba credinciosii. Ca el vrea sa manânce mai mult sau e mai puturos, asta îl priveste direct si personal. Va da socoteala dupa cuvântul psalmistului: "Blestemat este cel ce face lucrul Domnului cu îndaratnicie"...

***

8 aprilie 1993

"M-am întrebat multa vreme: de ce pacatuiesc preotii? Lista lor de pacate este larga: de la pacatul lacomiei, de care sunt cuprinsi foarte multi, pâna la nerespectarea predaniilor bisericesti. Preotii nu au voie sa ia bani pe spo ve danie; si totusi unii iau. Ar trebui ca preotii sa nu fu me ze; si totusi unii fumeaza, îndraznind sa se ascunda sub pretextul ca Sfintii Parinti nu au dat canoane împotriva fumatului.

De ce pacatuiesc preotii? Asta este o întrebare foarte importanta. În primul rând, nu pacatuiesc toti, ba chiar unii duc viata sfânta. De ce pacatuiesc unii preoti? Ras pun sul pe care

îl am în minte, desi nu l-am auzit de la nimeni, este ca pacatuiesc tocmai pentru ca Dumnezeu le da aceasta libertate. Adica Dumnezeu nu a vrut sa le rapeas ca preotilor darul libertatii.

Catolicii cred ca atunci când papa vorbeste de la amvon e infailibil, nu poate gresi. Adica e un fel de robot teleghidat de Dumnezeu. Dar ideea aceasta este puerila. Au fost papi care au zis tot felul de prostii de la amvon si acesta este cel mai bun argument ca ideea infailibilitatii este gre si ta. Si au avut parte catolicii astia de papi care de care mai infailibili. Desfrânatul Borgia era la fel de infailibil de la amvon cum era si în pat.

Dumnezeu ar fi putut sa îi transforme pe toti preotii în roboti asceti, lipsiti de patimi dar si de virtuti. Dar Dum ne zeu a vrut ca slujitorii sai sa Îl slujeasca în deplina li bertate: altfel, i-ar fi lipsit din start de posibilitatea de a câstiga cununa sfinteniei.

Dumnezeu vrea ca toti clericii sa fie sfinti, asa cum vrea ca toti credinciosii sa fie sfinti. Dar, atunci când cle ri cii nu sunt la înaltime, vina este a lor si nu a lui Dumne zeu. Zicea cineva ca un copil rau este dovada unui esec al parintilor, ca parintii poarta mare parte din responsabilitatea acestui esec.

La fel este în cazul preotilor. Ei nu au picat de pe alta pla neta, ci sunt oameni ca noi. Sunt oameni dintre noi. Ei sunt roadele si, într-un fel, oglinda mediului în care au crescut. Când un tânar ajunge preot în satul în care a co pilarit si oamenii vad ca e nevrednic, ar trebui sa îi mustre constiinta: ei l-au pregatit sa devina asa.

Bine, nu e numai influenta mediului; din sate cu viata religioasa destul de timida au iesit preoti deosebiti, iar din sate în care viata duhovniceasca a fost mai înalta, au ra sa rit preoti carora le statea mai bine ca si chelneri sau ca vân zatori de tutun. Si-au ratat cariera. Oricum, la oras e mult mai usor sa îl arati cu degetul pe preot: nu îti poti da seama ca si tu esti de vina pentru ca el nu e asa cum trebuie.

Preotii au de dus o lupta grea ca sa pastoreasca turma. Tot ascultând la spovedanie pacatele oamenilor si aflând toate ticalosiile din lume, cei mai slabi cad si ei în pacate asemanatoare. Daca membrii unei parohii ar fi dornici sa duca o viata mai sporita duhovniceste, atunci preotul ar gasi în elanul lor puterea de a fi el însusi o persoana mai înduhovnicita. Dar când membrii parohiei nu au în cap decât cum sa împace virtutea cu pacatul, utilul cu placutul, preotul este tras înapoi.

De fapt, cei care îi bârfesc pe preoti o fac mai ales pentru ca si ei traiesc în pacate si li se pare ca daca si preotii pacatuiesc, atunci propriile lor pacate sunt mai usor de tre cut cu vederea. Asa cred ca se explica isteria celor care nu mai stiu cum sa arunce cu noroi în preoti.

Pâna la sfârsitul lumii, Dumnezeu va avea propriile Sale vase alese, va avea slujitorii Sai care vor pastra ne stinsa flacara dreptei-credinte.

*Doamne, alunga de la mine toate gândurile de judecata pe care, din prostia mea, le-am avut împotriva slujitorilor tai. Scoate la lumina nevinovatia celor napastuiti pe nedrept, iar pe cei care au cazut în oarecare patimi, cura tes te-i dupa mare mila Ta, spre lauda Bisericii Tale si rusi na rea celor care îi clevetesc. Amin!"**

Despre carti

Daca românii ar fi constienti de faptul ca în librarii, ala turi de tone de maculatura, se vinde si aur la pret de hârtie, ar alerga sa se împrumute de la rude sau de la vecini pentru a-si strânge o comoara cât mai serioasa. În librarii se vinde aur la pret de hârtie, si totusi oamenii nu se îngramadesc sa îl cumpere. Asta pentru ca nimeni nu le deschide ochii.

Cartile duhovnicesti sunt aur curat, dar asta numai pen tru cine este în stare sa le înteleaga valoarea. "Ce folos sa dam atâtia bani pe carti, când dupa ce le citim nu mai avem ce face cu ele?", se întreaba unii, preferând sa îsi înghesuie rafturile din biblioteca preferata, careia i se

spu ne frigider.

Într-adevar, "de ce sa dam bani pe carti, când, dupa ce le citim, nu mai avem ce face cu ele?", ne-am putea întreba. Ar trebui sa întelegem ca o carte duhovniceasca nu este o carte obisnuita. O carte duhovniceasca îti modeleaza sufletul, îti schimba viata, încetul cu încetul. Cine investeste numai în rafturile frigiderului, va avea în inima numai sar male si smântâna. Sufletul are nevoie de carti. Rafturile inimii sunt mai solide decât rafturile bibliotecilor. Si daca nu ne zgârcim a le umple, mare plata vom avea.

***

– Parinte, din ce în ce mai putina lume citeste astazi. Exista o criza a cartii. Care credeti ca sunt cauzele ei?

– Cei cincizeci de ani de comunism, în afara de lucrurile materiale bune, au avut în vedere distrugerea spiritului uman, adica a sufletului. Un mijloc a fost distrugerea fondului religios de carte crestina. Stim prea bine ca atunci cartile circulau din mâna în mâna la crestinii mai evlaviosi, pentru a mai cunoaste ceva din tainele lui Dumnezeu. Într-un singur sat existau doua-trei Biblii la parohie, care circulau din mâna în mâna; sau mai avea în sat Psaltirea nu stiu care baba uitata de vreme, care-a tinut-o în ieslea de la vaca sau în podul cu fân, ca sa nu i-o gaseasca comunistii si sa nu i-o arda.

– Ce s-a întâmplat dupa revolutie?

– Ei, dupa revolutie, ca în orice stat de drept, liber si democratic, cum consideram a fi si tara noastra, a început libera manifestare a cultului crestin-ortodox. Biserica nationala cuprinde 80% dintre români. Tipografiile, institutiile de misiune biblica, laice sau bi se ricesti, au început sa scoata carti religioase care au ajuns la tineri si batrâni. Dar s-a uitat urmatorul lucru: nu citirea cartii era problema cea dintâi a cresti nu lui, ci explicarea acelei carti. Ar fi trebuit ca, în momentul în care a aparut o carte religioasa, fie ca re preot de parohie sa o ia si sa-i faca prezentarea: cateheza generala a cartii, fondul si cuprinsul învataturii respectivei carti, rolul si folosul citirii ei.

– Dati-ne un exemplu...

– O sa va spun un lucru concret, trait si vazut cu ochii mei aici, la manastire, la Bârnova. În anul 1991, când s-a deschis manastirea, oamenii din acest sat erau niste crestini simpli si necunoscatori. Nu se stia în casa decât de-o icoana într-un colt, de un paharel cu trei grame de ulei si o festila facuta dintr-un dop de la sticla de ulei si de o carticica de rugaciune sau de un caietel scris de mâna, în care existau "Tatal Nostru", "Crezul", "Psalmul 50"...

Când am deschis manastirea, nu ne-am ocupat direct de carti, fiindca aveam cu totul alte probleme; am delegat o crestina care a luat legatura cu editurile din Bucuresti, din Iasi si de pe unde mai era carte religioasa. Ea venea în fiecare duminica la manastire, îsi scotea toate cartile pe o masa mare în pridvor, iar la altar explicam fiecare carte în parte timp de zece minute înainte de predica sau dupa predica, ce este fru mos în ea si ce este de folos în ea. Daca umbli acum în tot satul sau în toata comuna si în toate împrejurimile astor sate de oameni simpli gasesti ca au câte un paraclis de câte douazeci de icoane, au candele, au "Proloagele", "Vietile Sfintilor", "Mântuirea pacatosilor", "Razboiul nevazut". Sa vezi câta râvna, câta frumusete si dulceata e descoperita de crestin în lumea cartii, atunci când are cine sa prezinte fondul religios de carte.

– Credeti ca acum avem de-a face cu o stare de anorma li tate datorata lipsei de lectura?

– Nu este o stare de anormalitate lipsa de citire a cartii, ci este o stare de normalitate; o sa ramâneti mirat de ceea ce va spun. Mergeti prin manastiri si o sa gasiti monahi, preoti, ieromonahi care au biblioteci întregi, dar care nu deschid o carte. Sau tin o predica la amvon din ceea ce le trece prin stomac sau le sare din zbor pe la ureche din mass-media, numai din fondul religios de carte, nu.

Mergeti la unele hramuri unde participa marii pre lati ai Bisericii si veti asculta predici politice ne ro di toare si, nu o spun din rautate, nici macar nu se vor beste de fondul sarbatorii în sine. Mergi la un hram unde vin mii de oameni, cum e Nicula, Putna, Neamtu, si asculti o predica unde se tin lozincarii de multumire de câte 10-15 minute, de catre fiecare cap al bisericii în parte, când s-ar putea multumi într-un singur cuvânt: "Multumim tuturor participantilor, cu si fara nume, din toate partile si din toate colturile". Dar hai sa vedem si ce înseamna Înaltarea Domnului, ce are la fundamentul ei, ce înseamna Nasterea Mai cii Domnului, Adormirea Maicii Domnului, ce în seam na Sfânta Treime, Schimbarea la Fata, ce în seam na Pogorârea Duhului Sfânt etc.

Se vorbeste la modul academic, într-un limbaj extraordinar de sofisticat, datorat doctoratelor si studi ilor superioare, dar nimeni nu se implica si nu vrea sa se coboare la nivelul de pastoratie satesc, normal, de oa rece cei mai multi dintre cei care sunt de fata nu sunt ministri, senatori, parlamentari, directori sau ingineri, ci sunt crestinii de rând care nu fac altceva decât sa mânuiasca sapa, plugul, ciocanul, dalta. Nu sunt oameni instruiti în a asculta lucruri înalte. Mi-a placut cuvântul parintelui Teofil Pârâianu: "Teologia înalta cu cuvinte sofisticate înseamna ateism si lipsa de credinta".

– *De ce spuneti lucrul acesta?*

– De ce spun lucrul asta? Cu fondul de carte pe care îl detine la ora actuala România, în acesti doi sprezece ani de democratie, ar trebui ca la baza culturii românesti actuale sa existe un abur de tenta religioasa si un abur de isihasm contemporan, în duhul Sfintilor Parinti. Numai Filocalii s-au tiparit în câteva editii, Vietile Sfintilor în câteva editii, ca sa nu mai vor bim de sfinti rusi, greci, bizantini etc., numai sa vrei sa citesti. Dar nu se obisnuieste sa se mai citeas ca; starea de normalitate vine acum de la cultivarea prin internet, prin calculator, prin televizor, prin zia re, reviste, radio, muzica si pierderea vremii.

Nu se mai sta în biblioteca, la studiu, la cercetat, la aprofundat câte un text prin analiza, la subliniat câteva idei principale sau de valoare dintr-o carte religi oasa, pentru ca nu are cine. În plus, un lucru de care trebuie sa tinem cont, atât în viata laica, cât si în cea clericala, este formalismul religios al intelectualului teolog care nu sta sa-si faca activitatea pastorala. Informatia pe care o primeste de la institutul pe care îl absolva nu este din învatatura Sfintilor Parinti, din învatatura patristica si filocalica; este numai dintr-un fond sec de carte, care are la baza scolasticismul, adi ca formule, idei, pareri despre Dumnezeu.

Ca sa nu mai vorbesc despre manualele de psihologie, de metodica, de omiletica, ce te învata sa faci o predica. Dar din ce sa vorbesti, daca tu nu citesti o carte, ca sa ai si miezul, adica fondul, ca sa-l legi conform omileticii si cateheticii. Se vorbeste cu un limbaj de lemn.

– *Care este solutia?*

– În primul rând, Biserica trebuie sa faca un pas înainte si sa depaseasca momentul 1989, comunismul adica, în care predica începea cu ce frumos a plouat afara, ce frumos e sa muncim ogoarele, sa Îi multumim lui Dumnezeu ca a dat ploaie, sa fim harnici, sa fim credinciosi, sa fim drepti, sa fim buni, sa respectam conducerea si pe conducatorii nostri. A cam trecut vremea în care vorbeam despre Dumnezeu la forma abstracta, trebuie sa vorbim despre Dumnezeu într-o forma concreta.

Dar ca sa reusesti sa vorbesti într-o forma concreta trebuie sa ai oameni pregatiti sa vorbeasca asa si sa ai oa meni bine formati. O sa va spun un lucru: nici pes te cincizeci de ani nu va fi înteleasa opera parintelui Staniloae. Este o opera de aprofundat atât de mare, de imensa, încât teologii nostri vor trebui sa faca mul te doctorate si sa ia multe burse în strainatate. La noi, în Biserica de Rasarit, în momentul de fata, în 2002, ne confruntam cu urmatoarea situatie: o vasta experienta din scriitorii straini, din teologii din afara, din apus, tenta spre catolicism, protestantism, anglicanism, luteranism, adica spre ecumenism. Nimeni nu contesta toate acestea,

dar de ce sa nu avem ne vo ie de învatatura patristicii grecesti, a teologiei rusesti, de ce sa nu am eu nevoie de sursa de informatie care este Sfântul Ioan Gura de Aur, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie Teologul etc. Toata cultura fi lo calica la ora actuala nu numai ca nu este aprofundata, dar nu este nici macar înteleasa. Si va dati seama ca aceasta lipsa de lectura se observa nu numai la nivelul laicatului.

Acum nu se tiparesc carti fiindca exista interesul de a scoate carti, ci se pun niste titluri sugestive si se scot tot felul de carti ca sa iasa banul...

– A devenit totul o afacere...

– A devenit totul un comert cu carte religioasa. Nu se merge pe principiul motivarii cartii religioase. Omul, vazând rafturi întregi de carti, ce spune? "La sa, tot despre Dumnezeu vorbesc". El are o forma scurta: "Tatal nostru care esti în cer"; si cu asta si-a re zol vat problema. Trebuie ca un preot la amvon sau un mo nah la manastire sa prezinte credinciosului va loa rea cartii pe care o are în fata si sa-i spuna, eventual, de ce trebuie citita sau "citeste-o si vino la mine, cu su bli nieri unde n-ai înteles", lucru pe care nu-l vei întâlni.

În vremea de demult, în vremea patristica, isihastii erau rasplatiti cu darurile Duhului Sfânt si traitorii în pustie erau rasplatiti cu darurile harismelor si erau facatori de minuni, înainte-vazatori. În ziua de azi, daca vrei sa cunosti un preot sau un monah daca este bun, te uiti daca este un bun constructor de biserici, daca biserica lui e data în praf de piatra, daca e aco pe rita cu tabla de cupru, daca i-a pus temelie cu fier-be ton, daca i-a pus gard de fier forjat, daca i-a facut sala de protocol, daca i-a facut alee cu trandafiri, si te uiti daca a facut studiile în strainatate.

Ce poate da în schimb strainatatea unei Românii crestine? Dimitrie Cantemir, în "Descrierea Moldo vei", scria ca bisericile Moldovei erau o suta optzeci din piatra si lemn, în afara de schituri si de pustnici care foiau si umpleau padurile. Sfântul Paisie Velicicovski gaseste un mediu prielnic la Poiana Marului, unde învata Rugaciunea lui Iisus si, dupa zabovirea în Sfântul Munte, va pleca la Secu si la Neamt. Sau fenomenul staretilor Gheorghe si Calinic de la Cernica, ce vor aduce o înnoire a monahismului si a isihasmului românesc.

La ora actuala, noi nu întelegem Patericul românesc, care este pe întelesul nostru, cu parinti contemporani. Înca exista în România oameni care nu stiu cine este Paisie Olaru si Cleopa Ilie. Deci e foarte greu sa ne dam cu parerea despre felul în care cartea religi oasa este fructificata sau savurata în România. Ca urmare a faptului ca totul a devenit de o mare superficialitate, tânarul este mult mai tentat sa alerge spre practicile orientale, care-ti aduc tabietul spiritual de moment, "traieste-ti clipa", asta este reclama zilnica.

Nu este nevoie sa citeasca Vietile Sfintilor, unde i se spune ca trebuie sa astepte si sa rabde ani de zile si sa se nevoiasca, pentru a-L vedea pe Dumnezeu, când el a învârtit ceasca de doua ori si stie ce va fi anul vii tor, când ea învârte de doua ori Tarotul si stie cu cine se marita, învârte de doua ori nu stiu ce carte si stie când îi moare barbatul sau se duce la bioenergetician si acesta, cu doua învârtituri de mâna, îi vindeca boa la si e perfect sanatos. Dracul si-a atins sco pul: "Nu studia, vino dupa mine si-ti îndeplinesc ori ce dorinta".

– Acum sunt foarte multe carti. Ce posibilitate au oa me nii sa-si dea seama care sunt cartile potrivite pentru ei? Oferta este foarte mare si oamenii nu stiu ce sa aleaga...

– Oferta de carte este extraordinar de mare, dar noi trebuie sa distingem cele doua mari oferte de carte. În primul rând este oferta morala, oferta spirituala, legata de Vietile Sfintilor, Paterice si Vietile Sfintilor Parinti, si apoi este oferta dogmatica. Si aici cred ca preotii de parohie ar trebui sa faca un tabel, cum am vazut la Manastirea Sihastria la duhovnicii care spovedesc: au început sa prezinte penitentului pe care îl spovedesc o serie de carti: "Mântuirea pacatosilor", "Razboiul nevazut"...

– Cum facea parintele Nicodim Mandita.

– Exact. “Urmarea lui Hristos“, “Oglinda duhov ni ceasca“ si asa mai departe. Duhovnicul sa fie cel care sa îndemne crestinul sa aiba în casa lui carti ziditoare de suflet. Tuturor crestinilor pe care-i spove desc, le-am cerut sa aiba “Ceaslov“, “Psaltire“si “Acatis tier“, candela si icoana. t3ra lucrurile acestea nici nu-i primesc la spovedit. Si uneori, când am impresia ca nu e adevarat sau ca au încercat sa minta, le spun: “Data viitoare când vii îmi aduci Ceaslovul, Psaltirea si Acatistierul, sa vad eu ca le ai“. Si le scriu data pe el si le pun semnatura, scriu ale cui sunt, scriu acolo o mica dedicatie spirituala, doua-trei vor be, ca sa fiu eu sigur ca, daca-l mai chem vreodata, nu-mi aduce alta carte sau o împrumuta de undeva. Pentru ca în felul acesta îl constrângi pe om sa se trezeasca si sa înteleaga ce înseamna cartea de rugaciune, nu într-un mod abuziv, ci într-un mod spiritual.

– Dar pot s-o tina si sa n-o deschida...

– Nu, nu, o deschid, va spun eu ca o deschid. Oamenii care vin la manastire au deja o treapta mai înalta de rugaciune. Am întâlnit eu, personal, tânar la 26 de ani care nu stia rugaciunea Tatal Nostru. Si l-am întrebat: “De ce nu stii rugaciunea Tatal Nostru?“ Si mi-a zis: “Nu m-a învatat nimeni, nu l-am au zit niciodata“. Si-am întrebat: “Tu cum te rogi?“ “Pai, îmi fac cruce de trei ori seara când ma culc si cruce de trei ori dimineata când ma scol.“ Asta era fondul lui religios la 26 de ani. Nu trebuie sa ne mai miram, ci sa ni se para normal.

Trebuie ca preotii sa fie trâmbite ale Duhului Sfânt, care sa vesteasca crestinilor ce carti trebuie sa cumpere, pentru ca va veni o vreme, cât de curând, când si acest fond de carte religioasa va fi oprit. Nor mele si standardele moderne vor avea grija sa puna o stavila împotriva acestei avalanse de cultura intelectuala crestina exprimata prin carti si nu numai. Din punct de vedere ecumenist, din punct de vedere ca to lic, trebuie sa avem grija ca nu cumva sa cadem în sovinism, sa nu cadem cumva în judecarea si în osân direa celor de lânga noi, care, chiar daca se roaga altor dumnezei, doar tot lui Dumnezeu se roaga, la urma urmei, toti ne rugam la Dumnezeu.

Adica se merge spre New-Age cu pasi repezi: se cauta unificarea credintei într-un singur Dumnezeu, dar nu dupa principiul dogmatic crestin, lasat prin Sfânta Evanghelie, adica dupa învatatura lui Hristos, ci printr-o învatatura dogmatica generala: si Budha e un dumnezeu, si Mahomed e un dumnezeu, si Krishna e un dumnezeu si asa mai departe. Se merge spre o unificare a religiilor si atunci cine va avea carti va fi un om bogat. Pentru ca asa spunea si parintele Ioani chie Moroi, staretul parintelui Cleopa. Mergând la pestera Sfântului Xenofont în Sfântul Munte, s-a întâlnit cu pustnicul Ioan si i-a pus urmatoarea întreba re: “Parinte, este bine sa-mi iau modele vii?“ “Nu, fra te, mo delul tau adevarat sa fie Scriptura si Vietile Sfin ti lor sau Sfintii Parinti care nu te vor sminti niciodata: au trait, sunt autentici si nu mai pot gresi.“ Pentru ca cel care traieste astazi, mâine te foloseste sau te smin tes te. Si atunci ai motiv sa te departezi de Dum ne zeu, pe motiv ca ai fost smintit.

Mi se pare anormal ca un crestin sa aiba calculator, televizor, haine de blana, mobila de lux, vila la tara sau apartament în centrul oraselor universitare si sa nu aiba în casa Ceaslovul, Psaltirea sau macar un singur volum de Vietile Sfintilor, pentru ca o singura carte în casa crestinului este un izvor de întelepciune si nici nu stii când, vreodata, stergându-l de praf si deschizându-l, doua rânduri citesti si-ti intra în ini ma si te-ai întors la Adevar. Este o forma de cunoas tere a lui Dumnezeu în mod intelectual, înainte de a-L cunoaste în împrejurarile vietii.

– Dar oamenii prefera sa se uite la televizor, pentru ca este mult mai relaxant, decât sa-si oboseasca ochii si mintea citind.

– Este adevarat ca este mai relaxant. Dar la televizor n-ai sa urmaresti toata ziua emisiuni religioase; au si ei acolo doua-trei emisiuni pe saptamâna sau cât au spatiu de emisie. Daca ati observat, acum au aparut în spatiul dedicat emisiunilor religioase cultul evanghelic, cultul penticostal, cultul baptist, cultul ie hovist. Deja se creeaza usor-usor o ambiguitate a obis nuintei

cu “luminile“ din lumina. Trebuie sa avem mare grija, pentru ca televizorul are mai mult un spirit distructiv, pe lânga cel informativ. Daca ati fost atenti, televizorul n-a facut altceva decât sa faca propaganda violentei, sexului si vicleniei.

Reclama este mama comertului. Pentru orice lucru care nu se vinde trebuie facuta o reclama obositoare, pâna ce omul este obligat sa cumpere produsul res pectiv, ca sa nu mai vada reclama la televizor, ca altfel îsi plateste abonamentul ca sa vada reclame de dimineata pâna seara. Nu mai exista un bun-simt al au dio-vizualului. Esti obli gat sa asculti ceea ce vrei sau ceea ce nu vrei, asa cum suna un frumos cuvânt: “România este tara tuturor posibilitatilor, nu a impo si bilitatilor“. Ce vrei, aia poti gasi; si unde nu te as tepti, tocmai acolo gasesti. Asa si în problema religi oasa: poti gasi sfinti, poti gasi crestini buni, poti gasi crestini normali si poti gasi si satanisti si anormali.

***

Multi oameni se plâng ca emisiunile de la televizor sunt de o calitate din ce în ce mai proasta, ca violenta si desfrâul cuceresc încetul cu încetul teritorii tot mai largi din micul ecran.

Cartea ofera o alternativa celor care sunt satui de valorile pe care le promoveaza televiziunea. Cartea are o va loa re care nu va putea fi îngenuncheata. Chiar daca Televizo rul va avea din ce mai multi discipoli, si Cartea din ce în ce mai putini prieteni, în cele din urma biruinta va fi a Car tii. Atunci se va lamuri care au fost prietenii ei, si care au fost dusmanii ei. Gândindu-ma la confruntarea dintre cele doua puteri am compus o scurta poveste despre Apo ca lipsa, numita “Ultimul turnir“. Iat-o:

“Pe ulite, soldatii îmbracati în haine stralucitoare stri ga cât îi tine gura. Invita lumea la Marele Spectacol. Intrarea este libera: arenele sunt un furnicar care creste ne în cetat. Este primul turnir la care oamenii au voie sa coboare din tribune ca sa fie cât mai aproape de luptatori. Emotia creste. Timpul trece cu o viteza foarte mare.

Parca au trecut numai câteva clipe de când Cartea a lasat la curte provocarea. Prima reactie a regelui a fost dura: s-a simtit jignit, s-a simtit calcat în picioare. De zeci de ani nimeni nu mai îndraznise sa ceara îngaduinta de a se lupta cu primul dregator, cu Idolul imaginilor. Cu cel pe care nu îl doborâse nimeni, niciodata. Si, când nimeni nu se astepta sa îl mai vada în arena, pentru ca oamenii se temeau de moarte, Cartea a facut gestul necugetat.

Pentru asta Regele a condamnat Cartea la moarte pe rug. Nu ar fi îngaduit ca lumea sa afle cât de obraznica a fost Cartea. Dar Idolul a ajuns în ultima clipa si a stins focul. Cartea era întreaga. Nu asa trebuia sa moara pentru greseala ei. Idolul îi pregatise o pedeapsa mult mai umilitoare. A acceptat provocarea.

Si peste câteva clipe începe lupta. Spectatorii ard de ne rab dare. Arenele sunt pline si nou-venitii încearca cu greu sa îsi faca loc. Regele a promis o mare petrecere dupa tur nir, în cinstea învingatorului. Nu e nici un secret cine va câstiga confruntarea. Dar toti asteapta sa vada cum o va câstiga.

Pentru câteva clipe, arena e ocupata de o multime de cir cari care jongleaza cu pâini. Fac numere de senzatie. Si to tul se termina pe placul multimii: pâinile sunt aruncate în tribune. Pentru câteva minute, multimea manânca pri vind spre Marea Poarta. Si Poarta se deschide.

Pe un cal puternic, frumos, negru, apare Idolul. Multi mea îl aclama. E îmbracat în haine de un alb stralucitor. Multimea îl aclama. Idolul îi saluta ridicând lancea.

Apare si Cartea pe calul ei batrân si slab, cu care nu a câstigat nici o lupta. E îmbracata în armura, dar nu tine în mâna decât un mic scut. Cei mai multi o privesc cu dispret. Dar, între acestia, se afla si câtiva prieteni ai Cartii. Cu barbile fluturând în vânt, stau încordati, de parca lupta ar fi a lor: de parca toata viata lor ar depinde de acest turnir.

Regele face un semn si lupta începe. Spre deliciul admiratorilor, Idolul îsi va arata maiestria:

pentru a umili Cartea, care nu tine în mâna decât scutul, el o va doborî tinând lancea de vârf. În câteva clipe, între cei doi adversari nu mai sunt decât câtiva metri. Si lancea loveste scutul: Cartea cade, dar se ridica repede. Câtiva spectatori, pentru a stârni mânia Idolului, o aclama pe Carte. Paz ni cii nu le fac nimic, întelegând gestul lor.

A doua runda: Idolul va încerca sa evite scutul dusman.

Cartea nu reuseste sa se fereasca si cade de pe cal.

A treia oara Idolul tine lancea ca un adevarat cavaler care vrea sa învinga. Si doboara Cartea. Greu ranita, ea poa te cere oprirea confruntarii. Dar nu o face. Si se suie din nou pe cal.

Idolul e din ce în ce mai mânios. Faptul ca adversarul sau nu vrea sa îsi ia lancea, îl scoate din minti. Pentru a-l provoca, a patra oara îndreapta vârful lancei spre picioa rele calului balan, încercând sa-l împiedice. Si calul cade la pamânt, cu tot cu calaret. Si totusi, dupa câteva momente, Cartea se ridica în picioare.

Tribunele sunt din cei în ce mai înfierbântate. Se fac pa riuri. Nici la luptele cu lei nu a fost atâta agitatie.

Cartea cade pentru a cincea si a sasea oara. Crainicul, care în tinerete fusese un prieten apropiat al Cartii, face sem ne disperate pentru a întrerupe turnirul. Dar Regele îsi ridica mâna pentru a saptea oara.

În tribune, Prietenii Cartii îsi ridica bratele spre Cer. Nu se mai tem de nimic. E ultima lor sansa. Si totusi Regele nu întelege curajul lor. Se gândeste ca îi va ucide dupa turnir.

Si Cartea cade. Se pare ca a murit.

Crainicul vine spre ea si o cerceteaza cu atentie. Ochii i se umplu de lacrimi: Cartea se ridica iarasi. Si crainicul, triumfator, aratând un sul Regelui, anunta: "Asa cum spune legea turnirului, daca un luptator este doborât de sapte ori si totusi se ridica în picioare, victoria este a sa: a biruit prin rabdare..."

Aceasta lege nu mai fusese aplicata pâna atunci si numai cei batrâni îsi mai aduceau aminte de ea. Asta pentru ca nici un turnir nu tinuse pâna atunci mai mult de cinci runde.

Idolul urla ca o fiara ranita: "Nuuu..."

Coboara de pe cal si se da cu capul de pamânt. Fata i se sparge în mii de cioburi.

*Smerita, Cartea îsi priveste prietenii cu ochii în lacrimi. Biruisera. Începea Sfârsitul..."**

Despre monahism

Monahii sunt oamenii care au ales sa poarte jugul lui Hristos, lepadându-se de lume si tinând votul ascultarii, al saraciei si al curatiei. Manastirile sunt locurile în care mo na hii Îl lauda neîncetat pe Dumnezeu. Cam aceasta ar fi cea mai scurta definitie a monahismului si a manastirilor.

Nu de putine ori articole defaimatoare la adresa mona his mului contemporan apar pe primele pagini ale ziarelor de mare tiraj. Si oamenii se smintesc. "Uite ce se întâmpla la manastirea cutare, ia uite ce a mai facut parintele cu ta re... O, daca si în manastiri este atâta dezmat, înseamna ca noi, în lume, nu mai are nici un rost sa încercam sa traim crestineste..."

Nu de putine ori, tineri care au avut în inima lor dorin ta de a se calugari, dupa câteva zile petrecute în manastire, au plecat cu un gust amar.

Am considerat ca o discutie cu parintele Calistrat despre problemele cu care se confrunta monahismul în zilele noastre ar fi ziditoare din mai multe puncte de vedere.

În primul rând, pentru a pune în valoare o marturie care difera de cea a multor stareti care considera ca daca au ridicat cladiri frumoase si daca monahii au fost muncitori harnici, atunci totul îi este bineplacut lui Dumnezeu. Pa rin tele Calistrat se teme mai mult de Dumnezeu, decât de oa meni, si cauta sa Îi placa Domnului si nu oamenilor. Cu vintele sale îi vor face pe multi

stareti sa se simta jigniti. Dar nu pentru a-i jigni vorbeste parintele, ci pentru a-i ajuta sa înteleaga ca s-au abatut de la slujirea lui Hristos.

"Dar cine este parintele Calistrat ca sa vorbeasca?" Asta nu conteaza. Parintele Calistrat nu vorbeste pentru ca ar fi cineva, ci pentru ca este preot-calugar si se simte res ponsabil pentru scaderile altora. Astfel de scaderi îl dor.

Nu conteaza cine este parintele Calistrat. Ar putea fi cel mai neînsemnat ieromonah de pe fata pamântului. Con teaza ca vorbele sale sunt adevarate. Conteaza ca bolile pe care le vadeste sunt reale. Parintelui Calistrat i se pot gasi diferite de fecte. Dar cuvintele sale sunt cât se poate de sanatoase. I se va reprosa ca a spus lucrurilor pe nume, ca urechea presei e foarte sensibila si ca nu e bine ca un iero mo nah sa dea pri lej dusmanilor Bisericii de a lansa noi atacuri.

Fata de minciunile pe care le prezinta uneori presa, adevarurile spuse de parintele Calistrat nu ar trebui sa surprinda pe nimeni.

Manastirile sunt, ca si preotii, oglinda poporului. De unde sa apara monahi sfinti, când multi intra în manastire pentru ca nu au fost în stare sa îsi gaseasca un rost în via ta, sau pentru ca au fugit de crucea casatoriei?

Parintele Calistrat nu este primul care mustra monahii sau staretii nevrednici. Monahismul se confrunta cu pro ble me înca de la începuturi. E adevarat ca, în ultima vre me, astfel de probleme s-au înmultit considerabil. De sute de ani, parintii cu viata sfânta au vorbit despre scaderile mo nahilor. În Paterice gasim destule exemple cu mo nahi care au parasit calea mântuirii. Haina calugareasca nu este un pasaport pentru rai. În Patericul Lavrei Pecerska se face referire la doi oameni care au murit: unul îmbracase haina monahala, dar cu nevrednicie; celalalt murise îna in te de a fi calugarit. Când i-au dezgropat, au vazut ca cel ne vrednic era fara rasa, iar cel vrednic o purta, desi nu apu case sa depuna voturile monahale.

Parintele Calistrat, desi tânar, vrea sa se aleaga neghina de grâu. Îsi doreste un monahism curat, care sa Îl marturiseasca pe Hristos. Si, chiar daca parintele pare uneori prea dur, o face din dragoste: vrea ca manastirile sa fie lumini care sa straluceasca în întuneric.

Parintele nu vorbeste ca un om nepatimas, nu vorbeste ca un sfânt sau ca cineva care priveste caderea celorlalti cu un aer de superioritate, ci cu durerea cu care un om vor bes te despre greselile fratilor sai. Multimile de credinciosi care îl cerceteaza neîncetat dau marturie ca au gasit în el o calauza buna, un sprijin, un ieromonah care nu se lasa mo delat de duhul lumii acesteia. Ceea ce sporeste valoarea marturiei sale...

***

– Parinte Calistrat, cum apreciati starea monahismului contemporan?

– La baza întregului monahism sta cuvântul Mântuitorului: "Cel ce vine dupa Mine sa se lepede de sine, sa-si ia crucea si sa-mi urmeze Mie". De ce spun lucrul acesta? Pentru ca, în general, traind într-o lu me mai culta, plina de descoperirile stiintifice, de ceea ce pune mass-media la dispozitie, tineretul a început sa transforme monahismul în ceva rational si de efect sau de moment. Spre exemplu, vin foarte multi tineri interesati de viata monahala, care au che mare pentru viata monahala, dar între ei si Dumnezeu sta propria nimicnicie sufleteasca. Ei ori nu stiu sa se exprime, ori nu stiu sa caute si sa ceara, ori nu sunt întelesi. Mântuitorul Iisus Hristos mentiona într-un cuvânt al Sfintei Scripturi: "Multi chemati, putini alesi".

Unii stareti de manastiri au urmatorul principiu: "Pe cel care-ti bate în usa sa nu-l dai afara", dupa cuvântul Mântuitorului: "Pe cel care vine la Mine nu-l voi da afara". Cuviosul Paisie Aghioritul spune asa: "Roaga-te la Dumnezeu sa fii tu descoperit de du hov nic, nu tu sa i te descoperi duhovnicului", pentru ca, în clipa în care vei cauta tu sa descoperi, nu vei gasi nimic. Când vei putea fi gasit si descope rit, atunci, cu adevarat, vei gasi un lucru fericit. Pentru mine, nu ca as fi eu cel care stau sa-i aleg sau sa stau sa-i caut, întrebarea fundamentala se pune asa: "Poa

te un tânar sa descopere daca are vocatie monahala, daca nu este descoperit si ajutat de acela care-l cau ta?“ Nu o sa poata niciodata.

– *Ce însusiri trebuie sa aiba tânarul care vrea sa intre în monahism?*

– În primul rând, la un tânar care vrea sa aiba o via ta monahala trebuie descoperit daca are o anumita structura sufleteasca. Un monah trebuie sa fie încununat de doua lucruri. Trebuie sa aiba buna-cuviinta si smerenie, dar nu smerenia la rang de dogma, ci smerenia la rang de virtute, care înseamna bun simt, educatie. În al doilea rând, un tânar trebuie sa aiba profunzimea sufleteasca de a întelege taina che ma rii si sa posede aceasta taina, adica sa ramâna permanent cu aceeasi traire, sa nu fie schimbator. Si atunci duhovnicul este cel mai bun promotor. În momentul în care-l are la spovedit, si-l cunoaste, si-l testeaza, si-l analizeaza, duhovnicul observa care patima-l lupta mai mult, care înclinatie este mai pacatoasa, care pornire este mai adevarata, care ratiune este mai bine stapânita si care este, pâna la urma, ca lea launtrica spre care poate fi împins acest suflet tâ nar. Duhovnicul trebuie sa-i prezinte toate aspec tele negative, esecurile, slabiciunile cu care ar putea sa se întâlneasca pe parcursul vietii monahale, dar sa caute sa-i descopere si valoarea autentica a monahului absolut, nu a monahului cazut.

– *Cum privesc Sfintii Parinti aceasta problema?*

– În învatatura Sfintilor Parinti întâlnim un sfat ca te goric: sa nu îndemni la casatorie sau la calugarie. Parerea mea personala este ca atât îndemnul la casatorie, cât si cel la calugarie trebuie facute tot de du hov nic. Casatoria este calea larga care, pe tânarul care nu este format pentru a merge pe ea, îl va duce la pacat. Îl va duce întotdeauna la probleme, griji, si la tot felul de insuficiente sufletesti, materiale si mo rale. Iar calea ce duce la monahism este si mai percutanta ca esenta, dar si mai prapastioasa ca valoare.

În momentul în care tu ai ajuns sa descoperi vocatia de monah într-un tânar si sa-l înclini spre ma nas tire, daca acest tânar nu-si cunoaste rostul che ma rii, în mintea si inima lui se da o lupta mare. Cea mai grea lupta pentru un tânar care trebuie sa paraseasca lumea nu consta în faptul ca el trebuie sa se faca mo nah. Toti tinerii din zilele noastre care vin sa intre în viata monahala sunt bântuiti de un lucru clar: nesi gu ranta zilei de mâine. Când spun asta nu ma refer la mâncat si dormit, ci la organizarea spirituala si sufleteasca a manastirii, fiindca s-au întâlnit foarte mul te cazuri de oameni tineri, buni, care au pornit cu ade varat ca în filele Patericului egiptean sau românesc spre monahism si s-au izbit de realitati care i-au smintit; si atunci au devenit cei mai convinsi atei sau cei mai patimasi si cei mai neputinciosi oameni, lepa dând Biserica si învatatura ei, justificându-se prin cele ce au vazut cu ochiul liber atunci când au ajuns într-o manastire si au vietuit o vreme acolo.

– *Care sunt ispitele ce apar cel mai des în viata unui monah aflat la început de drum?*

– Gândul de a te reîntoarce în lume. Gândul de a pa rasi manastirea pentru ca nu ai gasit idealul scontat. Gândul de nemultumire fata de superiorul ma nas tirii. Unii stareti nu se mai considera stareti de ma nastire, ci patroni de manastire, asumându-si aceas ta raspundere particulara mâna-n mâna cu exar hul sau cu episcopul locului, care taie si spân zu ra, nu dupa rânduiala normelor monahale, ci dupa bunul plac. Adica, vorbind în termeni populari, “da ca nu-mi place fata ta, nu faci monahism în manas ti rea mea“. Asta e primul lucru, si cel mai grav, cu care se confrunta manastirile româ nesti la ora actuala. Vin în unele locuri acele curente de “clanism“ si “fami lism“ în care nu vor intra decât cei alesi dupa sprân ceana. În momentul în care acestia sunt atinsi sau mustrati ca au gresit si ca, de fapt, nu sunt pe o ca ra re buna, primul raspuns pe care îl primesc este: “îti faci bagajul si ai plecat...“

– *Dar mirenii nu constientizeaza astfel de situatii?*

– Mirenii nu înteleg astfel de situatii pentru ca, în general, crestinii nostri fara o cultura religioasa, cres ti nii nostri sunt oamenii care apreciaza manastirea dupa culoarea picturilor, dupa

numarul de monahi, dupa numarul de vaci, dupa gospodarie, dupa chilii, dupa frumusetea florilor, a pardoselilor, dupa frumusetea aleilor pavate cu piatra, a parcarilor unde-si pot pune masina, a dormitoarelor unde-si pot face va canta sau a trapezelor unde-si iau masa.

– Dupa ce criterii ar trebui sa fie apreciata o manastire?

– Mântuitorul Iisus Hristos spunea un cuvânt deo se bit de greu legat de problema propovaduirii lui Dumnezeu. Nu pietrele trebuie sa vorbeasca, ci oa me nii. Primul lucru pe care ar trebui sa-l descoperi într-o manastire este dragostea duhovni ceas ca; aceas ta nu este doar o teorie despre care se vor bes te traditional în carti sau în învatatura Sfintilor Parinti. Dragostea trebuie sa vina în primul rând din partea superiorului care trebuie sa se puna în postura tutu ror, el mare fiind si mic vazându-se, sa vada daca ar putea rezista la ceea ce încearca sa impuna altora. O ascultare ca cea pe care a facut-o parintele Arsenie Papacioc de pa rintele Cleopa, ca staret la Slatina, de parintele Petroniu Tanase si de alti stareti pe care i-a avut în vremea lui, este cu totul alta fata de asculta ri le care se dau astazi în manastire si care nu se mai cheama "ascultari", ci, mai degraba, "repartizare pe meserii".

– Exista câteodata anumite tensiuni între ascultarea fata de Hristos si ascultarea fata de staret...

– Daca vom citi cu atentie viata Sfântului Teofil cel Nebun pentru Hristos, viata staretului Gavriil de la Optina, viata staretului Leonid de la Optina, vom ve dea si vom întâlni marturii concrete. Si anume: când staretul a fost depasit de valoarea spirituala a mo na hului de sub ascultare, a fost parasit de uceni cul lui nu în scop distructiv, ci în scop constructiv. Adica, în momentul în care ai vazut ca n-ai ce învata de la el, împlinesti cuvântul Scripturii care spu ne negru pe alb: "Se cade sa ascultam de Dumnezeu mai mult decât de oameni". Trebuie format categoric acest punct de vedere, iar Sfântul Isaac Sirul sustine aceeasi pa rere; si suntem foarte prieteni pe acest temei: "Atunci când povatuitorii te dezamagesc sau nu sunt pe masura cererii tale, constiinta ta sa-ti fie ca un clopot, sa-ti fie povatuitorul definitiv" (Filocalia X).

În unele cazuri, ajungi sa te conduci dupa propria constiinta si dupa învatatura Sfintilor Parinti, fara sa mai tii cont sau sa contrazici parerile bolnave ori în selate ale asa-zisilor învatatori care se vad conducatori de obste, dar sunt în afara oricaror pro bleme du hovnicesti si traiesc dupa bunul lor plac, cre zând ca manastirea este o proprietate particulara.

– Parintele Serafim Rose spunea acelasi lucru: ca în zi le le noastre nu mai sunt staretii care erau înainte si ca ar fi gresit ca un calugar sa creada ca ar putea gasi un staret de aceeasi masura. El recomanda monahilor care vor sa se desavârseasca aprofundarea scrierilor patristice.

– Problema staretilor si a povatuitorilor nu e pusa abia acuma. Daca vom citi pe Sfântul Simeon Noul Te olog, vom vedea ca Simeon Evlaviosul, duhovnicul lui, se plângea ca nu mai exista povatuitori. Daca-l vom citi pe Sfântul Ignatie Briancianinov vom vedea ca apogeul monahismului sau aurul monahismului trecut prin topitoare au fost secolele III-IV.

Marturia cea mai elocventa ramâne Sfântul Maxim Marturisitorul care, ca aparator al credintei, a fost aver tizat la un moment dat: "Maxim, s-a pus toata Biserica împotriva ta! Tu nu observi ca ai ramas singur? Tu nu observi ca tot sinodul si toti episcopii si toata Biserica îti este împotriva?" "Mai am unul singur care nu este împotriva mea si Acela este Hristos". Acesta a fost raspunsul lui Maxim Marturisitorul care n-a fost nici ierarh, nici protopop, n-a fost nici arhimandrit, nici ieromonah si nici duhovnic. A fost simplu monah, aparator al credintei. Si stim prea bine ca pâna la urma a fost considerat "Marturisitorul".

– Care este legatura între voturile monahale si trairea monahala?

– Privite prin prisma Sfintilor Parinti, privite în lumina Sfintei Evanghelii, privite în lumina sfintelor în vataturi ale lui Hristos, voturile monahale au la baza lor o esenta extraordinara, care

este experierea Du hului Sfânt, luminarea Duhului Sfânt.

Monahul trebuie sa fie supus si ascultator, întele ga tor, tolerant, exact cum spune Apostolul Pavel în Epistola catre Corinteni: “Dragostea toate le rabda, toa te le iarta, nu se trufeste, nu se mândreste, nu cau ta ale sale, nu tine minte raul, nu pizmuieste, nu uras te, toate le crede, toate le rabda, dragostea nu cade niciodata“.

Prima ascultare a monahului, care trebuie înde pli ni ta cu toata hotarârea, este pazirea poruncilor lui Dumnezeu, date de însusi Mântuitorul Iisus Hristos care Îi cere monahului ca faptele sa-i straluceasca pre cum lumina în sfesnic, “ca lumea, vazând faptele voastre cele bune, sa slaveasca pe Tatal vostru cel din ceruri“. Chemarea trebuie sa fie neaparat sfânta, sa fie la înaltimea chemarii îngeresti. Nu cum este che ma rea rationala, publicitara: “Am depus votul si am rezolvat problema. Mi-am pus o cârpa în spate, centura la mijloc, rasa si de acum eu sunt altcineva“.

Autenticitatea ascultarii monahale consta într-o deplina armonie între staret si ceilalti vietuitori, privitor la muncile de zi cu zi, la ascultarile de zi cu zi si la tot ceea ce se desfasoara într-o ma nas tire. Parintele Cleopa spunea: “Eu ma duceam pri mul la munca si ceilalti veneau toti dupa mine si cu dragoste mun ceam pâna ce se batea clopotul de Vecernie, mâncam si apoi mergeam cu totii la pavecer nita, si apoi la chilie ne pregateam pentru Utrenie“.

– Cum trebuie înteles votul ascultarii de catre monahi?

– Votul ascultarii este votul care a dat de furca Sfin tilor Parinti si este votul care a dat de furca tutu ror staretilor, pâna în zilele noastre. Arhimandritul So fronie Saharov, în “Fericirea de a cunoaste calea“, pune urmatoarea întrebare: “Care este ascultarea ome neasca si care este ascultarea dupa Dumnezeu?“ Ascultarea omeneasca este ascultarea în care staretul cu de la sine putere, îsi exprima sau îsi exercita forta asupra ucenicului sau supusului sau, prin vointa si gândirea lui proprie, netrecuta prin prisma Scripturii sau a Bisericii, luând decizii care, la un moment dat, sunt transformate în ordine militaresti: “Faci cum îti spun eu, ca asa vreau eu“. Acest cuvânt denatureaza votul ascultarii si-l transforma într-un târg de nuanta mireneasca. Ascultarea trebuie sa aiba la baza ei urmatorul lucru: “Omul potrivit si locul potrivit.“ În cli pa în care cineva înclina sa intre la manastire, el trebuie cercetat si studiat: în ce masura poate sa împlineasca un vot al ascultarii si-n ce masura poate sa duca si unde poate sa-l aduca votul ascultarii.

Si sa luam o pilda concreta. Un frate care a vrut sa vina în manastire a spus: “Parintilor si fratilor, mie îmi place mai mult lucrarea duhovniceasca“. A fost pus într-o chilie si, nechemându-l nimeni la masa, dupa trei zile s-a dus la staret si i-a zis: “Pai, bine, voi mâncati si la mine nu va gânditi?“ “Noi, fiind tru pesti, ne mai îndeletnicim si cu cele trupesti; tu, fiind duhovnicesc, n-am îndraznit sa tulburam un om al duhului“. Si atunci, automat, el si-a recunoscut gre sea la si îndrazneala de înaltare a mintii, crezând ca într-o manastire se traieste numai prin rugaciune. Deci rugaciunea trebuie împletita cu lucrul. Spune Mântuitorul: “Tatal Meu lucreaza si Eu lucrez“.

Si iarasi învatatura Sfintisor Parinti spune: “Mona hul sa se lase în mâna sfatuitorului sau ca lutul în mâna olarului sau ca fierul în mâna fierarului“. De exemplu, o fire mai temperamentala trebuie pusa la o as cultare mai grea. Nu-i lucru spus de mine, ci e lucru spus de înger când i s-a aratat Sfântului Pahomie: “Pe cel ce munceste mult sa-l lasi sa manânce mai mult, sa faca o lucrare dupa putere; cel care manânca mai putin si lucreaza mai putin, sa-l lasi sa se roage mai mult, sa faca rugaciune dupa putere“.

În primele rânduieli monahale se arata ca la baza erau bunavointa si întelegerea. Transformarea tacita a ordinelor si ascultarilor duhovnicesti într-un intens santier, cu forta de munca gratis sau cu forta de mun ca prost platita ori cu forta de munca naiva nu în seam na ascultare, ci, cum spune Sfântul Teodor Studitul, “argateala de pomana“. Parintele Cleopa spu nea ca, acolo unde nu este dragoste si unde obstea nu respecta principiile obstei, este sobor de

nebuni si adu natura de tâlhari. De ce spun lucrul asta? Ca sa se înteleaga cuvântul parintelui Sofronie de la Essex care spunea categoric: “Tonul cu care staretul va po runci si felul în care el se va comporta vor scoate în evidenta dragostea cu care ascultarea va fi împlinita si dragostea cu care va fi iubit de ucenicul sau“.

Când cineva îsi impune dragostea cu forta si vrea sa fie iubit pe principii omenesti, nu va putea fi iubit ni ciodata, ci va deveni el însusi urât si solitar, va ajun ge într-o singularitate trufasa, greu de învins. În mo mentul în care ascultarea se va da pe masura sau când cel care o primeste, o primeste cu un duh de pace si de blândete si o face din dragoste, rodul dra gostei sau rodul pacii este roada Duhului, atunci lucreaza Duhul Sfânt.

Daca ne uitam în tot Patericul egiptean, vedem ca ascultarea trebuie sa aiba la baza ei supunerea ne con ditionata. Dar, daca vom raporta secolele I, II si III la secolele XIX, XX si XXI, vom observa dorinta posaca si bolnava a unor minti lipsite de fundament religios: cea mai mica si mai elementara norma de duhovnicie lipseste din învatator, povatuitor sau sfatuitor ori din capetenia manastirii care vine sa izbeasca în obraz cu Patericul, aratând pilda Sfintilor Parinti si spunând: “Ai vazut ca varza se pune cu radacina în sus?“ Am va zut în Pateric si varza pusa cu radacina în sus, dar tot acolo am vazut si staret sfânt. Am vazut varza pusa cu radacina în sus, dar am vazut si darul lui Dum nezeu. Pentru ca în momentul în care ucenicului din Pateric i s-a poruncit sa puna varza cu radacina în sus, nu i s-a poruncit din megalomanie, ci i s-a po run cit ca sa vada câta binecuvântare aduce în sufletul mo nahului lepadarea de sine si ascultarea ne con ditionata de staretul lui, când acesta este dupa principiul lui Dumnezeu si darul si cuvântul lui lucreaza. Dumnezeu a rânduit sa vina acea ploaie mare în pus tie ca s-o întoarca pe varza cu radacina în jos si ea sa rodeasca.

De ce spun lucrul acesta? Ca sa se demonstreze înca o data ca astfel de încercari spirituale ca cele pre zentate în Patericul egiptean si în hagiografia noastra ro mâneasca au la baza evidentierea lucrarii du hov ni cesti a oamenilor îmbunatatiti.

– *Sunt foarte multe astfel de pilde...*

– Luati pilda din Pateric a parintelui care a venit cu fiul lui la manastire si staretul i-a dat porunca sa faca un foc mare în cuptor, sa-l arunce pe prunc în cup tor, sa închida usa si apoi s-au pus în genunchi sa citeasca Psaltirea. În clipa în care au terminat de citit Psaltirea, i-a spus: “Deschide cuptorul“. Iar copilul din cuptor statea ca într-o roua si se plimba pe vatra. Sta tea tolanit si linistit ca la umbra si i-a spus sta re tul: “Vino afara“. Apoi s-a adresat catre ucenic si i-a zis: “La ce te-ai gândit în clipa în care am facut acest lucru?“ “Nu m-am gândit la nimic. M-am gândit ca, daca asta este voia lui Dumnezeu, eu nu pot sa calc peste ea“.

Iata ce a fost nevoie sa iasa în evidenta: voia lui Dumnezeu privind taierea voii, privind adevarata lepadare de sine sau încrederea totala în staretul tau care trebuie în primul rând sa-ti arate înca o data la ce grad de sfintenie este si cu cine ai tu de lucrat si în mâna cui te dai. Aici iese în evidenta Patericul egiptean. Staretul n-a vrut sa spuna: “Eu sunt sfânt sau facator de minuni, asculta de mine ca altfel te-am terminat“. Ci staretul i-a demonstrat, faptic, pe mâna cui s-a dat; iar daca aceasta marturie a fost ca proba si ca încredere, de atunci încolo puteau sa faca împreuna calugarie.

Altuia, care a venit la manastire si s-a apucat de ca pul lui sa scrie un manuscris, staretul i-a dat po runca sa-l arunce în foc. Calugarul spunea: “Dar l-am legat cu aur, l-am scris cu miniaturi, m-am chinuit“. “Arunca-l în foc.“ Si, dupa câtiva ani de zile, când era nevoie de respectivul manuscris, fratele l-a aten tionat pe staret, crezând ca în felul acesta îi va aduce aminte de greseala facuta: “Parinte, acum ne-ar fi prins bine manuscrisul respectiv“. “Du-te, deschide usa de la cuptor, ia-l de acolo si adu-l încoace“. Si, în clipa în care s-a dus si a deschis usa la cuptor, a gasit acolo acel manuscris nears, tocmai ca sa se înteleaga ca focul nu mistuia lucrarea Duhului sau o

lucrare spi rituala de valoare. Dragostea staretului l-a ferit pe ucenic sa faca lucruri care sunt împotriva timpului si vre mii lui mai înainte de a avea vârsta duhov ni ceas ca potrivita.

În primul rând, în votul ascultarii un staret trebuie sa descopere în ucenic lucrul pe care îl mentiona parintele Cleopa tot timpul si care este consemnat de mitropolitul Antonie în "Traditie si libertate": "Râvna nebuna mai înainte de vreme înseamna esec". Sau, cum spuneau Sfintii Parinti, în momentul în care un tânar zboara mai înainte de vreme, sa-l tragi jos, ca sa nu-l ia dracii în primire.

– *De ce este atât de important lucrul acesta?*

– Cea mai mare patimire o sufera monahul care iese de sub ascultarea povatuitorului sau a staretului sau, încercat si sporit. Neascultarea îl poate duce la înselari care vin din cursa diavolului pâna la dezna dej de sau sinucidere, sau îl poate duce pâna la tulburarea sufleteasca, scotându-l din viata monahala.

Ascultarea este în primul rând de nuanta divina. Asa cum Hristos a venit sa faca voia Celui Care L-a trimis, tot asa Fecioara Maria face voia Domnului. Ea este prototipul absolut al isihastului absolut si al ascetului absolut: "Iata roaba Domnului, sa-mi fie mie dupa cuvântul tau..." Fecioara Maria este prototipul ab solut de ascultare, raportat la relatia staret-ucenic. Staretul fiind Dumnezeu, ascultatorul fiind Fecioara Maria, adica Biserica. Ascultarea trebuie sa fie ne con di tionata, când este legata de experienta duhov ni ceas ca, pentru ca treptele spirituale, cum spune Ev dokimov în "Vârstele vietii spirituale", nu pot fi începute de la vârf, ci trebuie luate usor de jos. Odata cu vârsta biologica se înainteaza si în vârsta spirituala.

– *Spuneti-ne câteva cuvinte despre votul saraciei.*

– Saracia este, la rândul ei, un vot extraordinar. Am fost întotdeauna nemultumit de lipsirea de unele drepturi, pe care însa cineva poate sa si le asume în mod concret. De exemplu: "Avem o masina în ma nas tire, nu-i a staretului, e a obstii, dar o foloseste sta retul; avem bani în manastire, nu-s ai staretului, sunt ai obstii, dar îi foloseste staretul. Avem tot ce ne trebuie în manastire, avem avere, avem tot ceea ce este nevoie, acestea nu-i apartin staretului, ci obstii, dar le foloseste staretul". Acest monopol peste bunu rile manastiresti nu este altceva decât o lipsa de educatie despre care Patericul spune: "Cei ce au venit în manastire robiti de duhul lumii, vor sfârsi prost".

Adica, în momentul în care, acasa, el nu si-a permis sa se îmbrace oricum, sa traiasca oricum, sa aiba orice fel de lucru, sa mearga oriunde si sa faca orice, pentru ca era un simplu om cu un simplu serviciu, s-a trezit peste noapte bogat, stapân peste toate, s-a trezit econom peste casa lui Dumnezeu si îsi permite, cum spune Evanghelia, "sa vina Dumnezeu si sa-l gaseasca batând sau chinuind slugile, iar el mâncând si bând la mese si la ospete, fara bagare de seama".

– *Se mai întâmpla si asa...*

– Starea de saracie este impusa tinerilor care vin cu vocatie adevarata si curata si care afla ca nu au dreptul la un tratament medical, nu au dreptul la o hai na, la încaltaminte, la o carte, nu au dreptul la niste lucruri elementare. Dar, în schimb, altul are dreptul de a-si atribui aceste bunuri, exact cum era în vremea comunismului: bun al întregului popor, dar îl stapâneste partidul. Exact acelasi lucru se petrece si astazi în unele manastiri, lucru care lasa de dorit. Am rascolit tot Patericul egiptean pentru a gasi un argument în favoarea acestui lucru, în favoarea acestei posesivitati peste casa lui Dumnezeu, dar n-am gasit nimic.

Mergând un avva în pustie, la un oarecare sporit, l-a gasit pe acel sporit stând pe o rogojina, cu o piatra sub cap, cu sandale de lemn în picioare, cu haina din par de camila si încins cu o curea; si a zis în sinea lui: "Eu, care umblu descult, eu, care umblu numai în zdrente, ce-am venit eu sa ma folosesc de la asta care traieste mai bine ca mine?" Si atunci acela, daca era va zator cu duhul, s-a ridicat usurel în capul oaselor, i-a dat binete si a întrebat: "Ce faci, avvo?" "Bine, cu ru gaciunile

sfintiei tale.“ “Avvo, am sa-ti dau un cuvânt de folos pentru ceea ce ai cerut.“ Si pentru ca i-a stiut gândurile si a citit tot ce-a gândit, i-a spus: “Fiule, eu, când eram în lume, umblam în haine moi, fiind ca eram fiu de împarat. Aici mi-am oprit numai haina din par de camila, ca sa-mi ostenesc trupul, dar sa nu ma arda soarele, ca sunt mai firav si mai slab. Tu, care ai umblat cu haina de par de camila în lume, ti se cade sa umbli aici gol, daca ai depus votul saraciei. Eu, la saracia mea, consider ca am coborât suficient sub nivelul traiului de la care am plecat când eram în lume. Tu ai umblat în lume descult si acum ti se cade sa umbli si mai descult, eu am umblat în lume în încaltaminte aleasa si acum mi-am permis sa-mi opresc acestea pâna ma voi obisnui. M-ai vazut cu rogojina, dar afla ca eu am dormit în palat, în asternuturi moi; am ales rogojina ca sa nu apar ca un snob, ca as simula ca sunt ceea ce nu sunt; si mi-am oprit rogojina si pentru durerea oaselor. Iar daca mi-am pus piatra sub cap, afla ca în palat am avut per ne moi“. Dupa ce avva i-a dat acest cuvânt, el i-a fa cut metanie si a plecat.

De ce? I s-a aratat înca o data ca, atunci când ai ve nit la manastire, trebuie sa ai un trai sau un nivel de viata cel putin pe jumatate scazut fata de cel în care ai trait în lume. Daca-n lume ai mâncat o pâine, la manastire trebuie sa manânci jumatate. Daca-n lume ai purtat doua haine, în manastire trebuie sa porti una. De ce spun lucrul acesta? Ca sa se întelea ga înca o data ca saracia de bunavoie nu este un mo no pol, ci este o învatatura pentru care mo nahul va fi tras la raspundere în Ziua Judecatii, nu pentru faptul ca a tinut chilia goala cu doua haine, ci pentru faptul ca a tinut chilia plina cu tot ce a trebuit, iar fratii au suferit si n-a întins mâna nimanui.

Într-o istorioara din “Fapte minunate cu parinti atho niti“ întâlnim acel econom zgârcit, care umplea hambarele, iar îngerul noaptea deschidea ferestrele si arunca totul afara din hambare si golea magaziile ma nastirii; iar când a început economul sa faca mi los tenie, a început si îngerul sa care înapoi tot ce era nevoie si sa aduca tot ce era lipsa.

– *Saracia de bunavoie este legata de dragostea cu care ne ocroteste Hristos...*

– Saracia de bunavoie trebuie raportata la dra gos tea întîistatatorului sau administratorului manastirii. Am sa va dau o pilda care sa va fie foarte clara: daca eu stiu ca, în momentul în care mi s-a rupt pantoful, voi primi altul, nu mai am nevoie sa tin sub pat a doua pereche de pantofi. Daca eu stiu ca, în momentul în care mi s-a rupt ciorapul, cer alt ciorap, si stiu ca de undeva voi primi, atunci nu ma mai interesea za sa am o rezerva de ciorapi. Si dintr-o lepadare de sine prost înteleasa, si dintr-o ascultare prost înteleasa, si dintr-o saracie de bunavoie prost înteleasa, s-a nascut, în monahismul nostru românesc (nu stiu în cel athonit sau în cel rusesc sub ce forma se practica), viata de sine: monahul sau calugarita este ca mi reanul – cu porcul lui, cu vaca lui, cu camerele lui, cu banii lui, cu averile lui, cu musafirii lui si cu toate lu crurile lui, neducând nici macar cea mai elementara forma de viata autentic monahala, a lepadarii de sine, în care monahul, nevoitor adevarat, sa fie pilda, sa fie ca o cetate în vârful muntelui, ca o lumina în sfes nic, de la care omul sa poata învata. Pâna si aceasta saracie de bunavoie a fost speculata si per ver tita de starea sociala, secularizata si monopolizata astazi prin legi si regulamente.

Monahul trebuie sa fie preocupat de fondul de sa larii, de statul de plata, de cartea de munca, de impo zitul pe somaj, de pensie, sa fie preocupat daca este nevoie de comert, de trafic, lucruri pe care le întâlnim în mai toate locurile. Acest trafic bisericesc cu cru ciulite si iconite pe care le vezi cu nu stiu ce pre turi, se face ca sa ai acolo, un ban, cica “sa fie de zile grele“.

Aduceti-va aminte si cititi în Vietile Sfintilor, când, la Teodosie, începatorul vietii de obste, au venit mu sa firii cu magarii si catârii în vârful muntelui, la chi lia lui, si trebuia sa fie hram si a spus economului: “Du-te si adu pâine din magazie si da-le sa manân ce.“ “Avvo, mâine e hram si magazia e goala!“ “t3 as cultare.“ Si, facând ascultare, s-a dus spre magazie sa faca ascultare si sa aduca ultimele pâini ramase; si a gasit magazia atât de plina, ca abia mai putea sa propteasca usa cu umarul, ca navaleau pâinile afara. Dumnezeu, din darul Lui, înmultea hrana manastirii.

– Ce ne mai puteti spune legat tot de votul saraciei?

– Iata o istorioara extraordinara, pe care am considerat-o foarte potrivita vietuirii monahale de astazi. Niste calugari saraci, la un schit, se rugau la Dumne zeu tot mereu sa le dea si lor avere, sa aiba din ce sa traiasca, fiindca traiau tot timpul din milostenie. Si, mergând odata pe cale, au întâlnit un om batrân care avea lânga el un mort. Si a zis: "Fratilor, stiu ca sunteti nacajiti, dar luati mortul acesta si îngropati-l dupa datina crestineasca si pomeniti-l dupa legea voastra, ca n-am ce sa va dau". "Bine, batrâne, nu este nici o problema, stai linistit; hai, ajuta-ne sa-l du cem în schit si-o sa-i facem o groapa. Mare praznic n-o sa-i putem face sau mare lucru sa-i dam de pomana, dar macar o sa-i purtam sfintele rugaciuni." Iar când s-a împlinit un an de zile, s-a aratat în vis acel batrân staretului si i-a zis asa: "Du-te si dezgroa pa locul unde ai îngropat mortul si vei lua rasplata ta". Iar când a sapat în locul unde a îngropat mortul, a gasit un sac cu bani. Si pe sacul cu bani un biletel pe care scria: rasplata Sfântului Ierarh Nicolae. Deci iata cine era cel care purta grija de locul sarac si de schitul respectiv.

Aceste lucruri, raportate astazi la nivelul nostru social si contemporan, vor fi ironizate, vor fi tratate cu indiferenta, ca un fel de fantasmagorii, de povesti nemuritoare. Vor spune: "Saracul, s-a scrântit, sara cul, a ramas cam greu cu capul, a ramas la nivelul Pa tericului, n-a mai facut nici un progres". Categoric, acest lucru nu este altceva decât o sfidare a lui Dumnezeu. Asta este viata monahala adevarata. Asta e vietuirea în saracie de bunavoie. Daca manastirea are vaci, trebuie sa fie ale tuturor. Adica, atunci când s-a pus masa, aceeasi pâine sa manânce si staretul, si obstea.

Sfântul Teodor Studitul spune: "Când staretul va sta la masa si va vedea ca mâncarea fratilor nu este bu na, el va da imediat porunca: 'Îmbunatatiti hrana, ca si fratii vostri sufera cum sufar eu'". Dar când te-ai separat, iar frigiderul tau e plin...

– Parinte, spuneti-ne acum în ce fel trebuie înteles votul monahal al curatiei.

– Curatia, fecioria, cum i se mai spune, este si ea de trei feluri. Fecioria trupeasca, unul poate sa vina fecior în manastire, altul va fi fost însurat si vine fecior cu mintea, iar altul poate sa vina desfrânat si sa ramâ na, daca vreti, în curatie si, primind votul mo na hal, sa primeasca fecioria îngereasca, starea înge reas ca, prin luarea schimei calugaresti. La baza fecio riei mai sta si fecioria pastrarii dogmelor si poruncilor lui Dumnezeu. Este cea mai înalta stare la care monahul trebuie sa aspire.

– Cum vedeti monahismul contemporan?

– La ora actuala putem face o delimitare a mona hismului în trei categorii: monahismul de catifea sau de lux, din manastirile asa-zis parvenite, cu bani, cu averi, cu relatii economice puternice; manastirile de mijloc, care-si duc existenta prin munca gospo da reas ca, cu teren, gospodarie, gradina si asa mai de par te; manastirile sarace sau lasate în paragina, de care nu se intereseaza nimeni si care se bucura ca s-au gasit doi-trei calugari care stau si nu-i locul pus tiu. Un fel de spalare pe mâini. Adica, de ce sa-i mai ajutam, ca ei se descurca acolo.

De ce spun lucrul acesta? Ca sa se înteleaga pâna unde merge "dragostea" monahala: unul sa traiasca în lux si sa nu-i lipseasca nimic si altul sa nu-si poata agonisi pâinea de la o zi la alta. Un dezechilibru financiar si economic, care nu este un rezultat al lipsei de vigoare monahala, ci este un rezultat al lipsei de in tercomunicare monahala: "Ce ma intereseaza pe mine ca tu mori de foame? Treaba ta, ai manastirea ta, bine ca mie nu-mi lipseste nimic si nu mor de foame". Desi Sfântul Apostol Pavel spune ca "dra gos tea le întrece pe toate", Sfântul Isaac Sirul spune ca "folosul aproapelui e roada ta".

Se spune în Pateric de acel batrân care, bolnav fiind, a primit un strugure si, din dragoste, l-a dat unui frate. Si acela, la rândul lui, din dragoste, l-a dat altui frate si asa a circulat în toata chinovia si, la ur ma, ultimul frate si-a adus aminte ca exista un mo nah batrân, bolnav, si s-a dus cu strugurele proaspat la monah si i-a zis: "Avvo, fiindca te stiu bolnav, ro gu-te manânca". Si a

întrebat: “De unde-l ai?“ Si i-a zis: “Mi l-a dat alt frate, care l-a primit si el de la alt frate“. Si a zis batrânul: “Cu adevarat asta e rodul dra gostei si merita sa-l manânc“. Si l-a mâncat dându-si seama ca el oprindu-se pe sine de a mânca, din dorinta de a nu cadea în lacomie sau în parerea ca totul i se cuvine, a facut ca acel fruct curat sa circule din mâna în mâna si, cu binecuvântarea lui Dumne zeu, sa ajunga tot în mâna celui caruia îi fusese dat cu dragoste. Nimeni nu a cautat la ale sale. Toti au cautat sa împlineasca voia dragostei lui Dumnezeu.

Tot la taierea voii, la saracia de bunavoie, mai intervine si o a treia forma: daca manastirile ar vrea sa progreseze sau sa faca un pas înainte în viata monahala, ar trebui ca toti monahii sa fie tratati la fel, indiferent de rang si de grad.

– *Se pare ca în unele manastiri lucrul acesta e doar teoretic...*

– Mi-a placut odata afirmatia unui frate. În primul moment am ramas surprins, în al doilea moment am fost socat iar în al treilea am luat decizia ca ori de câte ori voi primi ceva mai interesant sau mai bun, sa dau de pomana. A venit cineva si a adus niste prajituri, niste lucruri din astea marunte, tot felul de dulciuri, la care un frate oarecare a dat sa bage mâna în sacosa si sa ia ceva de acolo, iar altul pe un ton oarecare i-a zis: “Frate, asta e pentru preoti“, de parca preotii aveau un statut aparte, parca nu erau tot din ci nul monahal. Si acela, calm si linistit, a zis atunci: “Bine, daca e pentru preoti, atunci nu pun mâna“.

Am simtit acea forma de ironie, în care esenta nu erau cuvintele: “Bine, daca e pentru preoti“, ci faptul ca a dat de înteles: “Daca ei au atâtea bunuri, eu cum n-as gusta de acolo!“ Pâna la urma, într-o manastire greul nu-l duce staretul, economul sau duhovnicul, nici preotul slujitor, ci vacarul, plugarul, gradinarul, bu catarul, trapezarul. Greul este dus prin munca si dragostea lor, împletite cu tineretea, râvna, rabdarea, vigoarea, întelepciunea si îndelunga iscusinta de a te strecura printre ispite si a rezista unei lumi seculari zate, într-un loc curat si binecuvântat de Dumnezeu. Daca tu nu stii sa apreciezi valoarea acelui tânar, oricare ar fi acela, atunci înseamna ca te-ai dezumanizat si nu te-ai transformat într-un monah, ci într-un mo narh. Ai devenit un rege si consideri ca toate ti se cuvin si trebuie sa se puna la picioarele tale. Este cea mai mare greseala a monahismului contemporan. Mi-a placut afirmatia unui monah care a spus verde: “Este mai bine la catolici, unde numai Papa este infailibil, decât la ortodocsi, unde, de la orice preot, cât de mic, si pâna la cel mai mare, inclusiv la mitropolit, toti sunt infailibili si trebuie sa faci de ei ascultare orbeste, ca ei au dreptate în toate“.

– *Ce fel de probleme mai apar în manastiri?*

– Manastirile sufera astazi de lipsa personalului mo nahal. Unii dintre cei care mai sunt prin manastiri s-au format la scoala vietii si si-au facut un trai apar te si o sursa de venit, mici afaceri maruntele din care sa iasa un ban; si fiecare doarme cu grija sub cap, ca sa aiba un ban în caz ca se întâmpla ceva si ajunge la spital, ca se întâmpla sa fie dat afara etc. Adica sa nu ajunga sa fie dat afara cu bagajul în drum si sa nu stie încotro sa mearga.

Am vazut în manastirile de maici, unde viata este mult mai îngradita si mai saracacioasa, ca sunt trimi se la spital efectiv cu mâna în buzunar, fara sa li se faca macar o trimitere medicala sau sa li se dea macar un ban de drum: “Nu stiu, nu esti sanatoasa, du-te si te trateaza acasa“. Asta e cea mai mare gre sea la: sa iei un tânar în plina viata din lume si sa-l expui manastirii, sa-l preiei în problemele manastiresti, iar daca a îngenuncheat sau daca apare o boala ori altceva la jumatatea drumului, sa te speli pe mâini si sa te dezici de el, ca si cum nu l-ai cunoscut. Pentru asta se va da si vom da socoteala, cum spun Sfintii Parinti. “Si va umbla staretul cu toiag de fier si cu opinci de fier pâna ce-l va gasi pe ucenic; iar daca nu-l va gasi, va da raspunsul pentru el la Judecata“. Pen tru ca l-a scos din manastire cu buna stiinta sau s-a spalat pe mâini si l-a înlaturat doar pe motiv ca nu mai este productiv.

– *Cum are loc intrarea în monahism?*

– Prima întrebare la intrarea în monahism nu mai este: “Frate, stii sa te rogi, îti place biserica?“, ci este: “Ce serviciu ai, ce scoala ai facut, câte facultati ai si ce meserie cunosti?“ Nu ar trebui sa adunam mo nahi în manastire pentru ca ei cunosc o meserie, nu avem nevoie în manastire de meseriasi, ci avem ne voie de adevaratii traitori care sa poata duce mai departe aceasta nevointa isihasta, aceasta traire, aceasta arta a isihasmului.

Eu am avut ocazia sa cunosc tineri cu vocatie extraordinara, care s-au pierdut pe cale, pentru ca nu a avut cine sa valorifice acel potential tineresc si nici n-a fost interesat; în manastirile noastre de azi nu se cauta tinerii capabili. Se promoveaza în general non va loarea; si multi tineri din societate au învatat aceas ta speculatie morala, fac o facultate, doua, îsi dau seama ca au facut-o de doi bani, ca acum oricine îsi da seama ca facultatile sunt în plus si se fac la kilogram, oricine îsi face studii numai sa vrea si sa poata, iar dupa ce termina facultatile se trezesc deodata în ma nastire, dar nu spun: “Am venit sa ma mântuiesc“, ci spun: “Tu stii cu cine stai de vorba?“ Piedestalul mândriei lui are deja la baza 2-3-4 diplome, 5-6-7 profesii, pe care nu le-a experimentat dar stau scrise în diplome de specializare pe care el vine sa ti le arate. S-a trezit în manastire, dar uita ca ar fi trebuit sa munceasca pentru a face fata vietii. Si le spun me reu monahilor, când uita de ce-au venit în manastire, sa-si aduca aminte de cei din lume, cum traiesc dintr-un salariu sau din somaj, cu chirie, cu copii, cu fa mi lii, cu probleme, în care toate trebuie platite, de la prima vorba si pâna la ultimul pas pe care-l faci.

– Care trebuie sa fie conduita monahului?

– Monahul nu trebuie sa fie destrabalat. Daca întâlnim azi elementele negative care fac de râs Biserica si o necinstesc este tocmai pentru ca sunt racolati tineri care nu au nimic în comun cu calugaria, sunt primiti pentru ca au studii si diplome. Se zice: “Lasa, ca daca au atâta carte, se vindeca; doar n-au învatat atâta carte ca sa fie slabi, o sa se despatimeasca ei...“ Cu ce sa se despatimeasca daca, în momentul în care intra în manastire, tânarul gaseste acelasi mediu infect: televizorul la îndemâna lui, aparatul de radio la îndemâna lui, lipsa de la slujbe, neloialitatea fata de programul de rugaciune, lipsa de pravila si de canon. Si el creste asa, ca o buruiana la zidul bisericii; si, la un moment dat, cultivând buruiana, vrei sa vezi daca ea poate sa-ti aduca roade. Dar, nefiind de nici un soi, ea va creste doar si va umbri pamântul bisericii fara nici un folos.

Si atunci apar esecurile: ieromonahi însurati, ca lu gari însurati, diaconi însurati si tot ce vrei sa iei din tagma monahala. Si toate sunt aruncate în spinarea lui Satana: “Pai, n-ai vazut ce-a facut Satana?“ N-a facut-o Satana, ci cei care l-au condus si adus pe mo nah în postura de a face acest pas negativ, si nici macar nu s-au gândit sa se intereseze de cresterea lui du hov ni ceasca sau de pierderea lui sufleteasca. Nu s-au inte resat daca vreodata acest om a avut potenta de îndreptare sau putinta de a fi de un real folos Bisericii.

Si mai este un curent mai nou: nici macar nu-i mai întreaba daca au ceva în comun cu monahismul, daca le-ar placea viata curata trupeasca si sufleteasca, Spovedania sau Împartasania. Îi primesc în diferite manastiri pentru ca, din lipsa de personal, acelea sa nu sada pustii.

– Ar fi mai bine sa ramâna pustii...

– Da. Gherasim cel Nebun pentru Hristos, de la ma nastirea Neamtu, spunea: “Decât o liturghie spurcata, mai bine o manastire lasata“. Avem o istorioara în care un cuvios, apropiindu-se la Sfântul Mormânt al Mântuitorului Iisus Hristos, a gasit acolo clerici care faceau slujba la masa Sfântului Mormânt, iar din piedestalul crucii de viata facatoare iesea putoare si noroi si umplea altarul. Si a zis “Doamne, cum îngadui aceasta împuticiune în locul tau cel sfânt?“ Si o voce i-a zis: “Clerici nevrednici, monahi nevrednici, preoti nevrednici slujesc în pacatele lor fara nerusi nare, la liturghie, iar rasplata asta este. Ruga ciunea lor este ca putoarea si ca noroiul si nu va atinge nici o data slava lui Dumnezeu, iar acest lucru nu va fi cu ra tat decât prin foc“.

Iata deci învatatura direct de la Sfintii Parinti, le ga ta de feciorie si de curatie: Sfântul Grigorie

Tauma turgul arata clar ca cel ce vrea sa slujeasca lui Dumnezeu trebuie sa fie ca floarea de crin despre care se vorbeste în Scripturi: “Nici nu tese, nici nu coase si, în toata stralucirea ei, este mai frumoasa si mai îmbracata si mai stralucitoare decât toata podoaba lui Solomon“.

Sfântul Ioan Damaschinul spune asa: “Clericul sa fie sfânt, curat ca îngerul si sfânt ca Ioan Botezato rul“. Mântuitorul spune: “Nimic necurat nu va intra în împaratia lui Dumnezeu“. Rugaciunea liturgica a Heruvicului spune asa: “Nimeni dintre cei cu pofte trupesti sa nu vina sa slujeasca DEie“. Este clar si categoric ca aceasta învatatura despre feciorie nu este doar un simbol, o arta sau un joc de cuvinte. Este un lucru real si cert ca rugaciunile care strabat cerul sunt rugaciunile monahilor si clericilor, fratilor, pustnici lor care traiesc cu adevarat starea feciorelnica a min tii, nepatimirea de la trup si, în primul rând, ne în tinarea de la trup. Ca sa poti sa urci la Dumnezeu trebuie sa ai trupul curat, sa ai inima lepadata de cele lumesti.

Si aici am sa va dau o pilda concreta. Un pustnic a murit cu oala de bani sub rogojina din pustie, unde se nevoia. Si-n clipa când murea, foc din cer a mistuit si pe pustnic, si oala, si tot. Si atunci fratii au cazut la rugaciune si au întrebat: “Oare ce semn a fost acesta?“ Si s-a auzit un glas din cer spunând: “Unde a fost comoara acolo a fost si inima“, deci cu tot cu oala de bani s-a dus pustnicul în fundul iadului.

Si o alta învatatura, tot din Pateric, unde unul arata ca s-a lepadat de sine si a intrat la saracia de bu na voie. Dupa ce staretul l-a primit în pustie i-a spus asa: “Frate, mergi si te nevoieste“. Si a mers la pa rinte si a zis: “Rogu-te, da-mi voie sa pun acoperis la chilie ca o sa înceapa ploile si o sa ma ude.“ “Pleaca în lume, ca nu te-ai facut monah, leapada-te de tine si apoi sa mai vii.“ A venit din nou si a stat o vreme în pus tie si a zis: “Parinte, da-mi voie sa fac un gard ma car împrejurul chiliei, ca sa nu ma manânce fia rele.“ “Pleaca în lume, ca înca nu te-ai lepadat de sine.“ A venit si a treia oara si s-a dus la staretul lui si zis: “Da-mi voie macar o usa sa-mi fac la chilie, sa nu vina tâlharii peste mine.“ “Du-te în lume, ca înca nu te-ai lepadat de sine, du-te si ajungi la adevarata saracie.“ Si când a vazut ca nu merge nici asa, s-a apropiat de staretul lui si a spus: “Acoperamântul meu este Tatal, Fiul si Sfântul Duh, asta e toata nadej dea mea. Rogu-te, da-mi voie sa ma fac calugar“. “Mergi sub cerul liber care-ti va fi acoperis, pune-ti capul pe pamânt care-ti va fi perna, acopera-te cu cerul înstelat si Duhul Sfânt te va pazi pe tine. Acum cu adevarat te-ai facut calugar. Asta e adevarata stare de calugarie, a unirii cu Dumnezeu“.

Si mai este o întâmplare si mai frumoasa, când un pustnic, dupa ce au venit tâlharii si i-au luat totul din chilie, în loc sa-i certe, s-a apropiat si le-a spus: “Fra ti lor, ati uitat punga aceasta, luati-o, nu cumva sa ra mâna si sa va para rau dupa ea“. Si atunci de rusine au adus toata averea înapoi.

Unui alt pustnic mai sporit, ce avea un banut pentru pesmetii lui de zi cu zi, din rogojinile pe care le împletea, un frate îi fura la început câte putin; si batrânul scria de fiecare data pe un biletel: “Mul tu mesc ca ma izbavesti de iubirea de arginti.“ Si ba trâ nul muncea, si facea rogojini, si punea acolo bani ca sa-i satisfaca fratelui pofta pacatoasa. Fratele, când a va zut asa, a început sa ia tot. Si, când a vazut ba trâ nul îndrazneala fratelui, a zis: “Frate, ia totul, numai lasa-mi si mie cât de putin, ca sa am din ce sa tra iesc.“ Si s-a rusinat fratele si i-a adus înapoi toti banii.

Dar acum s-au transformat manastirile în acele imense ateliere de sculptura si pictura, unde nu se mai face arta sau iconografie, ci se face comert la ki lo gram. S-a ajuns sa se profaneze pâna si lucrul religios, ajung icoanele si iconitele sa fie gasite prin toate locurile publice, aruncate prin cosuri de ziare, unde vrei si unde nu vrei gasesti cuvântul si chipul lui Dumnezeu si chipurile sfintilor, pe tot felul de lucruri trecatoare, care pot sa ajunga si la toaleta publica.

– De ce are nevoie monahismul contemporan pentru a se revigora?

– Ce i-ar trebui monahismului contemporan? I-ar trebui din nou acelasi lucru din vechime: episcopul sa nu-si bage nasul în treburile manastiresti mai mult decât e cazul, ci sa-si vada de

eparhia lui, sa lase ob stea sa-si aleaga staret, sa lase obstea sa mearga dupa bunul ei plac interior, iar când ar constata o abatere, o deviere, atunci sa intervina cu masura administrativa, canonica sau pedagogica, nu sa transforme re gu lamentul monahal, ca sa arate ca chiriarhul vine sa-ti puna staret, sa-ti numere banii din casierie, sa-ti spuna câte lumânari trebuie sa vinzi, sa te întrebe cum trebuie sa mulgi vaca, cum trebuie sa pui mâncarea în farfurie, la ce ora trebuie sa te scoli, când sa încui biserica si la ce program trebuie s-o deschizi. Este vorba de o adevarata industrie religioasa, care, în loc sa produca monahi sfinti, produce pierdere de timp, vagabondaj si calugari ratati.

Aici putem da nenumarate exemple: Maica Domnului, venind într-o manastire care avea ca hram Aco peramântul Maicii Domnului, stergea cu pro priul ei omofor pe frunte pe cei truditi de osteneala calugareasca, care au stat si au cântat la priveghere si au citit la strana, iar la urma, venind si fiul de boier, care era protejat si lasat sa faca o calugarie mai lejera, i-a zis Maicii Domnului: “Pe mine de ce nu ma stergi?“ “Când ai sa ostenesti ca ei, o sa te sterg. Tu esti prea întelept ca sa fii sters de mine cu omoforul. Deocamdata, cât ei muncesc si tu te odihnesti, nu depui nici un efort.“

Si, mergând la întâmplarile cu parintii athoniti, scrise în cele doua volume de arhimandritul Heruvim Karambelas, gasim o minune extraordinar de fru moasa. Fratii suiau la hram tragând mularul în car cat cu alimente de capastru, ca sa nu-l mai obo seas ca si ei cu greutatea lor, iar episcopul mergea cala re pe mular. Când au ajuns în vârful dealului, Mai ca Domnului s-a lasat sarutata pe omofor si i-a binecuvântat pe monahi, iar episcopul a zis: “Pe mine de ce nu ma binecuvântezi?“ “L-am binecuvântat pe mularul tau, care a asudat85“ Iata câta îndrazneala pentru adevarata nevointa si sfintenie si iata câta îndrazneala a îngerilor, a sfintilor, a Maicii Domnului si chiar a Sfintei Treimi fata de cei care cu adevarat îsi duc în nevointa si în sfintenie viata monahala...

***

Pe Hristos nu Îl poate minti nimeni. Asa cum sunt destui mireni nevrednici, asa sunt si destui monahi numai cu numele. Citind despre ei sa nu ne lasam biruiti de duhul judecarii, nici de cel al nepasarii, gândindu-ne ca monahii trândavesc. Parintele Calistrat nu a vorbit acum mai mult despre monahii care sunt eroi ai lui Hristos, considerând ca despre aceasta s-a scris destul. De aceea cuvintele sale trebuie întelese numai în strânsa legatura cu Patericele contemporane. Mustrarea parintelui nu poate fi înteleasa decât tinând cont de vietile celor care, de la parintele So fro nie de la Essex pâna la parintele Paisie Olaru, de la pa rintele Porfirie pâna la parintele Serafim Rose, au do bân dit sfintenia. De aceea, cei care nu au ascultat predicile pa rin telui despre valoarea monahismului, ar trebui sa ci teas ca scrierile sau vietile acestor cuviosi. Altfel, ar putea ramâne cu o imagine incompleta, chiar deformata, asupra situatiei reale a monahismului din vremurile noastre. “Nu exista padure fara uscaturi“, spune un vechi proverb ro mâ nesc. Dar uscaturile, chiar daca sunt multe, pun în evidenta copacii sanatosi si puternici.

Viata Parintelui Calistrat

Nu putini sunt crestinii interesati de modul în care unii parinti duhovnicesti au ajuns renumiti. Care a fost traseul lor, ce i-a determinat sa aleaga calea monahala, ce i-a facut sa fie altfel decât ceilalti?

Ne asteptam ca parintii cu viata aleasa sa fie din alt aluat decât noi. Lucrul acesta este firesc: daca ei sunt ca noi, si totusi Îl iubesc atât de mult pe Dumnezeu, înseamna ca si noi le putem urma exemplul.

Preferam sa credem ca ei sunt altfel, ca ei sunt “alesii“ si de aceea Dumnezeu lucreaza prin ei. Ei sunt alesi tocmai prin faptul ca au vrut ca Dumnezeu sa lucreze prin ei. Nu au fost

predestinati sa fie alesi, ci ei au ales sa Îl slujeasca pe Dumnezeu. Viata parintelui Calistrat demonstreaza, într-un fel, acest lucru. Pâna la intrarea în mona hism, viata parintelui a fost o viata banala, o viata absolut obisnuita. Si prin aceasta banalitate viata sa poate fi un în demn adresat celorlalti crestini, pentru ca acestia sa nu se poticneasca în anumite momente ale vietii.

Parintele Calistrat nu a fost un elev iesit din comun. A avut chiar ocazia sa cunoasca starea, deloc aleasa, de corigent la matematica. Iata deci ca si dintr-un corigent la matematica poate iesi ceva bun.

Motivul principal pentru care am inclus în volum aceas ta convorbire este acela ca ne arata ca Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut. Oricât de greu ne-am descurca, la matematica de exemplu, Dumnezeu poate sa ne lumi neze mintea si sa ne faca mai întelepti decât pe multi savanti ai lumii acesteia.

Sunt multi crestini care si-ar dori sa duca o viata de sfin tenie, dar care se considera prea neimportanti pentru aceasta. Tocmai aici poate fi cheia urcusului duhovnicesc: tocmai pentru ca suntem neimportanti, tocmai pentru ca nu suntem "talentati" pentru a fi sfinti, tocmai pentru ca ne constientizam nimicnicia si pacatosenia, tocmai pentru aceasta putem porni lupta cea buna.

Important este ca oamenii sa îsi doreasca mântuirea, sa îsi doreasca dobândirea raiului, si sa mearga pe calea cea îngusta aratata de Evanghelie. Oricât de banala ar fi viata noastra, Dumnezeu o poate schimba. Si, daca vom porni în cautarea lui Dumnezeu, ne vom da seama ca El a si iesit în întâmpinarea noastra...

***

– Parinte Calistrat, v-as ruga sa ne spuneti câte ceva despre viata sfintiei voastre, unde v-ati nascut, când v-ati nascut, cum v-ati apropiat de biserica?

– Provin din judetul Suceava. Parintii mei au alcatuit un cuplu între bucovinean si moldoveanca, ma ma fiind din Dolhasca, iar tata din Vicov. Parintii mei nu au fost niste oameni ai Scripturii si nici pilde de pus în Vietile Sfintilor. Mama mea a fost o femeie mo derna pentru acele timpuri. A facut scoala teh ni ca, cum era în vremea aceea, si liceul. Asa era pe atunci, 7 clase plus 5, din ce îmi amintesc. Si a avut drep tul de a suplini sau de a preda la o scoala nor ma la sau liceu, biologie, geografie, materii din acestea banale. S-a casatorit cu tatal meu, un taran simplu si cam necioplit, care nu i-a apreciat nici valoarea in te lectuala si nici feminitatea. El a luat-o, cum era obiceiul în Bucovina, ca sa tina casa: sa faca mâncare, sa spele, sa aiba grija de vaca, sa praseasca ogorul, sa puna în gradina si sa legene copiii. Eu m-am nascut când mama avea 18 ani si tata 26. El a devenit muncitor la o fabrica de mobila. Acolo a fost o vreme sofer profesionist, cu toate gradele de conducere, desfasu rând o activitate lumeasca în mediul industrial din orasul Radauti.

Eu am trait mereu acasa, în preajma bunicilor mei. Acesta este singurul lucru pe care mi-l amintesc cu pla cere. Am citit poeziile sfântului Ioan Iacob despre bunica lui, Maria, cu bucurie în suflet, amintindu-mi si eu ca, de la vârsta de patru-cinci ani, ma îmbracau în costum national, în itari albi, cu un fel de gumari în picioare, un fel de sandalute, îmi puneau brâu tricolor si palarie verde si ma luau de mâna si ma du ceau la biserica din sat.

– Ce va aduceti aminte despre aceste slujbe?

– Atunci nu cunosteam nimic din ritul bisericii, nu întelegeam nimic, eram dus numai ca sa ma aflu la bi serica; stiam ca exista patru momente solemne, dupa care eram liber sa ma duc acasa si sa scap la mân care. Mi se da anafura si apa sfintita; nu stiam ca se cheama aghiasma. Trebuia sa stai în genunchi de patru ori: era statul la Evanghelie, la Crez, la Epicleza si la Tatal nostru.

Apoi mama mea, având o boala mai grea, a murit când avea 26-27 ani si eu aveam doar 9 ani. Între pu ti nele lucruri pe care mi le amintesc despre ea este ca m-a învatat Tatal nostru. Eram în clasa I când nu mi-a dat voie sa ma culc pâna nu l-am învatat definitiv si mi-a spus: "Daca o

singura data te mai prind ca te culci fara sa-l spui, ai de furca cu mine. Tu n-ai voie sa cresti ca un animal.“ Asta era vorba ei. Când eram în clasa a II-a sau a III-a, pomenea mereu o vorba pe care mi-am adus-o aminte târziu: “Daca as trai eu sa te vad mare, sa te faci popa, sa te rogi pentru mine când oi muri“.

– *Ati fost atras de calea preotiei înca de atunci? Ati facut seminarul?*

– Nu. Fiind taran, traind tot timpul la tara, nu m-a preocupat prea mult arta carturareasca. Am învatat sa citesc, sa scriu si tabla înmultirii înainte de a intra în clasa I. Mama era o femeie foarte isteata si practica si spunea tot timpul ca e bine sa stiu când am sa merg la scoala, ca sa nu-si bata capul învatatoarea cu mine. Bineînteles, când am mers la scoala, ma plicti seam, nu asteptam sa predea litera A sau B, citeam pâna la sfârsitul Abecedarului toate poezioarele si nu eram atent, îi deranjam pe ceilalti care învatau sa scrie, sa faca liniutele corect, sa desparta în silabe. Si fie ma dadea afara de la ore, fie ma tinea în picioare, lu cru care a durat pâna când mama a murit si n-a avut cine sa se mai ocupe de lucrul asta. Am trecut în clasa a VIII-a în termeni normali, adica n-am fost nici un elev de premiu, dar nici un elev care sa se chi nu iasca pentru note.

Din clasa a V-a pâna în clasa a VIII-a m-am dus în fiecare vara la stâna, la oi, la un unchi de-al tatalui meu, unde mi-am petrecut vacantele si am câstigat si bani pentru ca ajutam. Cu ei mi-am luat uniforme, re chizite si pantofi. Dupa clasa a VIII-a, am ales de bu navoie liceul agricol. Profesoara noastra de la scoala din sat a facut o ora de dirigentie si a început sa selecteze între elevi: “Tu ai fi bun de liceu, tu ai fi bun de liceu...“ Si dintr-o clasa de 32 de elevi, a selectat vreo 12. Eu nu eram printre ei pentru ca aveam pro bleme de corigenta la matematica. N-am mers la ad miterea din vara nicaieri, iar la admiterea din toam na am luat o medie slaba, peste 5. Acolo s-a intrat mai mult ca sa fie oameni pentru munca câmpului, pentru ca liceele agro-industriale faceau foarte multa practica, si m-am trezit vrând-nevrând la liceu. L-am terminat cu bine, singura problema fiind ma tematica, pe care n-am înteles-o niciodata si cu care m-am chinuit tot timpul. Stiu sa adun, sa scad, sa înmultesc si sa împart, dar n-am reusit sa învat mate ma ticile moderne: analiza matematica, geometria analitica, algebra si asa mai departe. Pentru ca era un liceu agricol, specialitatile erau chimia, biologia, fitotehnia, obiecte la care m-am descurcat foarte bine; am terminat si am intrat în productie.

– *Cum priviti acum vârsta copilariei?*

– Nu pot sa spun ca am avut copilaria lui Creanga, dar as putea sa spun ca m-am bucurat din plin; si de joaca atât de necesara unui copil, si de libertate, si de munca, si de citit o carte, si de mers la scaldat; de tot ce faceau copiii, n-am fost privat de nimic. Se spune uneori de câte un copil: “Saracul, i-a murit mama“. Eu n-am avut de suferit din pricina asta. Mama tata lui meu, bunica mea, a avut o grija si o dispozitie extraordinara pentru mine. M-a iubit foarte mult. Din câti nepoti avea, eu eram favoritul. Ce pot sa mai spun? Traind în comunism, am fost un crestin con sti ent la botezul meu: aveam vârsta de trei ani. Eu mi-am vazut botezul ortodox. Mama mea fiind bol nava când m-a nascut, m-a dat la casa de copii, unde am stat trei ani, pentru a nu purta microbii sau boala de care a suferit ea. Dupa trei ani, dupa ce doctorii au considerat ca a trecut pericolul si ca mi-am creat o oarecare imunitate fata de boala, am fost luat acasa, unde ai mei si-au adus aminte ca sunt nebotezat. Au pus un lighean mare cu apa si-mi turna preotul apa în cap si eu ma uitam la el cum îmi citea rugaciunile de botez. Sunt fericit ca mi-am vazut botezul cu ochii mei; ma simteam un om important.

– *În timpul liceului mergeati la biserica?*

– Din clasa a VIII-a si pâna în clasa XI-a m-am racit oleaca la suflet. Ma duceam la biserica, dar din ce în ce mai rar. Nu o folosesc ca o scuza, în perioada aceea aparuse si propaganda materialist-dialectica, ce aducea informatii tot timpul despre misticismul re ligios, cum îi spuneau ei. E adevarat ca nu m-au afec tat. N-am avut niciodata convingerea ca n-ar fi Dum nezeu. Dar, ca

sa nu fiu luat la ochi de co legi, am lasat-o mai usurel cu problema religioasa.

– *În acea perioada mergeati în pelerinaj la manastiri?*

– Ma duceam la Manastirea Putna în fiecare an, de hram; ma duceam la Sucevita unde am crescut; la Dra gomirna, unde de asemenea am crescut si, mai târ ziu, am stat un an ca slujitor. Am fost un om normal si normal ma consider si în clipa de fata.

– *Ce ati facut dupa terminarea liceului?*

– Cum am terminat 12 clase, m-am si încadrat în productie; am lucrat la o ferma, la un CAP, si dupa doua luni am plecat în armata. Acesta a fost momentul decisiv.

– *De ce?*

– Am facut armata cu un baiat din Craiova, Ciontu Teodor, care terminase seminarul la Craiova. Si, pentru ca nu reusise la Institutul Teologic, fusese luat în armata. Vazându-ma cumva mai cumintel, mai în banca mea, s-a apropiat de mine.

Nu pot sa ma laud cu virtuti, dar pot sa spun ca nu am fumat niciodata, nu am baut niciodata, nu m-am destrabalat niciodata. Adica am pazit lucrurile as tea din familie, pentru ca totdeauna duminica, atunci când se facea câte o adunare de familie, bunica spunea: “Aveti grija, nu-i frumos asta, nu-i frumos asta, nu va faceti de râs, ca mâine-poimâine o sa aveti familii si o sa râda lumea de voi“.

Revin la momentul armata. Dupa ce am ajuns caporal, Teodor Ciontu mi-a spus odata: “Tu stii ca eu am terminat seminarul?“ “Bine, i-am zis eu atunci, înseamna ca esti parinte!“ “Nu, nu sunt hirotonit!“ Ori cum eu nu stiam ce însemna aia hirotonie, degeaba îmi spunea, pe vremea aceea termenul nu era prea cunoscut. “Dar, zice, vrei sa-ti citesc ceva frumos?“ Si avea în valiza (nu aveam voie cu valizele, le ti neam la vestiar), scoase cu pixul, din Biblie, citate din Pildele lui Solomon. Ma duceam cu el în parc, în timpul liber, si el îmi citea tot felul de fragmente. Lui i se pareau atât de frumoase si interesante si le savura cu atâta placere... Iar eu ma uitam ca un om picat din luna, nu aveam nici o tangenta cu asta.

Nu citisem Scriptura în viata mea, nu avusesem nici o Biblie în casa. Prima Biblie am cumparat-o de la manastire, în 1989, cu 200 de lei si am trimis-o pa rin tilor mei, sa aiba si ei Biblia în casa.

– *Sa revenim la momentul armata...*

– Da. Legat de armata, dupa ce-mi vorbea baiatul acela toate lucrurile de care v-am spus, eu ma uitam asa, ca un nestiutor, nimic nu stiam. El se chinuia sa ma învete religia, sa-mi deschida mintea si-mi zicea: “Daca ai sti tu cât e de frumos, daca ai întelege, daca ti-ai da seama...“ Si se straduia sa ma învete lucruri bune.

– *Ce s-a întâmplat dupa aceea?*

– Ei, dupa ce am venit acasa din armata, în 1986, în ianuarie, primul lucru mi-am facut rost de o Biblie si am început sa caut toate pildele acelea pe care mi le povestea el, sa-ncep si eu sa le-nvat, pentru ca mi se pareau interesante. Bineînteles ca legatura cu el s-a rupt. Dar mi-as dori cu adevarat sa-l întâlnesc si sa-i multumesc din tot sufletul, pentru ca Teodor Ciontu a fost ca un al doilea trezvitor al mintii mele pe calea bisericeasca.

– *Cum v-ati apropiat de manastire?*

– Am luat contact cu Manastirea Putna, care era la doi pasi de casa. La Putna am întâlnit un calugar care mi-a fost drag si-l pomenesc si-n ziua de azi cu evla vie si cu respect: este staretul Iachint, duhovnicul ma nastirii Putna. El a fost parintele nostru, al Buco vi nei. Eu pe el l-am prins cântând la strana, pre di când... Am apucat de m-am spovedit de câteva ori la el, iar mai târziu a aparut la manastirea Putna parintele Pamvo, ucenicul parintelui Paisie Olaru. Bine în te les ca mi l-am ales ca duhovnic. A fost primul du hovnic care mi-a facut o spovedanie generala, exact asa cum le fac si eu tuturor celor care vin pentru prima data si-mi cer lucrul asta. Folosesc

exact metoda si felul în care m-a luat el atunci, cu rabdare si cu migala. M-a spovedit asa, de-amanuntelul, tot, tot, si de-abia atunci mi-am dat eu seama cu adevarat ce în seamna spovedania. În sat, când mergeam, fiind si mai tineri, fiind si mai multi, parintele ne punea gramada, ne citea molifta, ne chema câte doi, trei: "Ascultati de parinti?" "Da." "Va închinati?" "Da." "Postiti?" "Da."

Din clasa a VI-a si pâna în ziua de astazi nici un post nu mi-a ramas nepostit, sau miercurea si vine rea, sau seara sa ma culc neînchinat. Am facut-o întotdeauna, pâna-n ziua de azi. O rutina ortodoxa în care oamenii merg la biserica pentru ca asa sunt ei învatati: "Dom' parinte, trebuie sa ma spovedesti ca-i Postul Mare... Dom' parinte, trebuie sa ma spove desti ca-i Postul Craciunului". În felul acesta m-am trezit în credinta crestina.

Atunci când l-am cunoscut pe parintele Pamvo am ci tit pentru prima data "Sufletul omului dupa moarte", "Razboiul nevazut", "Oglinda du hovni ceas ca" a parintelui Nicodim Mandita, am citit Vietile Sfintilor, Filocalia I. Si a început sa-mi dea carti bise ri cesti. Îmi erau dragi; ma duceam eu sa le iau. Am citit poezii de parintele Cleopa, poeziile acelea cres tine, cu televizorul, cu avortul, le dadea actualul sta ret de la manastirea Râsca, pe atunci era fratele Dumitru, acum e arhimandritul Mihail.

– *Cât ati mai stat în lume dupa terminarea armatei?*

– Doi ani. Atât am stat în lume dupa armata. Si m-am împrietenit cu parintii de la Sihastria. Atunci când am luat contact pentru prima data cu Sihastria, o masina pleca de la Putna spre Sihastria, cu închinatori, era o sarbatoare din vara, si m-am trezit efectiv în fata parintelui Cleopa. M-am apropiat de el, i-am sarutat mâna, si el s-a uitat la mine si mi-a zis: "Tu, când ai sa fii mai mare, ce-ai sa te faci?" Ce mai ma re, ca aveam 21 de ani deja, ce sa ma mai fac?... Zic: "Nu stiu, parinte, ce sa ma fac, cred ca am sa ma însor si o sa am copii, eu stiu?" Si el se uita asa la mine si zice: "Ei, tu mitropolit sa te faci." Eu am luat-o ca o gluma. Am zis ca e o gluma tipic calu ga reas ca. Tot atunci, parintele Cleopa ne-a povestit istorioara cu ini ma de mama, cu frumusetile raiului, tot felul de lu cruri de astea care pentru mine erau noi. Nu le auzisem pâna atunci.

Am venit acasa si mi-am dorit din nou sa ma duc la Sihastria. Si am plecat imediat. Ajungând în fata manastirii Sihastria am vazut un batrânel frumos si mai ciudat. Era parintele Paisie Olaru. Eu ma rugam pentru parintele Paisie Olaru si-l treceam în pomelnice la Sfânta Liturghie înca de pe când eram în clasa a VII-a. La fel si pentru parintele Cleopa, pentru pa rintele Ioil de la Sihastria, pentru parintele Antonie. Ei au fost patru parinti care mi-au fost mie cei mai dragi. Pe parintele Ioil nu l-am prins, a murit, iar pe pa rintele Antonie l-am prins în ultima mea vizita, când m-am dus la Sihastria ca sa-l rog pe staret sa ma primeasca. Si acest Antonie Olaru, diaconul, era, de fapt, povatuitorul parintelui Cleopa, pe când acesta era copil. Îl adusese la stâna ca ucenic. El era baci, cum se zice.

– *Ce-ati facut când l-ati întâlnit pe parintele Paisie?*

– Când l-am vazut pe parintele Paisie ne-am dus la el. Statea pe un scaunel, am facut o rugaciune, ne-a blagoslovit, si parintele Paisie a fost primul care s-a ui tat în ochii mei, eu eram cu prietenul meu. Amândoi eram cu câte-o fata, nu eram de capul nostru; amân doi ne gândeam la însuratoare, fiecare cu drumul lui. Prietenul meu, staretul actual al manastirii Po jorâta, parintele Visarion Pleava, îmi zicea: "Mai, eu m-as duce la manastire". "Eu, ziceam, n-am chemare, nici nu stiu ce se face acolo, doar tu ma vezi, ma închin, ma rog, dar nu cred ca as putea ca ei, nici n-am fost vreodata..." Si parintele Paisie se uita la mine si zice: "Tu calugar ai sa te faci". Si eu am zis: "Eu?" "Da, tu. Si tu sa te însori", îi zice parintelui Visarion.

– *Si cum ati reactionat?*

– Bineînteles ca m-a blocat pentru moment parerea parintelui. Si pe drum îi zic prietenului meu: "De ce ti-a zis tie sa te însori când tocmai tu spuneai ca ai vrea la manastire, si de ce mi-a

zis mie sa ma fac ca lugar, când tocmai eu as fi vrut sa ma însor?“ “Cred ca ne-a zis invers ca sa nu ne schimbe gândul.“ Si i-am zis: “Daca te faci tu, ma fac si eu.“ Si el a zis: “Hai sa ne gândim.“ Si atunci i-am zis asa: “Hai sa mai lasam sa treaca o luna, doua, sa vedem când om mai veni la batrânul daca ne zice tot asa. Poate el a zis asa o vorba, sa nu o luam noi nu stiu cum.“ Si asta se întâmpla în luna lui septembrie, la 8 septembrie. Când venim a doua oara, mergem la el la chiliuta, unde era, ne rugam de maica Maria, ne da drumul, si parintele se uita direct la mine si-mi zice: “Tu ai mai fost la mine, ti-am spus sa te faci calugar, ce mai astepti, de ce tragi de timp?“ Atunci gândul nu mi-a mai dat pace: “Mai, ce mai vrea parintele?“ Nu ma puteam linisti. Si când am iesit, am zis: “Mai, daca parintele îmi zice asa, eu nu stiu ce o sa fie...“ Se vede lucrul ca trebuia sa luam o decizie. Dar si el se codea, si eu ma codeam. Nu eram decisi; sa nu facem vreo greseala. Eu nu m-am linistit, am mai venit în noiembrie înca o data. Si când am venit si am luat bine cuvântare de la parinte, ma întreaba pe mine: “Tu mai ai de gând sa tragi mult de timp? Cât mai pierzi vremea?“ “Parinte, ma duc acasa, ma duc la serviciu sa pun totul în regula, sa fac lichidarea. Nu pot sa las aiurea, asa, am o amarâta de ferma în primire, de ras puns de niste borderouri, niste magazii, am raspunderi, teren, oameni.“

Am venit deci imediat în preajma sarbatorii de Anul Nou, am pregatit totul. Stiam deja ca dupa Anul Nou o sa dispar si o sa o iau spre manastire. Pe data de 9 februarie i-am zis sefului meu: “Am un drum de facut undeva, trebuie sa ajung neaparat, nu pot sa mai întârzii, trebuie sa ajung, am nevoie de doua zile“. Si era un omat mare afara, dar n-am tinut cont, m-am dus direct la Sihastria. Si cum am ajuns acolo, am ajuns seara, si cum este iarna noaptea, ma duc la usa la parintele Paisie, dar el de la usa zice: “Marie, da-i drumul, ca o venit baietul meu!“. Astia ziceau ca nu vede, dar eu cred ca vedea cu duhul, pentru ca, în clipa în care m-am apropiat de el m-a pus în genunchi; eram fara Visarion, m-am dus singur sa clarific. Îmi era rusine fata de el si voiam sa pun întrebari, sa ma edific.

Si când m-am apropiat de batrânul, îmi zice: “Asa-i c-ai venit de tot?“ “Da, am venit de tot.“ “Uite, zice, ai sa fii la oi, la vaci, la trapeza, la bucatarie si apoi la ce-o mai da Dumnezeu.“ “Parinte, zic, sa ramân chiar de astazi?“ “Da, chiar de astazi.“ M-a pus sa car niste lemne. Am vazut eu atunci asa niste lucruri minore, banale, mi se parea mai greoi, mai nu stiu cum, si zic catre staret: “Parinte, da-mi voie sa ma duc eu acasa, sa-mi fac bagajul asa cum stiu eu si cum trebuie, si va promit ca, de cum da mugurul la co pac, vin. N-are rost sa va încurc acum, iarna, nici nu-s chilii.“ Si, într-adevar, nu erau chilii, nu erau con structiile astea frumoase de acum. Am venit si-am mai stat o luna de zile acasa, dar n-am mai avut liniste.

– *Si ce-ati facut?*

– M-am dus la parintele Pamvo de la Putna si i-am spus. El a încercat sa ma atraga catre Putna. Pe atunci era acolo un foarte bun ieromonah cu care eram prie ten, Preasfintitul Calinic Botosaneanul. Era un om extraordinar. El m-a hirotonit, m-a facut preot si du hovnic. Si cum am intrat în ograda la Putna, îmi zice: “Pustnice, dar ce te-ai îmbracat asa, în negru, nu cum va vrei sa dai bir cu fugitii?“ “Nu stiu, am sa vad, parinte Calinic, blagosloviti.“ “Te blagoslovesc sa te duci la vacile din Sihastria.“ Parca simtea. Si m-am dus la parintele Pamvo si i-am zis: “Parinte, nu mai stau, plec“. Si el zice: “Dar cu cine pleci?“ “Am sa vad eu...“ Am zis ca-l iau pe Visarion. Visarion a zis: “Blagosloviti, sa ma duc si eu cu el sa-l conduc“, si am venit acasa. Mi-am facut bagajul, am pus doua bilete, cu “da“ si cu “nu“, si am zis asa, daca iese “da“, plecam, daca iese “nu“, mai stam. Zis si facut, am pus biletele, el a tras primul si a iesit “da“. Si atunci, noaptea, la ora trei, am plecat, nici n-am mai stat. Duminica, la ora douasprezece, eram deja la Sihastria. Pe 9 februarie m-am dus prima data si pe 16 aprilie m-am întors definitiv. Pe Visarion l-a dat la ascultare la vaci si pe mine m-a trimis la oi si asa ne-a despartit. Eu am ramas la oi aproape un an de zile.

– Erau parinti cu o înalta traire duhovniceasca atunci în Sihastria. De care ati fost mai apropiat?

– M-am tinut de parintele Paisie Olaru. O luna de zile l-am vizitat si de doua-trei ori pe zi si ma du ceam dupa sfaturi când aveam ispite. De aceea m-am si spovedit la el. Ma mai lua dorul de casa, nu prea eram obisnuit, mai mi se parea greu, mai ma suparam, ca fratii începatori. Dupa aceea, m-am spovedit de obligatie la parintele Varsanufie, ca asa m-a dat, iar dupa ce a fost revolutia, m-am spovedit direct la pa rintele Cleopa, pentru ca parintele Paisie murise. Pa rintele Paisie a murit în 1990, pe 16 octombrie, si l-a îngropat pe 20. În ziua în care l-a îngropat pe el, pe mine m-a hirotonit diacon. Plecasem deja din Sihastria.

– Sa parasim putin Sihastria... Care dintre parintii de la Putna v-au impresionat în mod deosebit?

– La manastirea Putna, dupa parintele Pamvo, l-am cunoscut pe Preasfintitul Calinic, care era un om extraordinar si deosebit ca suflet. Acum ne vedem foarte rar, vreau sa spun ca sunt ani de zile de când nu m-am întâlnit cu el macar sa-i sarut mâna sau sa-i zic "multumesc" pentru hirotonie. N-am avut ocazia sa ne întâlnim, ca el e tot timpul prin epar hie, cu tot felul de probleme, iar eu sunt aici, la Bârnova, tot timpul. Apoi l-am cunoscut pe parintele Tudor, fostul staret al Bogdanei, care a murit unde este acum parintele Justin Dragomir, în Radauti, la Bog dana Musatinilor, pe parintele Damaschin, un pa rinte sporit de la Putna, care a murit în timp ce da dea pasarelelor de mâncare pe fereastra.

– Sa revenim la parintii de la Sihastria...

– La Sihastria am cunoscut cel putin opt parinti buni de la care am avut ce învata. Parintele Partenie, un parinte batrân, ghebos, foarte tipicar si atent la slujbe. Statea cu cârja în spate la slujbe si comenta orice greseala, tot timpul era foarte atent, era ochi si urechi la tipic. Apoi parintele Veniamin Barbacaru, un om deosebit si sporit, traitor cu rugaciunea lui Iisus, care si-a stiut dinainte moartea si i-a spus parintelui Cleopa când a venit vinerea sa-l împartaseasca: "Pa rinte, vii vinerea viitoare, ca atunci ma duc la Dumnezeu". Când a venit, l-a gasit cu pravila facuta, cu mantia în spate, tot frumos pregatit cu rugaciunea de împartasanie citita. Parintele Cleopa l-a spovedit, l-a împartasit si i-a zis: "De-acum, parinte, ne vedem în rai". Si într-o ora, doua, cât a mai durat, a murit. Pa rin tele Cleopa a spus ca l-a visat la 40 de zile dupa moartea lui: era pe un covor si atâta i-a zis: "Parinte, spre rasarit e mântuirea!" Si asa s-au despartit. Apoi era parintele Cosma, un parinte deosebit; trei ani, cât am fost eu la Sihastria, o data nu l-am vazut sa lip seas ca de la Utrenie. Era primul în biserica.

Mai era parintele Ilarion Antohi, poate ati vazut cartea cu pacatele de la spovedanie, foarte bun du hov nic, de la el am învatat sa citesc Psaltirea. El m-a luat asa si mi-a zis: "Baiete, nu pierde vremea, n-ai venit la manastire sa stai la taclale si la povesti. Uite, eu iau de la ora 6 la 8, tu termini la ora 7 ascultarea si vii la masa, ia de la ora 8 la 10 un schimb la Psaltire si sa te tii de el. Si îl schimbam pe el tot timpul la Psal ti re, pâna am plecat la Dragomirna. Eu intram la Psal tire la 8 si citeam sapte, opt, noua sau zece catisme, numai bine cât era foiala prin manastire, iar când veneam la chilie mai citeam o ora sau, daca nu ma culcam dupa Utrenie, terminam si aveam Psaltirea citi ta, nu pierdeam vremea.

Un alt parinte bun, care mi-a placut si mi s-a parut extraordinar, a fost parintele Nazarie, cel cu barba deasa, avea vreo optzeci si ceva de ani. Avea o icoana cu Maica Domnului în chilie si zicea: "O vezi, e facatoare de minuni; ea, când ma cheama la dânsa, eu nu o sa sufar deloc". Seara nu s-a simtit bine, a mâncat oleaca de peste si a doua zi dimineata, la ora 8, fara sa-i dea cineva un pahar cu apa sau sa-i spuna: "Pa rin te, cum te cheama, sau ce te doare?", a murit frumos, ca un sfântulet. Si un alt parinte cu suflet bun pe care l-am cunoscut tot în Sihastria este parintele Ig natie, mai traieste si acum, un om batrân, cu o mâ na uscata, un om cuminte si tacut, nu l-a auzit

nimeni niciodata.

La fel parintele Ioil, care a fost un mare staret. De oriunde venea de pe drum, intra în biserica, asculta slujba pâna se termina si apoi mânca si îsi vedea de treburile manastirii. Când sa moara si era la pat, toti fugeau sa nu-i faca pravila. El vroia pravila multa, cum faceau calugarii de demult; cei moderni o fac asa mai formal. Voia sa-i citesti tot, laude, acatiste, rugaciuni de seara, de dimineata. Un singur baiat, Iulian Craciun, îi citea batrânului toata Pravila, chiar mai mult decât voia batrânul, care-i zicea: "Mai du-te si te odihneste, ajunge". Si înainte de a muri a zis asa: "De-am sa iau îndrazneala la Dumnezeu, doi oameni am sa mai iau dupa mine, pe preotul satului, care m-a ocrotit în timpul decretului împotriva monahilor si mi-a dat cheia de la biserica si-am facut ani de zile Li turghie si m-am împartasit noapte de noapte, si pe Iu lian care mi-a citit pravila cât am fost bolnav la pat". În ziua de Înaltare s-au împlinit patruzeci de zile de la moartea lui. Cu trei zile înainte, a murit pre otul din sat, iar dupa trei zile de la Înaltare, a murit Iulian în Sihastria. I-a luat pe amândoi. Erau toti trei niste oameni extraordinari.

A mai fost parintele Valerian Sirulescu, pe care l-am cunoscut mai putin, era tacut, retras, nu prea vor bea. L-am cunoscut pe parintele Ioachim, un ca lu gar extraordinar, cinstit si respectuos; daca mergeam cu el la treaba zicea: "Coasa si Doamne Iisuse, la fie care brazda", asta era vorba lui. Bine, de parintele Cleopa nu mai vorbim. El mi-a fost duhovnic din '90 pâna în '98. Ori de câte ori aveam sicane, el îmi lua apararea. Se duceau fel de fel de capete luminate la el: "Uite, Calistrat face asa, Calistrat face asa". El totdeauna ma apara; tinea mult la mine. De la el am învatat sa spovedesc, de la el mi-am pus la punct toate canoanele, tot ce spovedeam într-o luna doua, notam cu creionul si ma duceam la el. Îmi scriam si raspunsurile mele, iar lânga ale mele le notam pe ale lui, sa vad unde am gresit si unde ma pot corecta. Când am vazut ca încep sa corespunda raspunsurile, nu mi-a mai fost frica. Ma duceam la Sihastria cu orice întrebare, indiferent ce era, si primeam imediat raspunsul.

– Ati vietuit o vreme în Sfântul Munte. Ce ne puteti spune despre acest loc binecuvântat?

– Doua persoane mi-au ramas la suflet de acolo. Pa rintele Iulian Lazar, la care tin si-l pomenesc cu toata dragostea, un batrân extraordinar, si parintele Serafim Vaduva. Mi-a placut stilul gospodaresc si autoritar al lui Justinian economul, de la care am învatat cum se munceste. Am vazut cum poate acel om sa organizeze un santier sau cum poate tine în frâu manastirea. Lucrul acesta mi-a placut. Ce mi-a mai placut la Athos si-am ramas miscat a fost pestera Sfântului Atanasie, unde am tuns niste schivnici. Mi-a placut marea, îmi placea sa stau ore întregi pri vind la ea. Mi-a placut muntele, în general, dar nu mi-a placut atmosfera greceasca. Mi-a placut icoana "Pro dromita" care face parte din tezaurul sufletului meu si acum lucrez la ea, la pictat, chiar vreau sa fac o icoana de marime naturala cu "Prodromita", exact cum este în Sfântul Munte, si la care sa ma rog cât am sa mai traiesc.

M-am dus la Marea Lavra, la un hram al Sfântului Atanasie si i-am ascultat pe parintii de acolo cântând foarte frumos. Dupa ce am revenit în România, du hov nic fiind si venind la mine baieti de la seminar, care acum sunt teologi, manastirea noastra a format un grup foarte bun, "Byzantion". Aproape toti sunt ucenicii mei; îi spovedesc pe zece, alti doi se spove desc în alta parte. Si aici am facut privegheri de toata noaptea, exact cum am vazut în Athos. Ce-am vazut bun în Athos, am adus acasa.

– Cu care dintre parintii de la noi aveti o legatura du hov niceasca mai strânsa?

– Sunt legat sufleteste de câtiva parinti tineri si de câ tiva parinti batrâni. Am o legatura buna du hov ni ceas ca cu parintele Justin Pârvu, la care ma spove desc. Parintele Justin mi-a deschis mintea spre o cale care-i apartine personal, are el un stil aparte. M-a ajutat la niste lucruri extraordinare. Si mai am niste pa rinti tineri la care tin foarte mult, îi am si ca fii du hov nicesti si colaborez cu ei pentru ca sunt foarte buni: parintele Arsenie de la manastirea Lepsa, un tâ nar la

vreo 35 de ani, dar un duhovnic deosebit si de o bunatate exceptionala. Nu e un calugar prea vechi, e tot cu metania de Petru Voda. Îi am pe parintele Justin si pe parintele Gavriil de la Doroteea, doi ba ieti pâna în 30 de ani, dar niste oameni de suflet extraordinari, pe parintele Hristofor de la Petru Voda care a crescut aici cu noi în Bârnova. Mai e parintele Hristodul de la manastirea "Nasterea Maicii Domnului", de prin partea Vasluiului, un baiat cuminte si ascultator.

– Chiar daca, unul câte unul, marii nostri duhovnici ajunsi la batrânete trec la Domnul, exista totusi parinti tineri care le iau locul.

– Am descoperit câtiva. Sunt în numar de zece, dar nu vreau sa-i mentionez, nu e bine sa stie altii nu mele lor, ca sa nu-i deranjeze din lucrare. Ei colaboreaza foarte strâns cu mine, îi ajut din toate punc tele de vedere: si cu carti, si cu bani, si cu alimente, si cu haine. Au o calcatura frumoasa. Pentru monah, ca sa fie curat cu trupul, atent cu mintea si cald cu inima, este o mare taina. Numai batutul metaniei si cititul la Ceaslov sunt apa de ploaie. Toti citesc la Ceaslov, dar inima le e de piatra. Iarasi un parinte extraordinar pe care îl am la suflet, desi nu ma pot duce des la el, dar care mi-a ramas în inima, e Arsenie Papacioc. Mi se pare cel mai lucid si mai pragmatic duhovnic.

Îl cunosc si pe parintele Sofian Boghiu. L-am cu nos cut în 1990, în biserica Antim, fara sa ma stie. Când am intrat sa ma închin, mi-a dat 200 de lei si o punga de tamâie: "Tinere, te vad un baiat frumos si tânar, cu perspective, ia asta de la mine si zi bogda proste". M-a sarutat pe frunte si a plecat. Nici n-am avut timp sa ma dumiresc cine e, altcineva mi-a zis: "Ala-i parintele Sofian." Eu eram pe-atunci doar fra te de manastire, ma dusesem sa ma închin la ma nas tirea Antim, dar în haine civile. Am avut fericita oca zie sa-l cunosc si pe parintele Staniloae, sa-i fac pa tru vizite acasa. Am primit cadou de la el un calendar si o Filocalie pe care le mai am si în ziua de astazi, le pastrez ca amintire. Am avut câteva discutii cu el, am primit sfaturi, i-am dus si eu câte ceva din ce se putea de la manastire, calugareste, niste bureti uscati, un sac de nuci, maruntisuri. Parintele era un om mo dest, fara pretentii, m-a binecuvântat si mi-a zis: "Nu-ti doresc altceva decât un singur lucru: sa ajungi sa-l cunosti pe Dumnezeu, nu citind, ci traindu-L. Eu L-am cunoscut citind". El se smerea, era un om deo se bit, era un om de o bunatate extraordinara.

Si, bineînteles, mai este prietenul meu din co pi la rie, cu care am venit la manastire, parintele Visarion, protosinghel, staret la manastirea Pojorâta – Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, care mi-a ramas prieten. Si mai am un prieten, parintele Agatanghel, un baiat cu min te si la locul lui, la vreo 30 de ani. Îmi sunt prie teni în sensul ca tot timpul m-am bazat pe rugaciu nea lor. Noi am facut asa, un front comun, în sensul ca ne-am sfatuit sa ne pomenim unii pe altii, toti între noi. Suntem vreo zece-unsprezece care ne stim, ne po menim tot timpul, ca sa fie mai întarita rugaciunea si sa pu tem trece mai usor de valurile care vin permanent si izbesc.

– Ne puteti vorbi despre câteva momente mai deosebite din viata dumneavoastra duhovniceasca?

– Nu se gasesc în viata mea trairi mistice sau rapiri în extaz. Am avut câteva lucruri frumoase, de suflet. Cândva am sa le asez pe hârtie. Mai întâi sa ma izo lez: sa lepad mândria, lacomia, lenea, trândavia, amâ narea pravilei... Si când o sa am vreo 60 de ani, daca am sa fiu sanatos, chiar 70, atunci am sa scriu eu lucrurile alea frumoase pe care le-am trait: cu parintele Pamvo, cu parintele Paisie, cu parintele Cleopa, cu pa rintele Visarion si de vreo trei ori singur. Dar la vre mea cuvenita, nu asa, la întâmplare. Nu vreau sa dau impresia ca as fi cineva. Sunt un om normal.

***

"Sunt un om normal..." Cu aceste cuvinte încheie pa rintele Calistrat povestirea vietii sale. Astfel de cuvinte pot parea banale astazi, când lumea este însetata de senzatio nal, de tot ce este iesit din comun.

Consider ca parintele Calistrat este iesit din comun tocmai prin faptul ca este un om normal într-o lume anorma la. Când nefirescul este considerat firesc si pacatul este con siderat virtute, oamenii care Îl slujesc pe Dumnezeu sunt etichetati drept fundamentalisti sau extremisti. Fata de pozitia parintelui în problema formalismului credinciosilor sau a caderilor preotilor, se pot ridica voci care sa afirme: "Calistrat este nebun!"

Îndraznesc sa fiu de acord cu aceasta parere. Cu o singura precizare însa: cred ca parintele face parte din ceata noilor nebuni pentru Hristos, care se afla în primele rânduri în oastea Bisericii luptatoare. Spre deosebire de vechii nebuni pentru Hristos, care au intrat în Sinaxare dupa ce au dus o viata ciudata, neconformista (si faptele lor par smintitoare mintilor simandicoase din zilele noastre), noii nebuni pentru Hristos au de dus o cruce foarte grea: cru cea normalitatii, crucea firescului. Într-o societate care ras toarna valorile dupa bunul plac, nestingherita aproape de nimeni, apar aceste voci profetice care, marturisind adevarul, Îl marturisesc pe Dumnezeu.

Una dintre cele mai puternice voci este cea a parintelui de la Bârnova. "Sunt un om normal...", spune parintele. Toc mai în aceasta normalitate sta maretia lui. A fi astazi normal e un lucru de mare cinste. Atunci când vreun împarat spunea: "Sunt împarat...", era plin de mândrie. Pa rin tele Calistrat spune: "Sunt normal...", smerindu-se, dez vinovatindu-se parca. Fiind normal, nu putea fi altfel. Nu putea sta cu ochii închisi la problemele cu care se confrunta Biserica.

A fi crestin nu înseamna a fi orb. A fi crestin nu în seam na a fi lipsit de discernamânt. A fi crestin înseamna a-ti iubi aproapele. Si nu îti poti iubi aproapele care zace bolnav fara sa încerci sa îi tamaduiesti boala. Iar primul pas este constatarea bolii. Parintele Calistrat face acest lucru: are curajul de a lua pulsul unei societati bolnave.

"Dar cine îi da dreptul sa o faca? Cine îi da dreptul sa o judece? De ce nu o lasa în caderea ei? De ce se baga unde nu e treaba lui? De ce...?" Si lista "de ce"-urilor ar putea continua.

E o mare virtute sa fii normal astazi. Normalitatea este cale de sfintenie. Într-o lume de nebuni, cei sanatosi vor fi omorâti cu pietre. Ei sunt singurii în stare sa puna diagnosticul corect lumii care îi sugruma cu pacatele ei.

Nu e greu de înteles ca prin aceasta carte parintele Calis trat scrie o scrisoare lunga multora dintre bolnavii acestei lumi. Si multi vor încerca sa dea cu pietre în el. Dar parintele vorbeste, adica scrie cu glasul, si cuvintele sale ajung unde rânduieste Dumnezeu. Vor ajunge si la oameni care se vor folosi de aceste cuvinte. Vor ajunge si la oa meni care vor lua putere citindu-le.

Înainte de a încredinta aceste convorbiri tiparului, le-am dat mai multor crestini si preoti spre a fi citite. Îmi era teama ca nu cumva adevarurile spuse de parintele Ca lis trat sa nu sminteasca pe cineva. Un parinte mi-a spus: "Nu se smintesc decât cei smintiti. Ceilalti se vor folosi. Parintele Calistrat are în el duhul profetilor care mustrau ce tatea nu pentru a-i anunta pedeapsa dumnezeiasca, ci pentru a o întoarce la pocainta. Chiar daca vorbele lui par prea originale pentru a fi în duhul ortodox, sa nu limitam or todoxia la niste predici standard. Nu stim cum s-ar fi purtat Sfintii Parinti astazi. Oricum, vorbele lor nu ar fi placut lumii. Si parintele Calistrat este de o mie de ori mai traditionalist decât cei care, iubind litera care ucide mai mult decât duhul care da viata, tin ochii închisi ca sa nu fie nevoiti sa recunoasca apostazia care ne înconjoara."

Îi rog pe toti cei care s-au hranit din cuvintele parintelui Calistrat sa îl pomeneasca în rugaciunile lor. Parintele Ca lis trat poate fi ranit în razboiul duhovnicesc. Si ru ga ciu nile celorlalti îi pot fi de mare ajutor. Parintele Calistrat nu a ajuns la batrânete. Este destul de tânar. Si lupta pe care o are de dus este de durata. Rugaciunile noastre îl pot ajuta sa mearga în continuare pe drumul pe care a pornit.

Amintesc înca o data cuvintele parintelui Iulian de la Prodromu: "Atunci când voi muri, te rog sa te întorci în Sfân tul Munte, ca sa nu ramâna românii de aici fara duhovnic".

Cred ca ar trebui sa ne dam seama de darul pe care ni l-a facut Dumnezeu prin parintele Calistrat. Câta vreme parintele este lânga noi, sa nu ne lenevim a-i cere cuvânt de folos. Si, primind cuvintele sale, sa nu ne lenevim a le urma...

În loc de postfata

Despre pravoslavia limbajului de lemn*

Am citit o cugetare care ironiza spiritul scolastic: "Lim ba latina este o limba atât de vasta, încât pot fi expri mate în ea toate tainele lui Dumnezeu".

Apusenii au rationalizat credinta la maximum, trans for mând-o într-o filosofie seaca, ucigatoare de suflet. Acesta este unul dintre reprosurile standard care li se aduc ca toli ci lor, mai ales de catre cei care se ostenesc sa traiasca Ortodoxia printr-o mândrie triumfalista, atotsuficienta.

Vom încerca sa vorbim putin despre câteva dintre tra sa tu rile fundamentale ale formei de Ortodoxie pe care o mar turisesc anumiti "drept-credinciosi" si vom încerca sa vedem în ce masura pra pastia care o separa de filosofia apuseana este reala sau nu.

Prima întrebare este: cum înteleg acestia pastrarea Sfin tei Traditii si în ce mod marturisesc ei aceasta Traditie?

O astfel de întrebare poate naste suspiciuni: "De ce sa fie pastrata Traditia într-un anumit fel, când faptul ca sun tem botezati în Biserica Ortodoxa e cea mai buna do va da de traditionalism? Suntem botezati, suntem orto docsi, nu suntem ca altii, nici ca protestantii, nici ca anglicanii, nici cum sunt catolicii. Suntem în adevar. Oricât de pacatosi am fi, oricât de rar am merge la biserica, suntem alesii lui Dumnezeu".

Exprimat în aceasta forma, motivul superioritatii orto docsilor fata de crestinii celorlalte confesiuni poate fi luat în serios cel mult în tarile considerate ortodoxe (Grecia, Ro mânia, Serbia etc.), dar în Occident nu poate stârni decât zâmbete pline de compasiune.

Iata o poveste care ar putea fi pe placul occidentalilor:

"Într-un sat traiau numai oameni care vedeau cu un singur ochi, cu cel stâng. Si nici cu acela nu vedeau prea bine. Pentru ca fiii lor sa nu îsi dea seama de betesugul de care sufera, parintii îi învatau ca oamenii care vad cu amân doi ochii au vederea mult mai slaba. Asta pentru ca pu terea vazului se împartea în parti egale la cei doi ochi. Si dupa o vreme nu mai ramasese nimeni care sa stie ca asta era doar o minciuna.

Într-o zi un om a plecat într-o calatorie lunga si, cu greu a ajuns într-un alt sat. Si mergea prin casele multor oa meni si se lauda cu vederea sa buna. Dar satenii, care ve deau cu amândoi ochii, nu aveau motive sa îl creada. El se încapatâna sa îi lamureasca de faptul ca vede mai bine decât toti. Si încapatânarea sa a durat pâna când a fost rugat sa numere pasarile dintr-un stol. La început s-a simtit foarte jignit, dar pâna la urma a acceptat. Spre hazul tuturor, el nu a fost în stare nici macar sa vada stolul, care zbura foarte sus.

Omul s-a întors în satul sau foarte suparat. S-a gândit sa se razbune pe parintii sai; avusese încredere în ei si se facuse de rusine. Dar drumul de întoarcere fiind foarte greu si cu multe peripetii, omul s-a mai domolit. Revazându-si copiii, mânia i-a trecut. Si s-a gândit ca nu are nici un rost sa spuna vecinilor sai cum a fost umilit de acei sa teni. A preferat sa le împarta daruri rudelor sale, daruri care dovedeau ca ajunsese în alt sat. Si s-a laudat tuturor cum buna sa vedere a fost admirata de oamenii care vad cu amândoi ochii. Darurile au fost primite cu

bucurie: doar o gospodina s-a întrebat la ce foloseau acele în care nimeni nu putea baga ata.

Si uite asa, omul nostru a trait pâna la adânci batrâ neti, fericit ca nimeni nu s-a mai dus în celalalt sat. Fericit ca nimeni dintre cunoscutii sai nu a mai aflat adevarul“.

Ortodocsii care îsi petrec concediile în Apus le apar occi dentalilor ca niste sateni care vin sa se laude cu faptul ca au vederea mai buna decât a celorlalti. Dar abia vad sa ba ge ata în ac. Ce ar putea vedea apusenii la ortodocsii nostri?

În timp ce calatoreau printr-o zona a Greciei, în care se afla sate musulmane, un crestin se plângea Cuviosului Pai sie Aghioritul:

“– Ma mir, parinte, (...) ca au trecut atâtia ani si nu i-am putut asimila pe acesti musulmani si sa-i facem crestini. Avem si statul de partea noastra.

*– Crestini sunt acestia sau fierturi? a raspuns stare tul amarât. Primii crestini au schimbat, au ‘dospit’ lumea cea veche. Noi, cei de astazi, suntem vlaguiti, fierti în apa.“**

E trista constatarea marelui parinte athonit. Dar pe cât este de trista, pe atât este de adevarata. Totusi, chiar daca multi crestini sunt vlaguiti, mai exista si crestini adeva rati, teofori, purtatori de Dumnezeu. Oricât de mare ar fi apostazia, Dumnezeu Îsi are robii Sai.

Cu toate acestea, cei “fierti în apa“ traiesc într-o sufici en ta ucigatoare, într-o multumire de sine care îi împiedica sa îsi vada neputintele. “Fiertura“ nu aprinde inimile. Ni ci odata un crestin vlaguit nu va fi o dovada vie a Dumne zeului celui Viu.

Una dintre formele sub care se ascunde lipsa de vlaga a unor pastori si a unor credinciosi ortodocsi este folosirea limbajului Sfintilor Parinti. Este vorba de o folo si re artificiala, în care predica sau dialogul nu contin decât termeni luati triumfalist din textele Sfintei Traditii. Când un preot nu face altceva decât sa repete în predica citate din Sfântul Vasile cel Mare si din Sfântul Ioan Gura de Aur, dovedeste ca îi tradeaza pe acesti mari ierarhi ai Bisericii, chiar daca el considera ca le este fidel. Nu îsi da seama ca marii ie rarhi nu au repetat mecanic învatatura înaintasilor, ci au trait-o.

Oamenii au nevoie ca învatatura pe care o primesc de la amvon sa nu fie o repetare seaca a unor citate, oricât ar fi acestea de frumoase sau de pline de întelepciune. Ortodo xia nu supravietuieste prin carti, ci prin oameni. Oamenii au nevoie ca vorbele pastorului sa fie cu “putere multa“ si sa miste inimile. Un pastor care va vorbi în limbaj de lemn despre cele mai înalte învataturi nu va reusi sa convinga credinciosii de adevarul celor spuse în acelasi fel în care o face un alt pastor, poate fara studii stralucite, dar care în cuvinte simple marturiseste despre lucrurile pe care le poarta în inima sa.

Viata nu poate fi mimata. Duhul ortodox nu poate fi mimat. Oamenii au nevoie de pastori care sa traiasca Or to doxia cu toata fiinta lor, de pastori care sa respire Ortodoxia. Pentru ca dreapta-credinta nu este artificiala, nu deformeaza sufletele, nu le strâmba. Pentru a respira Ortodoxia nu ai nevoie decât de a te darui în întregime lui Dum nezeu, pentru ca El sa primeasca “ale Sale dintru ale Sale...“

Dar nu numai pastorii trebuie sa respire Ortodoxia, ci si toti credinciosii. Astfel încât sa nu mai fie pricina de sminteala pentru cei care stau departe de Biserica. Acestia nu au nevoie de teorii frumoase despre credinta crestina, nu au nevoie de cuvântari alese despre puterea spove da niei: au nevoie sa îi vada pe crestini modelati de Dumne zeu, au nevoie sa îi vada pe crestini transfigurati de Dumnezeu. Transfigurati nu în sensul unei preocupari obsesive pentru cele duhovnicesti, ci astfel încât sufletele sa rasfrânga lumina lui Hristos, astfel încât faptele sa fie cea mai buna marturisire a Adevarului.

Putem scrie sute de carti despre Taina Spovedaniei si le putem darui celor de alte credinte. Daca ei nu vor vedea cum crestinii îsi schimba viata prin spovedanie, sporind pe calea sfinteniei,

vor considera ca Ortodoxia este o simpla filosofie lipsita de putere. Si nu se vor converti. Acestia au nevoie sa vada ca Traditia Ortodoxa este pastrata în inimi, nu în biblioteci. Sa vada cum ortodocsii din zilele noastre sunt urmasi vrednici ai celor despre care scrie în Paterice si în Vietile Sfintilor. Asa cum parintele Sofronie de la Essex este urmas al Sfântului Simeon Noul Teolog, asa cum pa rintele Justin Popovici este urmas al Sfântului Maxim Marturisitorul sau parintele Porfirie Bairaktaris urmas al Sfântului Spiridon al Trimitundei, marele facator de minuni.

Traditia Ortodoxa trebuie traita. Limbajul de lemn este o forma de sufocare a Ortodoxiei. Cei care folosesc limbajul de lemn nu sunt fideli Traditiei, ci sunt fideli unei forme denaturate de traditie, pe care o percep cu ochi murdari, cu ochi care nu s-au spalat de întinaciunea acestei lumi. Or to doxia prezentata în limbaj de lemn îsi pierde frumusetea, devine filosofie apuseana.

E nevoie de un limbaj ortodox care sa corespunda ne voi lor lumii contemporane, de un limbaj care sa tina seama de cei care îl recepteaza. Si acest limbaj, caruia i s-ar pu tea spune "de foc", nu poate fi descoperit nici de cei care con funda diplomele teologice cu sporirea duhovniceasca, si nici de cei care, zgândariti de "virtutea" narcisismului, cocheteaza cu Ortodoxia. "Limbajul de foc" nu poate fi des coperit decât de cei care traiesc Ortodoxia, de cei ale caror inimi au fost mistuite de focul pe care l-a aprins Hristos.

***

Voi explica abia acum ce am vrut sa transmit prin povestirea mea din prima parte a acestui eseu. Satul de orbi nu este Biserica Ortodoxa; chiar daca cei de alte confesiuni considera ca Biserica aceasta se asea ma na unui sat de orbi. Povestea a fost inclusa acolo tocmai pentru a da ocazia celor care observa aceasta "asemanare" sa îsi constientizeze mai apoi greseala. Satul de orbi este una dintre asezarile celor care stau de parte de Ortodoxie. Iar lumea celor cu vederea buna este Biserica. Cel care a plecat din satul de orbi este cel care, aflând despre Orto doxie, vrea sa cu noasca mai multe despre ea. Dar, în clipa în care îsi da seama ca acceptarea dreptei-credinte presupune renuntarea la idolul iubirii de sine si al minciunii, pre fera sa se întoarca în lumea sa. Prefera sa se întoarca în satul celor care, desi vedeau cu un singur ochi, erau multumiti de vederea lor. Si le vorbeste satenilor despre superioritatea lor fata de ceilalti oameni. Acestia, primind minciuna drept adevar, ra mân în aceeasi stare de multumire de sine, fara a se gândi sa îsi paraseasca vreodata satul natal.

Cred ca în aceasta situatie se afla pelerinii hete ro docsi care, desi vad lumina sfânta care se pogoara în noaptea de Pasti la Biserica Sfântului Mormânt, se întorc la casele lor încântati de "spectacol", fara a avea cu rajul sa se apropie de Biserica Ortodoxa, fara a re cu noaste ca, în afara ei, adevarul este amestecat cu minciuna.

Sunt convins ca asa cum multi protestanti si neoprotestanti au trecut la Ortodoxie (în Babilonul ame ri can existând comunitati întregi de convertiti), tot asa altii, desi au înteles ca Adevarul este în Ortodo xie, au preferat sa ramâna mai departe în credinta lor. Un protestant care intra în Biserica Ortodoxa este re ne gat de familia sa. Pentru faptul ca cinsteste icoa nele este considerat un apostat, un închinator la idoli. E dificil de înteles cât de grea cruce îsi asuma cel care, plecând de la o credinta care misca inima prin fru musetile ei, trece la Credinta care covârseste inima prin frumusetea si adevarul ei.

Trebuie ca ortodocsii sa se roage mult pentru cei care vor sa se converteasca. Si mai ales pentru cei care, desi au plecat pentru o vreme din satul lor, s-au în tors fara a avea curajul sa le spuna celorlalti ca exis ta oameni care vad cu amândoi ochii.

E o utopie sa sustinem sau sa credem ca în lumea ortodoxa toate sunt la locul lor. Avem destule pro ble me, destule lipsuri, destule slabiciuni. Dar nu pe noi însine trebuie sa ne marturisim, nici slabiciunile noastre, care îi smintesc pe altii. Trebuie doar sa martu risim ca omul

nu e facut sa vada cu un singur ochi. Trebuie sa le vorbim celorlalti despre valoarea Ortodoxiei.

Exista oameni care, desi au un singur ochi, vad mai bine decât ceilalti. Dar ceea ce e valabil în pri vin ta vederii lumii acesteia nu e valabil în privinta vede rii lumii duhovnicesti.

Consider ca un protestant sincer îsi va desavârsi cautarea sa devenind ortodox. Consider ca un catolic sincer îsi va desavârsi cautarea sa devenind ortodox. De ce? Pentru ca si unul si celalalt vor întelege ca ade varul este în Biserica Ortodoxa. Protestantul, luând drept temelie a învataturii sale Sfânta Scriptura, va întelege ca Biserica a existat înaintea Sfintei Scripturi, ca Hristos a întemeiat Biserica, Una, Sfânta, Soborniceasca si Apostoleasca. Va întelege ca Sfânta Scriptura apartine Bisericii si ca numai în Biserica ea primeste tâlcuirea cea dreapta.

Catolicul, daca este sincer în cautarea lui, va înte le ge cât de mult s-a îndepartat catolicismul de Tra di tia Sfintilor Parinti. Va întelege ca, daca vrea sa se împartaseasca de învatatura lor, fara sa o amestece cu desertaciunile cugetarii straine Duhului Sfânt, trebu ie sa intre în Biserica Ortodoxa.

Protestantul, daca vrea sa protesteze cu adevarat fata de tot ce nu e curat în învatatura despre Hristos, va întelege ca cel mai serios protest fata de scornirile unor crestini, fie ei preoti sau episcopi, este intrarea în Biserica al carei Cap este Hristos, în Biserica Ortodoxa. Catolicul, daca va vrea sa fie partas Traditiei Sfintilor Parinti, si mai ales Dumnezeului care i-a luminat pe acestia, va trece la Ortodoxie.

Totusi, daca ortodocsii nu vor marturisi cu vrednicie despre frumusetea si adevarul Ortodoxiei, nici protestantii, nici neoprotestantii si nici cei de alte religii nu se vor apropia de Biserica. Daca ortodocsii se vor limita sa le vorbeasca protestantilor despre icoane, fara a deveni ei însisi icoane vii ale credintei, cuvintele lor vor fi fara putere. Nu vor convinge.

E nevoie ca cei care vad cu amândoi ochii sa nu se multumeasca cu aceasta. E nevoie ca ei sa se gândeasca si la cei care vad cu un singur ochi. Dragostea adevarata nu se întinde numai peste câteva rude, peste câtiva prieteni si peste câtiva colegi de serviciu sau peste câtiva frati întru Hristos. Dragostea adevarata îmbratiseaza toata lumea si pe toti oamenii. Omul este om si poarta chipul lui Dumnezeu. Chiar daca este închinator la foc sau daca este închinator la zei, omul ramâne om. Un crestin adevarat îi cuprinde în dragostea sa pe toti oamenii. Dar a iubi pe cineva presupune a-i dori binele: nu putem spune ca iubim pe cineva câta vreme nu ne intereseaza daca merge spre lumina sau spre întuneric.

A fi ortodox înseamna a te ruga pentru ca cei de alte credinte sau confesiuni sa cunoasca lumina pe care Hristos a daruit-o Bisericii Sale. A fi ortodox nu înseamna a te lauda celor de alte credinte cu superio ritatea credintei tale. Daca ceilalti vor fi loviti de cre din ta ortodoxa, vor fugi de ea. Dar daca vor simti mân gâierea si puterea ei, atunci vor fi atrasi ca de un magnet.

Ortodoxia nu este o filosofie omeneasca: este tra i rea Adevarului. Si, pâna la sfârsitul lumii, se vor gasi suflete însetate de acest Adevar: acestor suflete cineva trebuie sa le aduca Vestea cea buna a mântuirii. Si calea care trebuie parcursa pentru aceasta este una sin gura: nu batjocorind celelalte asa-zise religii, nu dând cu piatra cuvântului în cei pe care îi conside ram prea slabi pentru a se apara. Ci daruind altora din lumina pe care Hristos o pune în inimile credin cio silor Sai: adica devenind o Evanghelie însufletita a Ortodoxiei...